

Nr.45 Dezember 2004

ISSN 1615-1313

MITTEILUNGEN

des Deutschen
Katalanistenverbandes

Notícies de l'Associació Germano-Catalana

Inhaltsverzeichnis / Índex

Temes

La llengua catalana al País Valencià i Catalunya. Anàlisi dels censos lingüístics de 1986 a 2001 (Joan Carles Martí)	5
Wasser in den Wein – Gebrauch und Praxis der Regionalsprachen in Spanien im Lichte aktueller Befragungsdaten (Claus D. Pusch)	50
Der Sprachgebrauch in einer katalanischen Kleinstadt – eine ethnographische Studie in Castelló d'Empúries (Annelise Hartkopf)	53

Pissarra

„Brigitte-Schlieben-Lange“-Preis für Katalanistik (4. Ausschreibung 2005)	71
Forschungsstipendium „Rudolf Brummer“ (7. Ausschreibung 2005)	72
Premis i beques de l'Institut d'Estudis Catalans – edició 2005	73
<i>Premi Batista i Roca</i> an Angelika Maass ...	79
Katalanisch-Sprachlernmaterialien auf CD-ROM	80
Odissea – un joc intercultural per e-mail ...	81
Das Katalanische die älteste aller romanischen Sprachen? Chronik einer Cyber-Farce	82
Novetats de casals i centres catalans	84
Aportació de la FIEC a la ponència redactora de la proposta de la reforma de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya	84
Tagungsankündigungen	86

(Fortsetzung umseitig)

Benvolguts socis i benvolgudes sòcies de l'Associació Germano-Catalana,

Després d'uns quants anys, torno a tenir, com a secretari de la nostra associació, l'honor d'obrir un número del nostre butlletí amb un prefaci i algunes paraules de benvinguda. L'Associació Germano-Catalana ha tingut, durant aquest any 2004, una vida exteriorment tranquil·la. Mentre que el funcionament intern de la junta ha continuat pels camins normals, no hi ha hagut cap esdeveniment públic o activitat social de gran ressò. Aquesta pausa és el resultat de la decisió, presa durant l'última reunió de socis al col·loqui de Colònia l'any passat, de no organitzar cap Col·loqui Germano-Català fins a la primavera de 2006 perquè ens vam adonar que només si organitzem els nostres col·loquis durant el període primaveral dels anys parells evitem les col·lisions i coincidències amb altres col·loquis i congressos

importants siguin de la catalanística internacional o de la romanística alemanya, que han perjudicat les nostres últimes activitats acadèmiques sobretot quant al nombre de participants originaris dels països de llengua alemanya. Això vol dir que seguirem, a partir d'ara, un ritme estricte dels nostres Col·loquis Germano-Catalans el proper dels quals –el 20è– s'organitzarà a finals de febrer de 2006 a la universitat de Tübinga sota la responsabilitat del nostre soci de primera hora, Johannes Kabatek (cf. l'apartat “Tagungsankündigungen” de la secció “Pissarra” d'aquest butlletí). El 21è col·loqui s'haurà

Bibliografia

Publicacions dels nostres socis	95
Panorama de revistes de catalanística	96
Antike Mythologie und iberoromanische Literaturen – Literaturwissenschaftliche Akten des 18. Katalanistentags erschienen	100
Akten des 1er Col-loqui Europeu d'Estudis Catalans erschienen	102
Sammelband "Katalonien. Tradition und Moderne"	105
Llibres i més llibres... (Ressenyes)	107

Carpeta

Beitragszahlung für das Jahr 2005	109
Pagament de la quota anual: a partir d'ara només per transferència bancària	109
Hem rebut... ..	110
Einnahmen/Ausgaben-Überschuss- rechnung 2003	111
Beitrittsformulare / Formularis de sol·licitud d'admissió com a soci	113
Impressum	116

Einem Teil dieser Auflage liegen Überweisungsvordrucke des DKV, Informationsmaterial des Verlags La Tour Gile (Péronnas) und *punts de llibre* der Generalitat de Catalunya bei.

dels nostres col·legues del Deutscher Romanistenverband, del Deutscher Hispanistenverband i altres, però ho preferim fer en forma de seccions co-organitzades i no anomenarem aquestes participacions "Col·loquis Germano-Catalans".

Amb tot això només voldria explicar perquè durant aquest any 2004 no hi ha hagut cap Col·loqui Germano-Català i perquè no n'hi haurà tampoc cap durant l'any 2005; fet que alguns socis han deplorat. Cal admetre també que les experiències d'alguns congressos recents d'associacions de romanística han mostrat que hi ha actualment una certa saturació d'aquest tipus d'activitat i que el nombre de participants d'aquests col·loquis d'associacions mostra una tendència cap a la baixa. No vull parlar necessàriament de 'crisi' dels col·loquis associatius però sí que caldrà fer una reflexió seriosa en la nostra associació però i en els nostres col·legues de la romanística i de la catalanística sobre la forma del futur d'aquests congressos.

Gràcies a la pausa actual en l'organització de col·loquis hem pogut aprofitar el temps per "pagar antics deutes", sobretot pel que fa a la publicació d'actes d'anteriors congressos nostres. Així, m'alegra que les actes de litera-

d'organitzar conseqüentment al febrer o març de 2008 en un lloc que queda per determinar. Aquesta modalitat d'organitzar els nostres col·loquis a intervals regulars i amb data relativament fixa no ens permetrà de repetir experiències com la del col·loqui de Munic de 2001, que va tenir lloc conjuntament amb el (i en el marc del) congrés de l'Associació Alemanya de Romanistes / Deutscher Romanistenverband, perquè col·laboracions d'aquest tipus tornarien a induir irregularitat en el nostre ritme d'activitats. Això no vol pas dir que no vulguem col·laborar més amb altres associacions en l'organització de col·loquis i congressos; tenim molt interès en participar en els congressos

tura del 18è Col·loqui Germano-Català de Munic de 2001 hagin aparegut durant aquest any 2004, mentre que les actes de lingüística del 19è Col·loqui de Colònia 2003 es troben en un estadi de redacció molt avançat. Probablement es publicaran abans de finals d'aquest any o, en tot cas, poc després. Queden pendents una part de les actes del 17è Col·loqui de Münster 2000 i, sobretot, les actes de temàtica valenciana del 16è Col·loqui de Bochum de 1999; la publicació d'aquestes últimes actes es farà a principis de 2005 dins d'una nova col·lecció de llibres "Biblioteca Catalànica-Germànica – Beihefte zur Zeitschrift für Katalanistik" en la creació de la qual l'Associació Germano-Catalana també ha participat una mica i que us presentarem amb més detalls en el proper butlletí. Em sembla que queda palès perquè ens calia un "off-time" en l'organització de col·loquis: no té sentit continuar a organitzar congressos dels quals s'acumulen actes que després es publiquen amb anys de retard a causa de la feina enorme que representa la de l'edició, i les dificultats de trobar editor i finançament per aquest tipus de publicació.

Si durant l'any 2005 no hi haurà cap Col·loqui Germano-Català, sí que tindrà lloc un col·loqui internacional co-organitzat per la nostra associació. Es tracta concretament d'un col·loqui de sociolingüística, de caràcter més restringit, a l'ocasió del 60è aniversari del nostre president d'honor Jordi Kremnitz i sobre el qual trobareu més informació en una nota a finals d'aquest prefaci. Com podeu comprovar en el balanç financer de l'any passat elaborat per la nostra tresorera (cf. la secció "Carpeta"), la situació econòmica de la nostra associació, tot i no ser gaire brillant, es troba actualment en una situació d'estabilitat, i amb la perspectiva de dos col·loquis durant els dos propers anys i la necessitat de subvencionar les publicacions que en resultin (i altres publicacions també, perquè les sol·licituds d'ajuts als costos d'impremta són cada vegada més nombroses) ens va molt bé un any com aquest amb despeses més reduïdes. Ara bé, si parlo de situació econòmica estable dels comptes de l'associació, no em puc abstenir d'esmentar que aquesta situació econòmica podria ser encara molt més estable si no hi hagués cada any un percentatge molt elevat –al voltant del 25% del total de socis– que no utilitza el sistema de domiciliació bancària i que no paga la quota de soci dins dels terminis previstos. Aprofito l'avinentesa per demanar a tots els socis que no tenen domiciliació bancària (possible malauradament només dins d'Alemanya) que paguin la quota quan toca perquè les nostres activitats depenen en gran mesura d'aquesta font d'ingressos que representen les quotes dels nostres socis.

L'Associació Germano-Catalana va poder aconseguir, l'any passat, una beca de jove de casals per a la nostra sòcia Ramona Ludwig, actualment a Barcelona, i va adjudicar la beca "Rudolf Brummer" i el premi "Brigitte Schlieben-Lange". Si l'adjudicació del premi "Schlieben-Lange" per enguany no ha posat problema, ja que és un premi pagat dels propis fons de l'associació, queda pendent l'adjudicació de la beca "Rudolf Brummer", que és una beca pagada a través de la subvenció anual que rebem com a centre català a l'estranger. Amb els canvis polítics a Catalunya l'any passat i a Espanya

durant aquest any, el món polític i més particularment les institucions de la Generalitat de Catalunya s'han trobat en processos de renovació i de reestructuració quasi permanents (i sovint poc transparents des de l'exterior) durant una bona part del primer semestre de 2004. Com que els contactes amb els responsables a Barcelona són essencials per a la nostra tasca, el nostre vice-president Ulrich Hoinkes i la nostra vice-presidenta Bàrbara Roviró, en substitució del president Andreas Wesch, van efectuar durant aquesta tardor un viatge a Barcelona i a Palma per mantenir contactes amb les institucions governamentals i públiques i per conèixer els nous responsables. Gràcies als dos col·legues per aquesta iniciativa sobre la qual us informaran a la propera reunió de socis.

Acabo aquest prefaci amb dos punts en relació també amb el futur de la nostra associació: d'una banda, ens caldrien urgentment socis nous. En general, el nombre de socis de l'Associació Germano-Catalana ha quedat estable durant els darrers anys, oscil·lant al voltant de 300. Últimament hem hagut d'esborrar socis de la llista bé per defunció bé perquè no se'ns han comunicat alguns canvis de residència, circumstància que en molts casos porta a la pèrdua definitiva del contacte amb la persona en qüestió. Si les noves entrades a l'associació i les sortides continuen més o menys equilibrades, el saldo total acusa una lleugera regressió. Us encoratjo, doncs, a animar amics, col·legues i estudiants interessats en els Països Catalans, la llengua i la literatura catalanes perquè es facin socis de la nostra associació. D'altra banda, queda clar des d'ara que a les properes eleccions per a la junta de l'associació, que tindran lloc al col·loqui de febrer de 2006, hi haurà canvis substancials en la composició de la junta perquè més de la meitat dels càrrecs s'hauran de renovar amb candidats nous, ja que les persones que els ocupen actualment no es poden tornar a presentar per motius estatuaris o no ho volen fer per motius personals. Si de les eleccions de 2003 ha sortit una junta provada però de transició, les eleccions de 2006 seran un moment de canvi important, i m'agradaria animar, a partir d'ara, a les persones interessades en assumir un càrrec en la nostra associació, que es posin en contacte amb mi o amb un altre membre de la junta actual i que manifestin el seu interès, per tal que puguem preparar bé i amb antelació aquestes votacions del febrer de 2006.

Us desitjo a tots un bon final d'any, bones festes de Nadal i un felix Any Nou 2005.

Cordialment,
Claus Pusch, secretari

Col·loqui "Anàlisi del discurs sociolingüístic actual català i occità", Viena (Àustria), 2 i 3 de juny de 2005

Aquest col·loqui internacional, co-organitzat per l'Institut de Romanística de la Universitat de Viena (Wien) i l'Associació Germano-Catalana, se celebrarà en honor del professor i president d'honor Georg Kremnitz amb motiu del seu 60è aniversari. Per informació més detallada sobre els conferencians convidats, el programa, les modalitats de participació i d'inscripció contacteu la vice-presidenta Bàrbara Roviró <roviro@katalanistik.de> o consulteu a partir de la primavera de 2005 la pàgina web <www.katalanistik.de/colloqui.htm>.

La llengua catalana al País Valencià i Catalunya Anàlisi dels censos lingüístics de 1986 a 2001

*Joan Carles Martí i Casanova (Elx)*¹

Crear comunitat és la part més difícil per a establir una llengua. Un èxit parcial és factible i els triomfs absoluts no són gaire habituals. Ara que l'hebreu està tan ben establert i nativitzat, el ministre d'Educació d'Israel intentà recentment autoritzar alguns llibres en anglès. Fou atacat i passat per damunt les brases per la seua pretensió, perquè els advocats de l'hebreu encara se senten insegurs. Per tant, la percepció que la llengua hebrea està segura encara no ha arribat a Israel malgrat que, objectivament, ho estiga. La seguretat emocional arriba molt més tard. Els francocanadencs del Quebec tampoc no estan encara segurs d'haver reeixit. Pensen que pateixen. Els catalans tampoc no estan segurs d'haver reeixit. Una cultura estigué traumatitzada durant molt de temps però tornà. Per tant, fins i tot en la vostra manca d'èxit total, treballadors que us dediqueu a la llengua, tant si es diuen maoris, bretons o comsevulla que es diguen, es comprometen els uns amb els altres i són, per tant, membres de la comunitat de la creença.

Joshua Fishman, de la conferència: "Què perdeu en perdre la vostra llengua" el 16 de novembre de 1994 (traduït de l'anglès per JCM)

1. L'aprofitament dels censos lingüístics com a eina d'anàlisi sociolingüístic

En primer lloc, hem de recordar que els padrons lingüístics avaluen el coneixement subjectiu del català per part dels ciutadans que han de contestar, taxa-

---

¹ aus: *El Tempir. Revista de l'Associació Cívica per la Llengua 'El Tempir' d'Elx*, Jg. 10, Nr. 22 (2003), S. 16-36. Abgedruckt mit freundlicher Genehmigung des Autors und der *Associació 'El Tempir'*.

tivament, si saben o no saben parlar aquesta llengua, si l'entenen o no l'entenen. No hi ha possibilitat d'avaluacions intermèdies: o blanc o negre; o se sap o no se sap; o s'entén o no s'entén. Se suposa una certa seguretat pel que fa als qui afirmen que "saben parlar valencià" perquè si no la tenen no hi hauria d'haver cap inconvenient per a aparèixer en la columna de "l'entenen però no el saben parlar". Deixem clar, de bestreta, que no estudiem ací l'ús social de la llengua entre la joventut, o el nivell de llengua dels joves catalanoparlants, tot i que els indicadors sobre el coneixement de la llengua són de primera importància a l'hora de plantejar-nos qualsevol política lingüística que haja d' incidir sobre aspectes negatius amplament coneguts i debatuts en altres llocs.

Vistes així les coses, això obliga a qui respon al cens lingüístic a definir-se –i a definir els seus– amb tot el que això comporta de sobrevaloracions i d'infravaloracions, encara que la ciència estadística ens afirma que aquestes tendències oposades es neutralitzen mútuament en macroenquestes com aquesta que arriben a la totalitat de la població. Tot i la subjectivitat del fet, la tendència que s'hi marca és clara, especialment si es confirma, al llarg dels anys, una sèrie lògica on les variacions poden explicar-se de forma objectiva. Pensem que els censos lingüístics de 1986, 1991, 2001 ens permeten avaluar determinades tendències que es donen al si de la comunitat catalanoparlant. Dit això, ens hem estimat més fer l'estudi valencià amb un estudi comparatiu entre el primer cens de 1986, en un moment en què la cooficialitat i l'ensenyament del català encara era en bolquers, i el darrer del 2001 perquè això ens marca un període llarg de 15 anys amb una pujada demogràfica notable. Pensem que la comparació amb el cens de 1991 no oferia les mateixes garanties de perspectiva. Així, entre 1981 i 2001 la pujada demogràfica del País Valencià ha estat de 3.646.778h a 4.162.776h amb uns moviments migratoris intensos; tant entre comarques valencianes, com procedents d'altres comunitats autònomes i de l'estranger. El País Valencià ha passat, a més a més, de ser el 9,7% al 10,2% de la població de l'estat espanyol.

S'han de tenir en compte totes aquestes variables perquè les dades estrictament lingüístiques poden induir a lectures simples i errònies pel que fa a la dinàmica del català al País Valencià. A tot cas, demostrarem com el mapa lingüístic valencià ha patit canvis importants i contradictoris en la darrera generació perquè –segons les dades de coneixement del català– es donen diversos avenços i retrocessos alhora que han de saber interpretar-se en el seu conjunt. Baixades percentuals en determinats municipis emblemàtics lligats a augments demogràfics intensos, pujades moderades en altres municipis de creixement més sostingut, baixades percentuals en comarques catalanoparlants per fenòmens d'estancament o de retrocés demogràfic, extensió del coneixement del català cap a les comarques castellanoparlants del país, tant per immigració de col·lectius catalanoparlants com per l'aprenentatge escolar i la represa de la transmissió de la llengua a les grans ciutats, però no amb l'empenta necessària com per a aturar encara el procés intens de substitució

lingüística que es donava a la primeria dels 80. Tot això, ho compararem breument amb el que passa a Catalunya on l'extensió del coneixement del català avança triomfant mentre el País Valencià sembla marcar un canvi de tendència positiu sense que arribe, però, a donar-se l'empenta necessària per capgirar totalment la situació, la qual atribuïm a una manca del compromís polític i social per a la plena valencianització lingüística del país.

2. La llengua catalana a les ciutats valencianes de més de 50.000 habitants amb una anàlisi comparativa de les quatre grans ciutats: València, Alacant, Elx i Castelló de la Plana

La importància de les ciutats de més de 50.000 habitants és palesa com ho demostra el fet que el 43,5% de la població del País Valencià visca en aquestes 11 ciutats. Així, estudiarem quina és la situació en què s'hi troba la llengua catalana. Hem de dir que 8 d'aquestes ciutats són considerades de "predomini lingüístic valencià" mentre unes altres 3 (Elda, Oriola i Torrevella) són considerades de "predomini lingüístic castellà". Així, el 91,4% de l'univers de persones que corresponen a les 11 ciutats valencianes estudiades correspon a zones de predomini lingüístic valencià. La realitat del 2001, però, ens demostra una situació que va del 5,4% de catalanoparlants a Oriola al 76,9% d'Alcoi, amb situacions ben diverses que es poden visualitzar a les taules VIII i IX, respectivament. Estudiarem diverses variables migratòries per a entendre millor l'evolució lingüística en cadascun d'aquests municipis en el període 1986–2011.

2.1. Emigració de població qualificada catalanoparlant de les comarques i poblacions interiors del país: els casos de Monòver i la Vall d'Albaida

Un cas paradigmàtic d'estancament lingüístic d'una població interior petita (2001: 11.763h) és Monòver (Vinalopó Mitjà); amb una pèrdua del 4% d'habitants des de 1991 (12.200h), el qual analitzem pel coneixement pregon i l'observació directa sovintejada que s'hi ha dut a terme. La joventut catalanoparlant més qualificada es veu forçada a l'emigració cap a les zones més dinàmiques del país, la qual cosa és un dels factors que explica una lleugera regressió en el nombre absolut de catalanoparlants entre 1986–2001 (–2,9%), i que es correspon amb la davallada de catalanoparlants (1986: 75,5%, 2001: 72,6%). Una altra comarca que coneix una davallada és la Vall d'Albaida que baixa del 90,6% el 1986 al 79,8% el 2001 amb una disminució de 69.175 a 63.075 individus catalanoparlants (–9,1%), on es veu clarament la correlació, tot i que paradoxalment la demografia de la comarca puja lleugerament d'ençà 1981 (7%) la qual cosa ens parla tant de l'emigració d'un segment de la població catalanoparlant com de la immigració de població d'origen foraster que no coneix la llengua. Tot seguit estudiarem amb deteniment la baixada important de població d'Alcoi. La pauta, doncs, s'assevera la mateixa a tot el País Valencià des de l'aparició de les autonomies, on les poblacions i comarques catala-

noparlants interiors del país envien mà d'obra especialitzada cap a les capitals i la costa i, fins i tot, cap a altres zones de l'estat espanyol, entre elles els altres països de llengua catalana, com demostra la presència relativament nombrosa de joves valencians a Catalunya i les Illes Balears.

Sobten, però, els percentatges baixos de catalans i balears a les grans ciutats del País Valencià, amb l'excepció matisada de Castelló, una zona econòmica d'expansió tan important i propera. Atribuïm això als nombrosos entrebancs polítics i sociològics que no afavoreixen gens aquest intercanvi demogràfic recíproc que tants beneficis aportaria a la situació que ens ocupa ací i ara.

2.2. Un exemple d'emigració de l'interior: la diàspora alcoiana

Entre 1981 i 2001 la població de la ciutat d'Alcoi baixa de 66.396h a 58.358h (-8.038h); una pèrdua de població del 13,7% que confirma les emigracions devers les capitals i la costa des de les comarques catalanoparlants interiors, algunes amb una indústria en crisi. Hem cregut interessant reproduir el quadre dels nadius de la comarca de l'Alcoià que viuen a les principals ciutats valencianes, el qual desfà un altre mite que voldria que els alcoians tressen més cap a València que cap a Alacant. A tot cas es veu com la ciutat es troba tradicionalment més abocada cap a Alacant que cap a València, sense menystenir la importància del pol d'atracció que València significa per als alcoians. Hem d'esmentar que la comarca de l'Alcoià té un 72,5% de catalanoparlants el 2001 tot i que la capital augmenta fins al 76,9% de catalanoparlants, la qual cosa ens parla més de la crisi econòmica d'Alcoi que de cap altra cosa. A continuació oferim dades que es refereixen a tota la comarca de l'Alcoià per disposar tan sols de dades comarcals pel que fa a aquesta variable.

Ciutats valencianes amb més de 50.000 habitants	Nadius de l'Alcoià que hi resideixen
Alacant	2.732
València	2.073
Elx	341
Benidorm	271
Gandia	258
Elda	214
Castelló de la Plana	129
Torrent	53
Oriola	48
Torrevel·la	48
Sagunt	35
Nombre total	6.202

Taula I: Nombre de nadius de l'Alcoià que resideixen a les ciutats valencianes amb més de 50.000 habitants

2.3. Immigració interior de catalanoparlants cap a les quatre grans ciutats valencianes

Considerem molt important fer un quadre dels empadronats a les quatre ciutats valencianes més importants, nascuts a altres comarques catalanoparlants valencianes. Aquests càlculs els hem realitzat amb les taules comarcals del País Valencià i són, per tant, aproximatius:

Ciutat	
Elx	2%
Alacant	5%
València	9%
Castelló	11%

Taula II: Aportació de nadius d'altres comarques catalanoparlants del País Valencià segons el cens 2001 sobre el total de la població de les quatre grans ciutats valencianes

S'ha exclòs tan sols la població nascuda a l'Alacantí que resideix a Elx. Principalment, perquè des de la darrerria dels 60 fins a 1978 molts elxans naixien a Alacant en no haver-hi Hospital Comarcal a Elx, i segons la llei de l'època – ara obsoleta– havien de ser considerats com a “alacantins”; la qual cosa infla exageradament la xifra d'alacantins a Elx de manera que no pot ser contrastada com cal. Així i tot, s'ha d'esmentar el gran repoblament de parcelles alacantines als nuclis dels petits nuclis industrials i turístics elxans més pròxims a Alacant, fenomen que cal relacionar amb la suburbanització de tot l'Alacantí per part dels alacantins de la ciutat. Cal afegir-hi que aquesta immigració alacantina, cap a les partides elxanes al sud d'Alacant, ha estat molt més un factor de castellanització que no pas de valencianització, atesa l'escassa vitalitat de la llengua entre les joves generacions alacantines. És evident que els alacantins d'origen catalanoparlant més relacionats amb l'Alacantí o les comarques del nord no acostumen a establir-se a la zona limítrof del Camp d'Elx que acull parcelles sense antecedents familiars catalanoparlants.

Per tant, les xifres de la taula són molt reveladores del fenomen d'emigració de les comarques cap a les grans ciutats, amb aportacions apreciables de catalanoparlants alhora que intuïm que la competència lingüística és molt alta per tractar-se, en gran mesura, de ma d'obra jove nadiua especialitzada, amb un nivell alt d'estudis, al qual cal afegir un segment envellit d'emigració popular antiga de l'interior cap a la costa. El desavantatge d'Elx, dintre el conjunt de les quatre grans ciutats valencianes és, en aquest cas, clarament manifest per la seua posició perifèrica i per no tractar-se d'una capital de província. La incidència d'aquesta immigració endògena, sobre els matrimonis i la transmissió de la llengua a les capitals de província, explicaria, en part, l'enfortiment de la valencianització de les ciutats en el període de 15 anys estudiat. Per altra banda, aquests percentatges demostren, a bastament, com la valencianització d'Elx és duta a terme pràcticament des de dintre amb una aportació externa anecdòtica. Hem de destacar que hem comprovat que un

51% (2.307 persones) de poblacions catalanoparlants de fora del Baix Vinalopó procedeixen, ja des d'antic, del Vinalopó Mitjà, gairebé tots de la subcomarca de les Valls del Vinalopó, des de Novelda fins al Carxe catalanoparlant murcià.

2.4. Població resident a les quatre grans ciutats valencianes nascuda als Països Catalans

Una altra lectura que podem fer és el percentatge d'empadronats nascuts fora del Països Catalans en aquestes quatre grans ciutats. És evident que no tots els nascuts als Països Catalans són catalanoparlants però hem de suposar que seran, molt majoritàriament, més favorables a la llengua i cultura del país. Així i tot, observarem en el punt 2.5 com la situació geogràfica diversa influeix decisivament en l'aportació lingüística de contingents de comarques i comunitats autònomes, amb actituds més o menys favorables a la llengua.

Ciutat	% població nascuda als Països Catalans 2001
Elx	74,9%
València	73,8%
Castelló de la Plana	72,9%
Alacant	65,1%

Taula III: Població resident a les quatre grans ciutats valencianes nascuda als Països Catalans; Cens 2001

2.5. La immigració de les comarques i comunitats autònomes veïnes. Procedència geogràfica diversa de la immigració cap a les quatre grans ciutats valencianes. Repercussions sociolingüístiques

Lloc de naixença	Elx	Alacant	València	Castelló
Baix Segura	6,3% 12.616 pers.	3,1% 8.961 pers.	0,10%	0,05%
Regió de Múrcia	5,2%	4,5%	0,9%	1%
Aragó	0,2%	0,6%	2,2%	3,5%
Andalusia	8,5%	5,2%	4,5%	6,6%
Madrid	0,8% 1.673 pers.	3,8% 10.551 pers.	1,7% 12.839 pers.	1,5% 2.155 pers.
Catalunya	0,7%	1,3%	1,2%	2,5%
Nascuts a l'estranger	2,6%	4,9%	3,3%	3,4%

Taula IV: Diferència en la procedència geogràfica de la immigració estatal a les quatre grans ciutats valencianes

La influència del Baix Segura i de Múrcia és evident, encara més a Elx que a Alacant. És coneguda la facilitat relativament alta dels immigrants de l'Horta d'Oriola (Baix Segura), amb un fort substrat català, a integrar-se lingüísticament en condicions favorables. Hem de pensar que parlem de contingents immigrants antics que es donaren, en gran part, abans de 1973, els quals ja han tingut fills i néts a la ciutat. Una altra dada que aportem per a la comprensió d'actituds més desfavorables, pel que fa a la normalització lingüística, és que els nadius de Madrid són un *lobby* d'influència gens menyspreable a Alacant i que també formen un col·lectiu apreciable a València. En aquest cas els factors turístics i de capitalitat autonòmica i provincial es noten clarament perquè el baix percentatge de madrilenys establerts a Elx ocupen, molt majoritàriament, la zona costanera pròxima a Alacant, per la qual cosa la relació la tenen més amb la capital provincial que no pas amb Elx. De fet, la pressió de madrilenys sobre la ciutat d'Alacant té un abast molt més ampli si hi afegim els contingents residents a tota la zona sud de la província que desembarquen a la ciutat, sense comptar-hi els fluxos turístics intenses durant tot l'any amb un turisme d'escapada de cap de setmana creixent. Són coneguts els lligams privilegiats que existeixen, des d'antic, entre les ciutats de Madrid i Alacant per ser la destinació turística mediterrània més pròxima i popular a la capital de l'Estat.

2.6. Conclusió de la influència de les migracions diverses sobre la situació sociològica del català a les grans ciutats valencianes

Després de tot aquest ball de xifres, podem afirmar que la mobilitat interna dels catalanoparlants valencians ha tingut, durant els darrers 15 anys, la virtut de reforçar parcialment la valencianitat lingüística de la franja costanera i de les grans ciutats mentre produeix davallades percentuals en moltes poblacions i comarques interiors que afecten els segments joves més qualificats. Al mateix temps, l'ambient lingüístic altament favorable de les comarques catalanoparlants interiors té un efecte beneficiós sobre les bosses d'immigració recents de llengua espanyola o d'altres llengües que s'hi instal·len. És evident que moltes de les diferències d'actituds en contra del català tenen llur origen en la procedència geogràfica peninsular i estrangera com també en factors de classe social de procedència. La presència de classes benestants i conservadores del centre peninsular, amb Madrid com a paradigma tot i que caldria afegir-hi tot el centre i nord-oest peninsular, explica determinades actituds desfavorables a la normalització lingüística del català que s'afegeixen a la problemàtica interna de les capitals administratives provincials i turístiques del País Valencià.

2.7. Al·lusió breu a la situació de la llengua a Alacant: perspectives de futur

S'ha de suposar que el coneixement exclusivament escolar del català serà molt més gran a la ciutat d'Alacant, que a qualsevol altra ciutat valenciana. Hem de recordar la situació de partida més desfavorable de totes les ciutats valencia-

nes, atès l'acompliment de la interrupció de la transmissió familiar entre els radis de la ciutat entre 1930/60 (Montoya: 1996). Així i tot, s'ha d'esmentar que la ciutat d'Alacant té un 27,2% de catalanoparlants i el 82% de comprensió el 2001, amb un comportament que haurà d'influir en la viabilitat futura del català com a senyal d'identitat de tota la zona Elx–Alacant, on la recuperació del prestigi de la llengua històrica de les dues grans ciutats del sud significaria una garantia per al manteniment de la llengua a tota la zona al sud de la línia Biar–Busot; amb efectes que podrien estendre's més al nord, i, fins i tot, amb efectes positius en la zona que perdé la llengua catalana als segles XVII / XVIII: l'Horta d'Oriola, Elda, Asp i Montfort (Montoya: 1987).

2.8. El mite romàntic de la línia Biar–Busot. El català a les Marines i la Vall d'Albaida

També cau el mite segons el qual la línia Biar–Busot seria una frontera inexpugnable pel que fa a la fortalesa intrínseca del català de més al nord quan comprovem la baixada percentual espectacular del català a les Marines els darrers 15 anys. Per als qui no coneixen el tema direm que la Governació d'Oriola s'incorporà plenament a l'antic Regne de València, sota Jaume II, el 1304 pel tractat de Torrellas-Elx mentre la zona nord d'aquesta línia ja formava part del regne des de 1244. Segons alguns això marcaria una feblesa atàvica, les conseqüències de la qual encara estaríem pagant els valencians de l'extrem sud. El cas és que les dades del 2001 ens demostren que les febleses poden ser atàviques però que s'expliquen millor amb els fluxos demogràfics intensos que es donen al País Valencià des de mitjan del segle XX i que encara no s'han aturat.

Comarca	1986	2001
Marina Baixa	48,6%	41,6%
Marina Alta	75,4%	55,5%

Taula V: Percentatges de catalanoparlants a les Marines valencianes entre 1986 i 2001; Cens (INE)

Així, entre el 1986 i el 2001 els percentatges a les Marines baixen, sens dubte, per fenòmens d'immigració laboral, l'empadronament intens de turistes residents a tota la zona i per l'emigració d'una part del jovent qualificat d'aquestes comarques devers altres zones. La presència d'estrangers és realment significativa a les Marines com demostrem als exemples següents:

Població	Residents estrangers
Benidorm	9%
L' Alfàs del Pi	36%
La Nucia	32% (7% alemanys, 7% holandesos, 6% britànics, 3% belgues)
Dénia	8%
Xàbia	32%
Pego	11%
Poble Nou de Benitatxell	39% (20% britànics, 6% alemanys)

Taula VI: Residents estrangers a diverses poblacions de la Marina Baixa i Marina Alta segons el Cens 2001

Les xifres són eloqüents i es repeteixen tant a la costa com a l'interior d'aquestes comarques. Tot i que els col·lectius estrangers viuen majoritàriament a urbanitzacions aïllades de les poblacions històriques, la influència és evident perquè els nadius acostumen a parlar amb ells més tost en espanyol. A més a més, es produeix la importació de mà d'obra d'origen espanyol per a atendre serveis terciaris relacionats amb el turisme. Les escoles primàries de les Marines comencen a tenir percentatges importants d'infants d'origen nord-europeu. Així i tot, no és inusual trobar-se en aquestes comarques amb estrangers joves que parlen català com hem pogut comprovar personalment per la nostra vinculació al sector turístic. Aquestes comarques corren el perill de patir un autèntic ofegament lingüístic exogen com ja passà al llarg del segle XX a la Costa Atzur occitana pels mateixos motius turístics, encara que la transmissió interna de la llengua i la progressió numèrica de catalanoparlants és un senyal que diferencia clarament allò que passa a la major part de les Marines amb allò que veurem en el cas de Guardamar del Segura.

Atribuir, doncs, a fets de l'edat mitjana una vitalitat lingüística que era ben bé la mateixa a la pràctica totalitat del territori a inicis del segle XX – amb les excepcions conegudes de la generalització del procés de substitució lingüística a Alacant, València i Perpinyà– no és gens realista i no té en compte factors dinàmics com ara que el Baix Vinalopó se situe ja 1,8 punts per damunt, en percentatge de catalanoparlants pel que fa a la Marina Baixa i que la Marina Alta, una de les catedrals mítiques de la catalanitat lingüística del País Valencià, davalla vertiginosament.

Des de l'extrem sud s'ha denunciat durant decennis que el problema de la immigració és comú a tot el País Valencià davant d'opinions que afirmaven que “allà baix” tot estava perdut mentre ells viurien en un paradís lingüístic idealitzat. Les dades d'aquest cens obligaran a replantejar-se determinades estratègies i visions estereotipades, tant als acadèmics i estudiosos de la llengua com als qui viuen en aquelles comarques. Pel que fa a la llengua catalana, no es poden fer lectures massa impressionistes perquè les situacions idíl·liques

d'avui poden convertir-se, en menys d'una generació, en problemes seriosos com saben tots els qui conegueren l'Elx hegemònicament catalanoparlant anterior a 1960.

3. *El català com a primer llengua adquirida pels infants. Els censos lingüístics del País Valencià de 1986 i 2001. Comparació amb els censos de Catalunya de 1991 i 1996*

3.1. *El concepte d'adquisició d'una primera llengua. La importància de la transmissió de la llengua en la primera infantesa*

La importància que una llengua pugui ser considerada primera llengua, tan sols si s'adquireix abans dels 7 anys, queda clarament reflectida en la literatura mundial sobre l'adquisició de la primera llengua (*first language acquisition*). Les nombroses excepcions que es puguen donar a aquesta regla no fan més que confirmar la seua validesa:

Hi ha una forta evidència que els infants poden no adquirir mai una llengua si no hi estan exposats abans d'arribar als 6 o 7 anys. Els infants entre 2 i 6 anys adquireixen una llengua tan ràpidament que als 6 anys en són uns usuaris competents. En arribar a l'edat escolar tenen una habilitat lingüística sorprenent; es tracta d'una adquisició que sembla haver-se duta a terme sense cap esforç.

Clark, Beverly A.: "First and second language acquisition in early childhood"

L'adquisició d'una llengua durant la primera infantesa acostuma a assegurar la seua adquisició global primerenca tant morfosintàctica, fonemàtica, d'entonació i accent i pel que fa al vocabulari bàsic que pot créixer al llarg de la vida. Es la diferència entre parlar una llengua "com un nadiu" o parlar-la com "un foraster". Siga dit de passada, la immensa majoria dels infants catalanoparlants acostumen a adquirir, a l'hora d'ara, aquestes mateixes aptituds en espanyol abans dels 7 anys, la qual cosa assegura que el puguen veure també com una llengua nadiua. No cal dir que això implica que podran fer una tria, més endavant, a l'hora de transmetre qualsevol de les dues llengües que parlen com a nadiues i els factors que faran que elesgesquen la una o l'altra poden ser ambientals o ideològics; ara bé tot això escapa l'abast d'aquest article. Així i tot, ens interessa comparar els censos de 1986 i 2001 pel que fa al coneixement del català per part dels pares / mares valencians i dels infants de 6/9 anys. Hem de dir que la recollida de dades per a menors de 6 anys s'ha demostrat altament defectuosa, com ho demostra el fet que el mateix *Institut Valencià d'Estadística* també procura donar dades per a majors de 6 anys, tot i disposar-ne a partir dels 3 anys. Hi ha molts motius per a pensar que les dades de 1986

s'acosten força al que era l'ús familiar en aquell moment perquè la cooficialització, les línies educatives en català i els mitjans de comunicació audiovisuals en català eren anecdòtics o inexistents en aquell moment, tan sols 3 anys després de l'aprovació de la *Llei d'Us i Ensenyament del Valencià*. Això ens aprofitarà per fer un estudi comparatiu amb les dades del cens 2001 on l'existència de tots aquests factors fan que el català siga més present en la vida pública valenciana d'allò que passava a mitjan anys 80, per la qual cosa és molt més agosarat afirmar que el coneixement es dega, exclusivament, a l'ús familiar. El fet, però, que els percentatges de catalanoparlants no es disparen fins a l'adolescència demostraria que els pares contesten en funció del coneixement real que atribueixen a llurs fills més petits perquè podrien perfectament donar-los aquesta mateixa habilitat abans. Així i tot, tornarem a parlar-ne perquè el fet d'estar "escolaritzat en català" també ajuda força a que els pares atribueixen aquesta habilitat als fills mentre que si tan sols fan "l'assignatura de valencià" tan sols diran que llurs fills són catalanoparlants si el català és la llengua familiar.

3.2. *Els censos lingüístics al Canadà: l'Índex de Transmissió Intergeneracional*

La bibliografia canadenca més preocupada pel futur de francès i d'altres llengües al Canadà, on l'anglès és clarament hegemònic a l'estat amb l'excepció territorial del Quebec, encara que cal esmentar la presència important de bosses francòfones en altres províncies canadenques, ens parla del concepte d'*Índex de Transmissió Intergeneracional*. Així, seria interessant poder fer una enquesta específica a tots els Països Catalans per a poder disposar d'unes dades plenament fiables pel que fa a la llengua transmesa per la família que no són disponibles a hores d'ara, tot i que s'han fet alguns estudis parcials. Trauim, doncs, aquest concepte de l'anglès en català:

L'índex es fixa en la *transmissió* de la llengua materna de pares / mares a fill. En aquest índex, el valor 100 és el punt en què una llengua determinada té un *output* (eixida) en la generació de l'infant idèntic a l'*input* (entrada) en la generació dels pares / mares. Per a arribar a 100 una llengua ha d'haver estat transmesa com a llengua materna a un nombre d'infants iguals a tots els infants nascuts en famílies on tant el pare i la mare són d'aquell grup lingüístic, més la meitat dels infants on tan sols un del pare / mare és d'aquell grup lingüístic. El valor 100, per tant, és el punt en què una llengua ni perd ni guanya en relació a les altres. En breu, és una mesura de l'assimilació lingüística intergeneracional. Aquest índex es fixa tan sols en parelles que contesten a la pregunta sobre la llengua materna.

Martí (1997) estudià l'Índex de Transmissió Familiar del català pel que fa als infants nascuts a Elx el 1992 (i parcialment el 1993 per a completar les dades de les partides rurals elxanes) amb motiu del període de matriculació en pre-escolar de la primavera de 1996, amb entrevistes personalitzades a les mares (pares o avis) que venien sovint acompanyats dels infants, la qual cosa garantia una comprovació selectiva de les respostes. A més a més, el qüestionari implicava fer l'arbre lingüístic familiar fins als avis nascuts a partir dels anys 20, la qual cosa permeté traçar el procés a Elx al llarg del segle XX.

1935	1950	1959	1970	1981	1992–93
100%	94%	79%	38%	23%	77%

Taula VII: Transmissió familiar del català a Elx als infants entre 1935 i 1992 en parelles on tots dos són catalanoparlants (Martí: 1997)

Segons la fórmula canadenc, l'Índex de Transmissió Familiar entre la minoria catalanoparlant d'Elx era del 77% (entre el 24% de joves parelles catalanoparlants i d'un 40% entre les parelles amb almenys un membre catalanoparlant). L'Índex de Transmissió Familiar que en resulta és del 79%, el qual tot i demostrar una progressió espectacular davant del procés d'abandó lingüístic avançat que es donava als anys 70 deixa encara un sector catalanoparlant important de la ciutat –pertanyent precisament a la classe mitjana i alta del centre històric amb infants escolaritzats en escoles privades en programes exclusivament en castellà amb l'assignatura de valencià– fora de la represa lingüística del català a Elx. Hem d'afegir que la represa està íntimament lligada a l'ensenyament en català, el qual a Elx ja és d'un 18% el 2003–2004 tot i que tan sols era d'un 15% en el moment del Cens 2001, la qual cosa no fa més que demostrar la progressió de la demanda d'ensenyament en català, la qual no sempre és atesa per la Conselleria d'Educació. Hem de dir, que des d'Elx es té clarament la percepció que el català es recupera més als barris amb percentatges alts de catalanoparlants que envolten el centre històric burgès on l'abandó lingüístic no acaba de trencar-se, tot i les nombroses excepcions que coneixem. Si observem de prop aquestes xifres ens adonarem que el 26,2% d'infants catalanoparlants de 6/9 anys a Elx deixa al descobert l'existència d'una bossa important d'infants catalanoparlants no escolaritzats en català, difícils de quantificar amb les dades disponibles perquè una part dels infants escolaritzats en català a la ciutat són de llengua familiar castellana. Hem d'esmentar tot el Camp d'Elx, on el català és majoritari sense que la Conselleria haja obert més que una única línia al CP Sant Antoni de la Foia. També hem detectat la presència d'infants catalanoparlants a la ciutat, que no són escolaritzats en castellà, siga per elecció manifesta dels pares o, com ha denunciat sovint *El Temps*, perquè cada any són molts els infants que es queden fora de "línia en valencià"

tant per un dèficit de places com també per motius de comoditat pel que fa a la lluyanà del centre més pròxim que ofereix ensenyament en català.

Pel que fa al conjunt del País Valencià no estudiarem, amb xifres del cens, de forma estricta, quin és l'Índex de Transmissió Intergeneracional perquè la situació del 2001 implica que molts infants de les ciutats poden aprendre el català fora de casa abans dels 9 anys, tot i que sabem que hi ha una relació important entre els percentatges de coneixement i el català com a llengua familiar. És evident que una part dels infants escolaritzats en català pertanyen a famílies on tots dos membres de la parella són castellanoparlants, especialment en els programes "d'immersió lingüística". S'ha de dir, però, que això demostra una elecció clara dels pares que han d'estar convençuts de la bondat de llur elecció. El que més sembla abundar, però, en les "línies en valencià", si més no a Elx, són famílies on almenys un membre de la parella és catalanoparlant o té antecedents catalanoparlants recents atès que els pares donen molta importància al suport personal en l'ensenyament de llurs fills. A tall d'exemple, a Elx (Martí: 1997) el 1996 hi havia un 29,8% d'infants de 4 anys catalanoparlants familiars. A més a més, tan sols un 5,3% de les famílies de llengua familiar espanyola matriculaven als seus fills en una línia en català, tot i que la presència d'aquests infants en les aules puga donar una imatge distinta, especialment en els programes de "línies d'immersió lingüística". Segons aquest mateix estudi hi hauria un 53% d'infants d'Elx amb almenys un membre de la parella que sabia parlar català i un 47% amb tots dos membres castellanoparlants, la qual cosa és coherent amb la distribució de les dues comunitats lingüístiques en conflicte a Elx i el percentatge cada vegada més alt de matrimonis mixtos.

3.3. El coneixement del català entre els infants i els pares / les mares de les ciutats valencianes de més de 50.000 habitants; el procés avançat de substitució lingüística de 1986

Com es pot comprovar en la taula VIII, les grans ciutats valencianes patien un procés avançat d'abandó lingüístic intern el 1986 en un moment en què no feia més de tres anys que s'havia aprovat la *Llei d'Us i Ensenyament del Valencià* i la cooficialització parcial de la llengua del país. D'acord amb l'estudi fet a Elx pensem que la situació encara era pitjor el 1977, la qual cosa demostra com a la darrereria del franquisme s'estava en via avançada d'acomplir el projecte de castellanització interna del País Valencià a les grans ciutats valencianes. La mort del català al País Valencià era tan sols una qüestió de temps com sabem per la cronologia de la casuística d'altres llengües com ara l'occità. Els valencians, a les grans ciutats, deixarien de parlar català en una o dues generacions, a l'igual que els occitans deixaren de parlar occità, tan sols un parell de generacions abans.

Ciutat	1986 Catalanoparlants Mitjana Global	1986 Pares / Mares 35–39 anys que saben parlar català	1986 Infants 5/9 anys que saben parlar català	1986 Índex Compara- tatiu entre la generació dels pares / mares i els infants
València	39,7%	43,1%	15,9%	37%
Castelló de la Plana	56,2%	61,0%	35,5%	58%
Alacant	21,5%	21,4%	6,0%	28%
Elx	33,4%	37,6%	13,9%	40%
Alcoi	75,0%	75,5%	63,4%	84%
Gandia	77,3%	76,8%	65,8%	86%
Torrent	39,4%	42,6%	25,4%	60%
Sagunt	34,0%	35,9%	20,8%	58%
Benidorm	25,6%	53,04%	25,4%	48%

Taula VIII: Baixada percentual entre la generació dels pares / mares i del grup d'infants de 6/9 anys l'any 1986 a les principals ciutats valencianes catalanoparlants

Ciutat	2001 Catalano- parlants Mitjana Global	2001 Pares / Ma- res 35–39 anys que saben par- lar català	2001 Infants 6/9 anys que saben par- lar català	2001 Índex Comparatiu	1986–2001 Índex Comparatiu
València	44,8%	36,4%	29,8%	82%	+54
Castelló de la Plana	57,7%	51,3%	51,4%	100%	+42
Alacant	27,2%	18,4%	17,0%	92%	+64
Elx	39,2%	31,4%	26,3%	84%	+44
Alcoi	76,9%	76,5%	61,5%	80%	–4
Gandia	69,1%	69,0%	55,0%	80%	–6
Torrent	45,3%	38,5%	44,5%	98%	+18%
Sagunt	44,5%	39,4%	45,1%	101%	+43%
Benidorm	26,6%	29,9%	29,3%	98%	+50%

Taula IX: Baixada percentual entre la generació dels pares / mares i del grup d'infants de 6/9 anys l'any 2001 a les principals ciutats valencianes catalanoparlants

Es confirma que el procés era molt avançat a l'extrem sud (Alacant i Elx) i a València i la seua zona d'influència. Hi anaven al darrere Castelló de la Plana i Benidorm dintre de la Marina Baixa, en unes comarques d'alta fidelitat lingüística i per acabar la cosa ja havia amarat una part de la societat d'Alcoi i Gandia en la regió valenciana de més alta demografia pel que fa al predomini hegemònic del català al País Valencià. No hi descobrim res que els valencians de més de 40 anys no sapiguem, tan sols ens limitem a alçar acta de la gravetat de la situació el 1986, amb les xifres a la vista de tothom.

3.4. El coneixement del català entre els infants i els pares / mares de les ciutats valencianes de més de 50.000 habitants. El trencament de la substitució lingüística el 2001: l'estat de la qüestió

La comparació de les mateixes variables del punt 3.3 pel que fa a la situació 15 anys després ens marca un canvi espectacular de tendència pel que fa a la recuperació del català al País Valencià. No serem tan agosarats com per a atribuir aquest canvi a l'únic fenomen de la transmissió familiar de la llengua perquè l'infant entre 6/9 anys del 2001 té ara un seguit de factors de socialització en català més enllà de la família. Una cosa i l'altra, però, han d'estar lligades. L'enfortiment de la transmissió familiar de la llengua hi contribueix poderosament com demostren els diversos estudis parcials realitzats al llarg del país (Martí: 1997). En primer lloc, hem d'esmentar els programes d'ensenyament "en català", però també els mitjans de comunicació audiovisuals i l'augment de l'ús públic del català, tot i els índex encara baixos per a una societat normal. Pel que fa a l'ús privat, insistim en què l'augment en l'ús familiar amb els infants no ens informa sobre la llengua d'ús social dels adolescents o de la societat valenciana.

Tot i les opinions impressionistes que escoltem a diari, l'ús públic del català és més alt ara entre els adults i els infants de les grans ciutats valencianes del País Valencià d'allò que passava en la segona meitat dels anys 70. El problema pel que fa a l'ús entre els adolescents s'hauria d'estudiar però, almenys pel que fa a les grans ciutats, no és un problema que haja aparegut de sobte perquè ja es donava amb un abast generalitzat als anys 70 tot i l'existència d'un subconjunt de catalanoparlants familiars. Com que érem adolescents en una gran ciutat valenciana als anys 70 no ens ha calgut fer cap enquesta pel que fa a aquesta asseveració tot i que n'hem parlat sovint amb companys de generació amb els quals parlem ara català i que aleshores parlaven, exclusivament, castellà tot i que la llengua familiar fóra el català.

En primer lloc, hem d'afirmar que les diferències percentuals en el coneixement del català al País Valencià entre pares / mares i infants de 6/9 anys tendeixen a desaparèixer quan comprovem els censos de 1986 i 2001. Així i tot, la diferència en comportament i els ritmes entre unes ciutats i altres és evident. Els comportaments altament positius de Castelló de la Plana, Sagunt i Benidorm han d'estar forçosament relacionats amb la forta catalanitat

lingüística i l'ambient "comarcal" favorable en què es troben situats. Ara, s'han de comprovar les taules d'escolarització "en català" per a comprendre plenament aquestes taules (vegeu taula XI). El percentatge excepcionalment alt de correspondències entre les dues generacions a Alacant l'atribuïm al fet que una gran part de la jove minoria catalanoparlant actual és d'immigració recent i reflecteix, més tost, el comportament de les poblacions mitjanes i petites de les comarques catalanoparlants que emigren cap a d'Alacant. A tot cas, crida poderosament l'atenció que l'ambient lingüísticament difícil de la ciutat no siga un factor d'abandó accentuat en aquests moments i pensem que una gran part d'aquestes famílies fan encara una part de la seua vida al poble d'origen (caps de setmana, vacances, etc.). L'emigració actual a la gran ciutat no significa la ruptura gairebé total de comunicació sovintejada amb el poble que significava fa quaranta anys.

El cas d'Elx significa una represa important, tenint en compte especialment que es tracta d'una ciutat que es revalencianitza des de dintre, amb una aportació externa testimonial i la situació més perifèrica de totes les ciutats valencianes catalanoparlants. La valencianització ha estat una de les banderes de la ciutat d'ençà la transició política i els resultats són evidents, segons tots els paràmetres, tot i que caldria una empena en aquest moment històric, perquè la dinàmica més forta de la ciutat és frenada per motius d'unes relacions polítiques deficientes entre els dos partits valencians més votats atès que la Generalitat i l'Ajuntament són governats pel primer i el segon. La ciutat de València també recupera un bon índex tot i que se situa, com era d'esperar, darrere les altres. Hem de pensar que, més encara que a Alacant, la situació comarcal i l'aportació d'altres comarques catalanoparlants és molt important a la capital del país la qual, a més a més, sempre ha mantingut determinats barris i districtes amb una forta presència del català fins als nostres dies.

Què passa, però, a Gandia i Alcoi, les quals, curiosament donen l'índex més baix de totes les ciutats al contrari del que passava als anys 80 quan es destacaven pel seu alt grau de resistència? El fet que Gandia i Alcoi siguen les ciutats més emblemàtiques de les comarques centrals valencianes fa que aquestes xifres siguencara més misterioses. O no ho són tant? Es sabut que una part de la burgesia alcoiana i gandiencatambé canvià de llengua a partir dels anys 60. Deu ser que a Alcoi i Gandia funciona un sostre sociològic que encara no s'observa a la resta del país pels percentatges més baixos de partida? Es tracta d'un sostre infranquejable pel que fa a determinades classes socials que no estan dispostes a fer una aposta per la llengua del país? Ho deixarem en interrogació tot i que ens entren ganes de deixar-ho en afirmatiu. Això no obstant, el percentatge de continuïtat entre els pares / les mares i infants de tot el País Valencià dona un índex del 98%, la qual cosa fa que pràcticament s'igualen els més petits amb els seus progenitors.

3.5. Infants escolaritzats en programes en català al País Valencià

A continuació oferim les dades d’ensenyament en català al País Valencià per la importància que tenen dintre del context d’aquest estudi. Ens hem fixat en l’oferta de places en català per als infants de 4 anys perquè signifiquen l’estat actual d’implantació d’aquestes “línies en valencià” i la seua projecció mínima futura, encara que un augment sobtat de la natalitat o de la immigració que no es veja reflectit en un augment de línies en català faria davallar els percentatges.

	Província d’Alacant	Província de Castelló	Província de València
Educació infantil	21	58	33,5
Educació primària	17	52	27
Educació secundària	10	23	14

Taula X: Ensenyament en català per províncies. Dades del Sindicat de Treballadors de l’Ensenyament del País Valencià (Curs 2002–2003)

Curs 2003–2004	València	Alacant	Elx	Castelló dela Plana
Places PEV/PIL	18,8%	6,9%	18,0%	56,9%
Curs 2003–2004	Gandia	Alcoi	Sagunt	Torrent
Places PEV/PIL	37,0%	23,5%	46,6%	34,6%

Taula XI: Places en català (Ensenyament en Valencià i Immersió Lingüística) segons l’oferta escolar i la població censada de 4 anys d’edat segons el Cens de Població 2001

La correlació entre coneixement del català als 6/9 anys i el percentatge de places ofertes en català a les grans ciutats és evident. Així i tot, també demostra que hi ha molt més catalanoparlants que places en català disponibles, la qual cosa ens parla de bosses importants de catalanoparlants escolaritzats en programes on el castellà és amplament majoritari. A tall d’exemple, esmenten que al voltant d’un 10% dels infants Elx estan escolaritzats al Camp d’Elx, amb predomini lingüístic molt clar del català, on tan sols s’ofereix una única línia en català al CP la Foia, això el curs 2002–2003 per primera vegada. La Conselleria d’Educació posa molt entrebancs per a obrir línies en català en escoles rurals unitàries del sud valencià (amb un grup únic per curs) per tal d’evitar-se problemes amb qui no hi estiga d’acord tot i que es pot donar el cas, com a la Baia (camp d’Elx), que el 95% dels alumnes siguen catalanoparlants familiars sense que no hi haja cap línia en català i tan sols un programa d’incorporació progressiva com si es tractés d’un barri castellanitzat de l’oest de la ciutat.

També hem detectat la presència de xiquets catalanoparlants familiars a la ciutat que segueixen programes on el català tan sols és una assignatura.

Arribat a aquest punt ens toca trencar un altre mite que afirma que la situació del català al País Valencià empitjora segons avancem cap al sud. El cas és que Elx iguala els percentatges d'escolaritzats en català a València i se situa prop de la mitjana de país. Pel que fa a les poblacions més petites hem de dir, amb xifres aproximades pel que fa als infants escolaritzats en català, que Crevillent arriba al 40%, Monòver al 50% i Pinós, a la ratlla interior amb Múrcia, al 100%. Per tant, no es poden fer lectures actuals de l'extrem sud extrapolant la situació de la llengua catalana a Alacant a la resta de la regió Elx-Alacant com s'acostuma a fer massa sovint. El percentatge tan baix d'Alacant és l'únic que trenca una dinàmica d'augment que s'intenta frenar per part de la Conselleria d'Educació. A tall d'exemple de lectures geogràfiques catastrofistes reproduïm allò que diu l'informe Euromosaic 1994:

Els progressos, però, no es reparteixen de manera uniforme sobre el territori. En efecte, a l'extrem sud de la regió, el català gairebé està en vies d'extinció.

Euromosaic (1994): "El català al País Valencià"

No acabem de saber on està aquest extrem sud en vies d'extinció. Es tracta de l'Horta d'Oriola i d'Elda que perderen la llengua al segle XVII–XVIII? Es tracta de la situació actual de la ciutat d'Alacant? Evidentment, no es pot tractar encara de la resta de la zona, no en els termes que l'informe exposa. No hi estem gens d'acord i ens remetem a les xifres i les dades d'aquest article.

3.6. La transmissió del català a les ciutats castellanoparlants del País Valencià

Es interessant comprovar allò que passa a Elda, Oriola i Torrevella on apareixen petites bosses de catalanoparlants familiars. En aquests casos pensem que es tracta d'immigració recent per motius laborals relacionats amb la indústria o el turisme però també, en gran mesura, amb les empreses públiques (centres educatius, hospitals, administracions públiques), tot i que també es dona una immigració antiga des de poblacions catalanoparlants veïnes, un fet especialment conegut pel que fa al cas d'Elda amb immigrants, principalment, de les Valls del Vinalopó atrets per la indústria de la sabata i per la capacitat d'atracció de la capitalitat comarcal.

Municipi	catalanoparlants 2001	Parlen 6/9 anys	Pares / Mares 35–39 anys	Índex comparatiu
Oriola	5,4%	8,0%	7,1%	114%
Elda	13,3%	8,1%	8,2%	99%
Torrevel·la	5,8%	6,4%	4,6%	139%

Taula XII: Infants catalanoparlants a Elda, Oriola i Torrevel·la de 3 i més anys segons el cens lingüístic 2001

Es lògic pensar que la jove comunitat catalanoparlant de les ciutats de llengua castellana –a l'igual que passa en gran part a Alacant– són famílies d'immigració que hi resideixen, moltes possiblement de forma temporal, amb un contacte intens amb la comarca valenciana d'origen. Així i tot, hi ha un petit percentatge de famílies nadiues de llengua castellana que atribueixen a llurs fills la capacitat de parlar català. Comsevulla que no hi ha línies “en català” a cap d'aquestes tres ciutats on, com a molt, tan sols es dona l'assignatura de 3 hores per setmana, pensem que aquests pares atribueixen una capacitat de parlar als seus infants més gran del que seria raonable amb una avaluació objectiva. Pel que fa al prestigi i les actituds el canvi és evident amb allò que passava vint anys enrere i demostra que el català adquireix una “nova respectabilitat” al país.

Per tant, mentre una part de la classe mitjana i alta d'origen catalanoparlant de les grans ciutats valencianes segueix sense transmetre la llengua als fills, observem com una part creixent de famílies de comarques castellanoparlants atribueixen als seus fills infants i adolescents la capacitat de parlar català alhora que apareixen petites bosses d'infants de famílies catalanoparlants immigrades a les principals ciutats valencianes de llengua castellana. Insistim en què no hi ha cap línia en català al territori valencià de llengua castellana i que la voluntarietat de l'assignatura no impedeix que s'estenga progressivament com un valor que és ben valorat pels pares / mares.

3.7. Noves illes lingüístiques catalanoparlants en territori de predomini lingüístic castellà

Cridem ara l'atenció sobre el nou mapa lingüístic valencià del 2001 perquè si tenim en compte aquelles comarques on el coneixement declarat del català supera el 10% observem com el coneixement de la llengua creix cap a totes les comarques castellanoparlants de l'interior, amb l'excepció matisada del Baix Segura (6%), encara que en alguns municipis d'aquella comarca també s'hi arriba (Jacarilla, Daya Nueva). De fet, alguns municipis castellanoparlants de l'interior de València i Castelló ja superen el 30% de catalanoparlants. L'exemple paradigmàtic és Andilla, un petit municipi de 372 habitants de la Serrania, dintre la província de València, al límit de les províncies de Terol i

Castelló, que declara un 39,2% de catalanoparlants, un percentatge idèntic a Elx i molt per damunt d'alguns municipis de predomini lingüístic valencià de la costa: alguns tan emblemàtics com Guardamar, Alacant, Benidorm, Calp o Teulada. Una observació del padró d'Andilla ens revela que un 43% de la població ha nascut a altres comarques valencianes, la qual cosa implica una forta immigració catalanoparlant com s'observa al cens lingüístic. No es tracta, doncs, d'ensenyament escolar com alguns podrien arribar a pensar pel que fa al coneixement del català a les comarques valencianes de predomini lingüístic espanyol. La densitat de població tan baixa és un factor que facilita la colonització lingüística en un o altre sentit. Caldrà estudiar si som o no som davant d'una valencianització lingüística real del municipi d'Andilla amb transmissió familiar de la llengua, la qual cosa implicaria la confirmació d'un canvi en la frontera lingüística històrica amb un eixamplament cap a les comarques de l'interior.

3.8. El coneixement del català dels infants i de la generació dels pares / les mares a Catalunya segons el cens de 1991 i 1996 i la comparació amb la situació al País Valencià

Àmbit	Parlen català als 35/39 anys 1996	Parlen català als 5/9 anys 1996	Índex de coneixement
Barcelona	80,1%	88,3%	110,2%
Area Metropolitana	70,2%	83,9%	127,8%
Comarques gironines	83,0%	91,9%	110,7%
Camp de Tarragona	76,5%	88,2%	115,2%
Terres de l'Ebre	92,0%	99,6%	108,2%
Àmbit de Ponent	89,1%	91,8%	103,0%
Comarques centrals	87,7%	92,2%	105,1%
Alt Pirineu i Aran	90,6%	87,1%	104,0%
Catalunya	74,7%	86,2%	115,3%

Taula XIII: Coneixement del català als 6/9 anys en relació amb la generació dels pares / les mares entre 35/39 anys segons el cens 1996

Com era d'esperar l'habilitat de parlar català a Catalunya als 5/9 anys supera la capacitat del grup on cal situar la major part dels pares / mares. En primer lloc, ja es parteix d'un coneixement elevat del català en la generació dels pares / mares que augmenta un 15,3% en la generació dels infants. Al contrari d'això, ens trobem amb una lleugera davallada al País Valencià entre la generació dels pares / mares amb un 44,2% de catalanoparlants mentre que un 43,3% dels infants de 6/9 anys declaren saber parlar català (-2%). Així, els indicadors oficials ens assenyalen que Catalunya camina devers el bilingüisme generalitzat

de la població mentre el País Valencià demostra com el País Valencià ha hagut de remuntar, els darrers vint anys, la substitució lingüística interna, la qual cosa no ha passat a Catalunya.

No hem d'oblidar, però, que la consideració interna de la llengua entre els catalanoparlants no era la mateixa a Catalunya que al País Valencià en el moment de la transició política després de l'acabament del franquisme. Així, l'abandó lingüístic familiar ha estat percentualment anecdòtic entre les famílies catalanoparlants a Catalunya. Les xifres valencianes de 1986 ens indiquen el procés avançat de substitució lingüística que es patia al País Valencià a inicis dels 80 i que s'havia estès –en major o menor mesura– a totes les poblacions mitjanes del país. El fet d'haver de remuntar aquest llast històric explicaria el decalatge important que s'observa entre Catalunya i el País Valencià. A més a més, el paper de cohesionador social que es dona al català a Catalunya no es dona, a hores d'ara, al País Valencià. Tan sols cal mirar l'aposta educativa en català que s'ha fet a Catalunya pel que fa a la xarxa d'ensenyament amb la proliferació de programes alternatius que s'ofereixen al País Valencià: (ensenyament en valencià, programa d'incorporació progressiva, ensenyament del valencià com a assignatura i, fins i tot, sol·licituds d'exempció absoluta del català en comarques castellanoparlants i en determinats contextos). Així i tot, s'ha de reconèixer que la normalització lingüística del català al País Valencià és també deutora de tot allò que s'ha fet en aquestes qüestions a Catalunya. De fet, l'exemple català ha estat un espill per a diverses comunitats lingüístiques europees i mundials, amb més motiu i raons, doncs, amb els països de llengua catalana on el contacte bilateral ha estat intens. No voler reconèixer això, sense oblidar-nos que la tasca al País Valencià sempre ha corregut a càrrec dels col·lectius valencians més conscienciats, és senzillament suïcida i no s'han de trencar els lligams –i el fort sentit unitari del procés– de cap de les maneres.

4. Anàlisi general de la situació lingüística a Elx i el Baix Vinalopó

4.1. Les enquestes lingüístiques a Elx entre 1979 i 2001

Tenim la sort que la ciutat d'Elx és, sens dubte, una de les ciutats del País Valencià que disposa de la llista més extensa de censos lingüístics dels darrers vint-i-cinc anys; per exemple, tan sols els ajuntaments d'Elx i de València inclogueren aquesta pregunta en el padró d'habitants de 1981.

Com es veu en el quadre següent disposem de vuit estudis generals referits a la ciutat d'Elx per a un període de 22 anys. A la revista *El Tempir* s'han publicat, a més a més, diversos estudis parcials sobre segments de població (funcionaris municipals, líders d'opinió a Elx) que poden complementar les dades globals.

Autor	Any	Sap parlar	Entén
Mira, J. F.	1979	29–32%	
Padró Municipal	1981	32%	59%
Padró Municipal	1986	33,4%	73%
Padró Municipal	1991	38,6%	83%
Ninyoles, J. Ll.	1994	45,5%	
Martí, J. C.	1996	46,0%	85,3%
Demoscòpia	1997	42,8%	
Padró Municipal	2001	39,2%	86,6%

Taula XIV: Censos lingüístics al conjunt de la població d'Elx entre el 1979–2001. Coneixement del català a Elx

Hem de subratllar, per tant, des d'un punt de vista estrictament estadístic i metodològic, la gran cohesió interna de la sèrie de les vuit enquestes que es poden comparar pel que fa al conjunt de la població d'Elx, una vegada analitzats els motius de la davallada enter 1996 i 2001. Es curiós com els estudis privats dels anys 90 donen percentatges més alts que el Cens 2001. Les xifres de Ninyoles (1994) correspon als individus que parlen amb alguna freqüència valencià a casa, mentre les de Martí (1996) són el resultat de 610 enquestes sobre la història familiar de 610 infants de 4 anys a Elx. Ambdós estudis donen resultats gairebé idèntics. La davallada de l'any 1997/2001 (–3,6%) ha alentit la corba de creixement esperada, en relació amb els estudis dels anys 90 i l'estudi de Demoscòpia per a *FuturElx*, el Pla Estratègic de la ciutat.

Hem comprovat al Cens 2001 que almenys un 5,3% de la població d'Elx més gran d'11 anys no residia al municipi en el Cens 1996. Cal afegir-hi el 2,1% del cens dels quals no es tenen dades. El percentatge és realment important i explica, a bastament, la davallada de l'augment previst en el coneixement del català durant els anys 90. Així, es comprova que ni Ninyoles (1994) ni Martí (1996) s'equivocaven pel que fa a les dades de mitjans anys 90. El col·lectiu d'estrangers, amb un 2,3% arribats els darrers cinc anys, és especialment important, en procedència especialment d'Amèrica del Sud, Àfrica del Nord amb petits contingents de països europeus i de la Xina. Els immigrants dels Països Catalans són l'1,4%, tot i que és impossible saber qui són catalanoparlants i qui no, per la proximitat de zones castellanoparlants o altament castellanitzades. En canvi, els procedents d'altres comunitats autònomes són l'1,6%. Es comprova els fluxos migratoris intensos que es poden donar en l'espai de 5 anys i la influència que tenen sobre els censos lingüístics.

Hem de recordar, a més a més, la desaparició progressiva de la generació de catalanoparlants nascuts abans de 1920 que era majoritària a Elx –en una proporció del 60/40 per als nascuts abans de 1926 en el conjunt de la població l'any 1986– fins al punt que els catalanoparlants residents nascuts abans de 1926 eren el 75% a tots els barris històrics de la ciutat, inclòs el barri més burgès de la Vila Murada, i arribaven al 91% a les partides rurals agrícoles meridionals de la Baia, Asprella i la Foia, entre Elx i la mar.

A l'hora d'ara, aquesta proporció s'ha capgirat per l'arribada a la tercera edat de la immigració de llengua castellana que vingué durant el boom demogràfic dels anys 50–70 i que féu que el català es convertís a Elx en una llengua minoritzada. Així, el 2001 s'inverteix la proporció global del terme municipal per a la tercera edat en un 43/57 a favor del castellà entre la població nascuda abans de 1936; la qual cosa marca l'amplitud exacta de les dues comunitats lingüístiques i de l'allau migratòria del darrer mig segle alhora que quadra perfectament amb les dades aportades per Martí (1997) per als avis dels infants estudiats i que revelen una proporció 44/56, gairebé idèntica a la del padró municipal de quatre anys després. Una altra dada que confirma la coherència dels estudis atès que la població de la tercera edat no acostuma a veure's gens afectada per la immigració recent de segments de població en edat laboral activa.

És lògic deduir, com podrem comprovar, en el pròxim cens lingüístic de 2006, que la pèrdua de les generacions més grans afectarà ja més la població monolingüe de llengua castellana de més edat (6/4). Cal esmentar que el col·lectiu de catalanoparlants nascuts abans de 1936 sumen 10.822 persones i són poc més del 5,5% del padró municipal d'Elx de l'any 2001.

A més a més, com es veu a la taula XIV, l'antiguitat del fenomen migratori i la cooficialització del català dels darrers vint anys fa que la comprensió del català ja siga notòria i se situa en un índex ja molt elevat (86,6%), en el qual les baixades més importants afecten les bosses d'infants d'edat més curta –menors de 9 anys i de família castellanoparlant amb un contacte familiar escàs amb la llengua– a més dels nous immigrants del primer i tercer món que encara no han tingut l'ocasió de tenir un contacte intens amb la llengua del país, amb independència del districte de residència que serà més o menys favorable a aquest contacte amb el català. Així, la probabilitat que els immigrants establerts al Camp d'Elx o als barris històrics aprenguen català és factible mentre deu ser pràcticament inviable entre treballadors que visquen als antics barris d'alta immigració castellanoparlant i que, a més a més, no tinguen cap contacte laboral o social amb el català.

Un altre motiu de preocupació és l'extensió futura de la nova onada migratòria atès que les previsions més dures apunten cap a un augment espectacular abans del 2010 en què podrien arribar a ser el 10% de la població d'Elx. L'augment de la competència lingüística a Elx entre el període de 1981 a 2001 ha estat, doncs, de 7,2% (32% a 39,2%). La capacitat de creixement futur queda seriosament hipotecada si no s'aconsegueix una valencianització lingüística real dels estrats infantils i adolescents tot i que s'haurien de fer campanyes intenses de valencianització de la població adulta immigrada, sempre més problemàtica per l'escassa disponibilitat d'aquesta població amb jornades de treball llargues i intenses.

4.2. Evolució del català al Baix Vinalopó entre els censos de 1986 i 2001

Ciutat	Majors de 3 anys que saben parlar català 1986	% 1986	Majors de 3 anys que saben parlar català 2001	% 2001	Nombre absolut de catalanoparlants 1986–2011
Crevillent	15.318	74,1%	14.821	63,6%	0,97
Elx	56.102	33,5%	72.697	39,2%	1,30
Santa Pola	8.664	68,7%	10.942	59,0%	1,26
Total	80.084	39,9%	98.460	43,3%	1,23

Taula XV: Xifra absoluta de catalanoparlants de més de 3 anys al Baix Vinalopó als censos de 1986 i 2001

Els creixements en xifres absoluts de catalanoparlants d'Elx i Santa Pola salten a la vista mentre s'observa un inici de recessió preocupant en l'evolució del català a Crevillent, la ciutat de la comarca amb un percentatge més alt de catalanoparlants, amb l'excepció de les poblades partides rurals del Camp d'Elx. Apuntem devers els canvis demogràfics interns de la població de Crevillent relacionats amb allò que passa, a hores d'ara, a la major part de les poblacions catalanoparlants valencianes del rerepaís.

4.3. Índex d'immigració estrangera al Baix Vinalopó i les Valls del Vinalopó

Hem fet esment a l'aparició d'una nova onada migratòria de països de fora de la Unió Europea entre 1996–2001, un dels temes de màxima actualitat al país. En el cas d'Elx hem comprovat que el 72% dels empadronats de nacionalitat estrangera han arribat entre els darrers dos padrons (1996–2001).

Ciutat	Població estrangera al Cens 2001
Elx	2,6%
Crevillent	3,7%
Santa Pola	6,5%
Novelda	3,5%
Monòver	2,1%
Pinós	2,5%

Taula XVI: Percentatge de població estrangera al Baix Vinalopó i Vinalopó Mitjà en el Cens 2001

Tot i que les xifres són encara baixes es tracta d'un fenomen que es troba en fase inicial i tindrà repercussions negatives, en la normalització lingüística del català, sinó es fa una aposta clara per la valencianització d'aquests col·lectius i, especialment, de la seua descendència, ateses les taxes més altes de natalitat entre els segments de població del tercer món en edat activa. Això explica, en

gran part, la davallada percentual del català els darrers cinc anys i ha de ser un factor clau en una política de normalització lingüística rigorosa (vegeu punt 4.2, taula XV).

4.4. El coneixement de la llengua per trams d'edat; aproximació a la transmissió familiar del català a Elx

En aquest apartat ens limitarem a analitzar els tres padrons municipals pel que fa a la qüestió lingüística que s'hi planteja. Es nota l'augment espectacular, en la capacitat de parlar català, en totes les generacions nascudes després de 1977. L'estudi de Martí (1997) demostra com la generació nascuda entre 1977–1981 fou la que rebé el percentatge de transmissió familiar del català més baix en la història d'Elx (13,8%). Té una importància cabdal fixar-se en el coneixement del català dels infants més petits (6 a 9 anys) que es multiplica pràcticament per dos entre els nascuts entre 1977–81 i els nascuts entre 1991–1995. Segons el cens del 2001, un 34% dels infants de 3/4 anys entenen el català i un 26,3% del grup de 6/9 anys ja declaren “saber parlar valencià”. El fet que el trencament de la transmissió familiar de la llengua no estigués encara generalitzat i que fóra tan recent, tot i la seua amplitud –especialment greu a partir de 1960– explica la reversibilitat del fenomen i que s'haja pogut produir una represa interna important encara que no s'haja capgirat totalment la situació per la desafecció d'una part important de les classes benestants.

Hem de dir de nou, i no ho direm mai a bastança, que la recuperació del català com a llengua familiar està íntimament lligada al català com a llengua vehicular d'escolarització – els programes d'ensenyament en valencià i no el fet de tenir tres hores setmanals de valencià, la qual cosa tan sols facilita la comprensió de la llengua. En el cas d'Elx cal afegir-hi l'existència, encara important, d'una bossa de catalanoparlants joves a la ciutat i al Camp d'Elx. La baixada percentual entre generacions no és massa escandalosa a Elx, la qual cosa demostra que la socialització parcial en català es dona encara, amb una certa normalitat, en determinats districtes i ambients de la ciutat on el català és majoritari i no tan sols a les partides extenses i poblades del camp d'Elx on la llengua és hegemònica. De fet, la mitjana de coneixement del català a Elx (39,2%) és molt pròxima al coneixement del català per part de la tercera edat (43%). La baixada més notable, entre la població de més de 18 anys, es dona entre la generació nascuda entre 1962 i 1971 (31,4%) on se sumen tots els factors més negatius per al futur de la llengua a Elx: immigració alta fonamentalment de classe obrera, tant antiga com actual, l'abandó lingüístic intern, especialment entre la classe mitjana i alta vilatana i l'analfabetisme generalitzat d'aquestes generacions en català. Així, hem de recordar que aquesta generació correspon, precisament, amb el gruix dels pares i mares dels infants més petits que tenen entre 6 i 9 anys al cens del 2001. Cal pensar, doncs, que el decalatge entre poc menys d'un terç de pares / mares catalanoparlants i un 26,2% d'infants catalanoparlants també s'anunciava en l'estudi anterior (Martí:

1997) amb percentatges lleugerament superiors (29%) –també es nota aquí la davallada pels infants immigrants matriculats–. D'acord amb el nostre estudi anterior, hem de matisar, però, que aquest retorn al català no es dona encara – més que de forma incipient– entre els infants matriculats en escoles privades als barris més centrals i burgesos de la ciutat que esdevenen la gran assignatura pendent per a la transmissió del català en aquesta ciutat. De fet, l'única línia a la zona nord del centre històric “en valencià” que s'ha de nodrir d'excedents d'excés de demanda d'altres barris, fora de la seua àrea escolar d'influència, és precisament el CP Candalix, a les envistes de la basílica de Santa Maria, allà on es canta el *Misteri d'Elx*, perquè els barris centrals de la Vila, del Salvador i els petits annexos de classe mitjana i alta s'estimen més escolaritzar els seus fills en castellà a les escoles privades de l'església catòlica quan no fan l'aposta de moda que consisteix en l'ensenyament bilingüe espanyol amb anglès o francès que es dona en centres comarcals privats d'alt prestigi social de la rodalia Elx-Alacant. El futur de l'èxit del català a Elx passa per la valencianització de l'església i de les classes mitjanes i altes conservadores que no acaben de fer l'aposta que petocaa.

Naixement	1981	1986	1991	2001	Variació
1992–1995				26,2	+12,4
1987–1991				51	
1982–86			23	55	+32
1977–81		13,8	54	49	+35
1972–76		21	38	41	+20
1967–71		27	33	31	+4
1962–66		31	33	31	+0
1957–61		33	35	33	+0
1952–56		33	35	34	+1
1947–51		38	39	36	–2
1942–46		41	42	39	–2
1937–41		46	46	44	–2
Abans 1936		49	48	44	–5
Total	32	33	38	39	+ 7 (des de 1981)

Taula XVII: Censos lingüístics a Elx per grups d'edat. Segons els censos de població del País Valencià (1986, 1991 i 2001). Evolució en el coneixement del català per anys de naixement. En cursiva, evolució del coneixement del català en el grup d'edat inicial 6–9 anys

4.5. Moviments de població interns al Baix Vinalopó; la comarca com a espai i mercat únic

Hem d'informar, en primer lloc, que els nascuts a les altres dues poblacions del Baix Vinalopó són un 0,69% del cens d'Elx que cal afegir a la població de llengua catalana d'altres indrets que habiten a la ciutat. L'altre fet important, l'emigració de les partides rurals elxanes (districte 7) cap a la ciutat, d'ençà els anys 40, sempre ha significat un enfortiment de la catalanitat lingüística ciutadana tot i que la suburbanització progressiva del Camp d'Elx d'ençà els anys

90 fa que moltes parelles es traslladen a viure en defora amb l'aparició de nuclis rurals importants a Perleta, la Foia, la Baia i Matola, al cor del camp d'Elx i de la Torre del Pla (Torrellano), l'Altet, la Vallverda, els Bassars i la Marina del Pinet en la franja més pròxima a la mar, malgrat que les darreres cinc partides esmentades siguen en la zona viària de contacte entre les ciutats d'Elx i Alacant fortament influïdes per la capital provincial. Hem pogut comprovar que més de 5.000 elxans estan censats en les dues poblacions veïnes de la comarca, tot i que una part important deu ser per naixements quan la llei encara obligava a inscriure's en el terme municipal de l'Hospital Comarcal d'Elx. Això quadra perfectament amb el coneixement que tenim de nombroses joves parelles elxanes que disposen d'una antiga segona residència familiar en aquella població i que decideixen quedar-s'hi i empadronar-se tot i treballar sovint a Elx, fenomen relacionable amb la pujada de població de totes les partides rurals d'Elx en uns 10.000 habitants durant els anys 90. Això explicaria, en part, l'augment del nombre absolut de catalanoparlants a Santa Pola entre 1986–2001.

El que és important de destacar, de tots aquests fets, és el trencament creixent de les fronteres municipals i el tractament de la comarca com un espai i un mercat únic, per la qual cosa cal recordar que la comarca del Baix Vinalopó té un 43,4% de catalanoparlants de més de sis anys, amb una mobilitat interna cada vegada més alta i amb una capitalitat comarcal i comercial cada vegada més forta amb una àrea d'influència que és encara més extensa perquè arriba als municipis de la zona nord del Baix Segura i, parcialment, a alguns municipis del Vinalopó Mitjà vinculats tradicionalment a Elx. Així la inauguració a Elx de grans centres comercials supracomaricals que inclouen ja el català en tota la retolació confirmaria que els estudis de marketing i publicitat ja tenen en compte aquesta variable a l'hora d'aconseguir nous clients potencials.

4.6. La represa de la transmissió familiar del català a Elx i el Vinalopó. Les iniciatives polítiques i cíviques com a factors esperonadors del procés. El paper d'Elx com a centre de difusió regional de la llengua

Tenint en compte l'augment en el percentatge dels catalanoparlants en el tram d'edat inicial a Elx –el 26,2% dels nascuts entre 1992 i 1995– aquestes xifres semblen indicar una represa molt elevada de la fidelitat lingüística interna al Baix Vinalopó atès que l'opinió generalitzada a la comarca és que s'ha demostrat pràcticament inexistent a Crevillent i a les partides rurals del sud del camp d'Elx i moderadament baixa, tardana i reversible a Santa Pola amb una àmplia represa selectiva a Elx. Nogensmenys, hem de dir que la política lingüística municipal ha estat més intensa a Elx i que el sectors polítics i culturals més favorables a la normalització lingüística han estat més nombrosos que a la resta de la comarca on les condicions polítiques han estat menys favorables. Es notòria la presència d'una xarxa d'associacions cíviques per la llengua i

d'altres associacions culturals i personalitats diverses. De totes maneres, és indubtable que Elx s'ha erigit, els darrers vint anys, en un referent per a totes les comarques de l'extrem sud valencià tot i que la tímidesa política imperant és encara massa gran tenint en compte el potencial real i la importància demogràfica i cultural d'aquesta ciutat, motiu d'una anàlisi històrica pregona per a la qual remetem a la bibliografia sobre l'evolució lingüística en el darrer mig segle (Martí 2002).

En canvi, hem de considerar que, entre 1981 i 2001, els nous catalanoparlants a Elx han augmentat en devers 20.000 persones. Tan sols entre 1986 i 2001 el nombre exacte de catalanoparlants majors de 3 anys declarats ha passat de 56.102 als 72.229 actuals (16.127 catalanoparlants més) (1,29) i s'ha de tenir en compte que, en rigor, caldria afegir-hi la mortalitat en un període de 15 anys que hem calculat, *grosso modo*, en devers 9.000 catalanoparlants desapareguts si apliquem el barem 60/40 a favor de les defuncions de catalanoparlants que imperava durant els anys 80 i 90. Segons Martí (1997) un 77% de les parelles catalanoparlants transmetien el català i un 40% dels matrimonis mixtos la qual cosa marca un canvi de tendència abismal pel que fa al que passava el 1980 on tan sols un 23% de les parelles catalanoparlants transmetien la llengua i els matrimonis mixtos que ho feien eren anecdòtics. Més enllà de la residència dins la zona rural de la ciutat on la transmissió de la llengua sempre ha estat absoluta tant entre les parelles catalanoparlants com entre les parelles mixtes per la disposició urbanística del Camp d'Elx on la població resideix majoritàriament en propietats (faenes) i amb uns vincles familiars i veïnals en català molt forts. Així si apliquem la fórmula canadense de l'Índex de Transmissió Familiar ens surt un 79% per al terme municipal d'Elx.

Pensem que és important subratllar això, no siga es caiga en el parany de creure que la major part dels nous catalanoparlants d'Elx siguin exclusivament escolars, amb el català com a segona llengua adquirida per l'ús social baix que s'observa en una primera aproximació superficial a la ciutat, tot i que siga molt més alt als barris històrics i als districtes urbanitzats abans de 1960. Una dada, que no atribuïm a la mera coincidència, és que els adolescents d'Elx que es declaren catalanoparlants durant l'adolescència (54% dels nascuts 1982–86) coincideixen de prop amb la xifra del 53% d'infants que tenen almenys un progenitor que sap parlar la llengua (Cens 2001; Martí 1997). Tot i que caldria comprovar detingudament aquesta dada pensem que hi ha una correlació clara entre els alumnes que senten parlar català en el seu entorn familiar i els qui s'atribueixen una major capacitat de saber parlar la llengua durant l'adolescència després de l'escolarització obligatòria.

4.7. La recuperació del prestigi intern del català a Elx: la llengua de les dones i l'ús entre els joves

Tota la literatura sobre llengües minoritzades coincideix a assenyalar que un dels senyals d'alarma és quan el nombre d'homes que parlen la llengua supera

el nombre de dones (Montoya 1996). A Elx es començà a parlar castellà amb les filles abans que amb els fills –fins i tot en el mateix nucli familiar– com acostuma a ser usual en els processos de substitució lingüística. Així, les dones són sempre les que marquen els canvis i les pautes socials a seguir. En aquest sentit el cas d’Elx és paradigmàtic de la possibilitat real de la reversió del fenomen i es veu confirmat amb les dades globals del país. En el bloc dels majors de 65 anys es nota, perfectament, la davallada de les dones pel que fa als homes, la qual arriba a ser de gairebé cinc punts per sota. En canvi, en la generació dels infants i dels adolescents elxans la reversió és notable. En el cas del més petits, els xiquets ja superen les xiquetes en dos punts mentre en el grup adolescent de 15/19 anys –el grup amb major coneixement declarat del català a Elx– les fadrines s’atribueixen una capacitat de parlar sis punts superior a llurs contemporanis masculins (51/57%). A priori, com que la transmissió de la llengua sempre és més favorable entre les dones, podríem pensar en una evolució positiva quan aquestes adolescents arriben a tenir fills amb, pràcticament, 6/10 de les joves elxanes del 2001 que afirmen saber parlar català en plena adolescència. Som conscients, però, que el tema és molt més complex perquè tan sols una part d’aquestes adolescents senten el català com llur primera llengua i hauríem d’entrar en el tema de l’ús social extremadament baix del català entre el jovent, el gran cavall de batalla per a la supervivència de la llengua catalana al segle XXI.

Així, l’únic estudi que s’ha fet a Elx sobre l’ús social entre els adolescents el menà a terme el professor Antoni Mas a l’Institut Pere Ibarra d’Elx (1994).

Parles valencià	Sempre / A vegades	No
Amb familiars	41,3%	58,7%
Amb grups valencia-noparlants	38,2%	58,8%
Amb amics	13,1%	86,9%
Amb companys	7,5%	92,5%

Taula XVIII: Ús social del català entre els Alumnes IES Pere Ibarra d’Elx; Mas (1994)

Hem de dir que les primeres promocions d’alumnes escolaritzats en català no arribaren als instituts d’Elx fins al curs 96–97, dos anys després d’aquesta enquesta. Per tant, seria molt interessant tornar a fer aquesta enquesta 10 anys després per veure exactament quina ha estat l’evolució de l’ús social entre el jovent d’Elx. Fer-ho al mateix institut Pere Ibarra significaria una garantia pel que fa a la comparació metodològica per tractar-se d’alumnat procedent d’exactament dels mateixos districtes de la ciutat que coincideixen aproximadament amb una àmplia zona cèntrica d’Elx més enllà dels barris històrics *strictu sensu*.

5. Els catalanoparlants a l'Alacantí, el Vinalopó Mitjà i el Baix Segura a la primeria del segle XXI

5.1. Evolució del coneixement del català a la comarca de l'Alacantí entre 1986 i 2001 segons el padró d'habitants

En primer lloc, cal ressaltar el gran creixement demogràfic de les poblacions menors de l'Alacantí més pròximes a la ciutat i la costa, un creixement que atribuïm en gran part a l'emigració d'alacantins de la capital cap a la zona d'influència més pròxima; un fenomen que es dona per tot arreu a Europa amb l'ocupació del camp que envolta les ciutats, amb l'aparició d'urbanitzacions al País Valencià, on també abunda la immigració turística d'origen nord-europeu. Així i tot, també hi ha l'emigració dels joves nadius més qualificats de la zona més interior de la comarca com ara Agost, Aigiües, Busot, Xixona i la Torre de les Maçanes cap a la costa.

Pel que fa al creixement demogràfic, els municipis secundaris de la comarca passen de tenir 64.536 habitants majors de 3 anys el 1986 a tenir-ne 101.082 el 2001; un creixement espectacular (157%) mentre Alacant passa de tenir 248.813 habitants majors de 3 anys el 1986 a 275.318 habitants majors d'aquesta edat el 2001 (110%) en un creixement molt més sostingut com era previsible. Queda, doncs, demostrat aquest punt i tant l'augment de catalanoparlants a la ciutat d'Alacant com la davallada en alguns pobles de l'Alacantí han de ser llegits tenint en compte aquests moviments demogràfics intensos. Hem comprovat que tan sols un 1,27% de la població d'Alacant ha nascut als pobles de la comarca. Ara bé, aquesta dada despista totalment de la realitat perquè és sabut que els nadius d'aquests pobles naixen a l'Hospital Comarcal d'Alacant i que, fins fa uns anys, la legislació espanyola obligava a registrar el nadó com a nadiu de la ciutat on es naixia, com ja explicàvem per al cas dels nascuts al Baix Vinalopó als anys 70 que consten també, en gran part, com a alacantins als censos. Estem convençuts que la immensa majoria del 14,5% d'infants de la ciutat d'Alacant que afirmen parlar català provenen, en la seua pràctica totalitat, de la immigració de la comarca i de comarques catalanoparlants del País Valencià, la qual cosa és una bona notícia pel que fa a la valencianització d'Alacant. Tot i que les dades ens confirmen tan sols un 6,5% d'empadronats a la ciutat nascuts a comarques catalanoparlants en defora de l'Alacantí, pensem que la xifra pot pujar en el grup dels pares i en les moltes famílies arrelades a pobles de la comarca però que consten ja com a nascudes a la ciutat, les quals no podem avaluar objectivament pels motius esmentats adés.

Ciutat	Majors de 3 anys que saben parlar català 1986	% 1986	Majors de 3 anys que saben parlar català 2001	% 2001	Índex de Progressió Numèrica
Agost	2.757	74,7%	1.782	44,8%	0,65
Aiguies	281	86,7%	338	64,8%	1,20
Alacant	53.603	21,5%	72.697	27,2%	1,36
Busot	399	56,5%	698	43,4%	1,75
El Campello	3.856	44,1%	6.650	37,7%	1,71
La Torre de les Maçanes	673	92,4%	607	89,5%	0,90
Mutxamel	3.971	49%	6.551	46,0%	1,65
Sant Joan d'Alacant	3.927	36,0%	6.090	39,9%	1,55
Sant Vicent del Raspeig	5.673	31,6%	12.958	34,8%	2,28
Xixona	4.950	69,7%	5.222	76,3%	1,05
Total parlants:	80.090	26,1%	113.593	31,1%	1,42

Taula XIX: Xifra absoluta de catalanoparlants de més de 3 anys a l'Alacantí segons les dades del cens de població del 2001 (INE)

El percentatge de famílies joves de soca-rel alacantina catalanoparlant que parlen català a casa ha de ser forçosament gairebé inexistent pel trencament antic de la transmissió familiar (Montoya 1996) i, a tot cas, es tracta de casos anecdòtics de clara militància lingüística i recuperació ideològica de la llengua, els quals acostumen a matricular llur fills en català. Fixem-nos, doncs, en l'evolució del català als municipis de l'Alacantí durant el període de 15 anys 1986–2001 (taula XIX). Sobta la desvalencianització percentual intensa de les poblacions dels municipis prelitorals de l'Alacantí. Hem comprovat, però, que Agost té un 26% de la població que no ha nascut a la comarca, la qual cosa ens indica una immigració molt elevada els darrers 15 anys.

A vegades, la davallada percentual en altres poblacions pot ser important tot i que la progressió en el nombre de catalanoparlants és més positiva. L'emigració de catalanoparlants de la zona menys poblada de l'interior de la comarca sembla important. Xixona té un comportament exemplar pel que fa a la pujada de catalanoparlants en una ciutat d'interior la qual cosa, però, està unida a l'estancament demogràfic la qual cosa també ens parla de crisi econòmica com en el cas d'Alcoi. Aquesta part extrema interior de l'Alacantí (s'hi inclou, doncs, el petit municipi de la Torre de les Maçanes) dóna una vitalitat i una relació intensa amb l'Alcoià amb el qual és veïna.

Pel que fa a les xifres absolutes l'augment és molt evident, especialment pel que fa a Alacant per la seua importància com a capital de la comarca i

centre difusor de tendències. A l'igual que ho és Elx com a centre difusor cap al Vinalopó i el Segura. Ara, no insistirem mai prou en què aquest estudi no ens diu res sobre l'ús social entre els adolescents d'Alacant que ha de ser gairebé inexistent ateses les xifres baixes entre els adolescents pel que fa a Elx aportades per Mas (1994) i la situació més precària del català a Alacant.

5.2. Breu apunt històric sobre l'afiliació lingüística del Vinalopó Mitjà i el Baix Segura

Es sabut que la comarca del Vinalopó Mitjà és bilingüe territorialment, almenys des del segle XVII amb el repoblament posterior a l'expulsió dels moriscs el 1609. Així Elda, Montfort i Asp quedaren de la banda del castellà mentre la resta de la comarca ha seguit fidel al català fins als nostres dies (Montoya 1987). Hem de dir, però, que les fronteres lingüístiques no acostumen a seguir, estrictament, les fronteres municipals. Les matisacions encara no s'han explicat del tot i han canviat, fins i tot en els darrers 20 anys: així sabem de catalanoparlants nadius de tota la vida en alguna partida rural d'Elda cap a Monòver, el cas del poblament catalanoparlant de la serra del Molar al límit entre San Fulgencio i Elx o del Tolomó en el terme d'Asp més pròxim al Fondó de les Neus. Per altra banda, tot i que s'indica que la Canalosa, en terme municipal del Fondó de les Neus, seria castellanoparlant els testimonis directes ens parlen d'un bilingüisme ambiental d'antic. Caldria traçar la frontera lingüística de les partides històricament castellanoparlants de Crevillent que també apunten cap a un bilingüisme actual geogràfic. La proliferació d'urbanitzacions en els darrers vint anys a la zona nord de l'Horta d'Oriola més pròxima al Baix Vinalopó fa que la frontera lingüística es desdibuixe cada vegada més als límits dels termes, amb l'empadronament de famílies elxanes i crevillentines catalanoparlants. Pensem que és bo fer el mateix soroll amb els petits avenços com s'acostumen a fer amb els petits retrocessos que es donen a tota frontera lingüística que no coincideix amb límits estatals, especialment en un període d'un dinamisme especial pel que fa als moviments migratoris a ambdós costats de la frontera.

Per altra banda, l'Horta d'Oriola o Baix Segura perdria la llengua també, si fa no fa, en la mateixa època (Montoya 1987) tot i que el català haja arribat als nostres dies a Guardamar del Segura i a la partida rural oriolana de Barbarroja, amb menys de 100 habitants, a les envistes del Vinalopó Mitjà.

La comarca del Baix Vinalopó –amb la seua capital Elx– fa de clau entre el Vinalopó Mitjà, el Baix Segura i, fins i tot, l'Alacantí pel que fa a la seua situació central dintre del territori de l'antiga Governació d'Oriola que encara manté la llengua. A l'hora d'ara, el Baix Vinalopó és la comarca amb la capitalitat catalanoparlant més forta pel que fa a tota la zona estudiada i dóna, per tant, el percentatge comarcal més alt (43,4%). Analtzarem ara quina és la situació del català en aquestes tres comarques que fiten amb l'antiga comarca del Camp d'Elx, dita Baix Vinalopó en la terminologia geogràfica actual.

5.3. Evolució del coneixement del català entre 1986 i 2001 a la subcomarca de les Valls del Vinalopó

Com a exemple d'allò que passa a l'interior de la comarca, esmentarem el que passa al Camp de Monòver, que es pot generalitzar a tot l'interior de la comarca, amb l'aparició de residències que pertanyen a elxans en la zona d'El Fondó de les Neus, el Fondó dels Frares i la Romana, d'eldencs a tot el Camp de Monòver i, una mica per tot, de nord-europeus (especialment britànics i alemanys) que s'endinsen cada vegada més lluny de la costa, com ja ha passat a les Marines, l'interior del Baix Segura i a l'interior de l'Alacantí, tot i que el Camp d'Elx se salva fins ara per les altes restriccions urbanístiques d'aquest terme municipal i els preus alts del sol i dels habitatges que el fan prohibitiu. De fet, la colonització del Camp d'Elx la duen a terme els il·licitans d'origen pagès o de classe alta. Per altra banda, com he esmentat abans, es produeix l'emigració de la joventut catalanoparlant més qualificada cap a les ciutats i la costa. Així i tot, cal destacar la valencianització important que es produeix a Petrer i, més parcialment, a Novelda. El Fondó de les Neus i el Fondó dels Frares, uns petits municipis pròxims al Baix Vinalopó mantenen una progressió positiva de catalanoparlants i l'estancament de l'Alguenya és degut al desdoblament demogràfic. S'ha de mirar amb una profunda preocupació ecològica i ecolingüística l'anunci del Pla Hidrològic Nacional que preveu l'Embassament Azorín al Camp de Monòver, amb possibles grans interessos immobiliaris al darrere. De confirmar-se aquesta notícia podria tenir unes repercussions desastroses pel que fa a la presència ambiental del català en aquesta comarca i es corre el perill de minorització ambiental que ja passà a les Marines durant els anys 90. La venda del territori per a urbanitzacions té conseqüències depredadores greus des de qualsevol punt de vista i hauria de ser motiu de preocupació seriosa entre els polítics i els planificadors socials.

Ciutat	Majors de 3 anys que saben parlar català				ÍPN
	1986	1986	2001	2001	
Petrer	6.883	32,9%	10,517	36,7%	1,53
Novelda	11.317	55,8%	12.845	54,9%	1,14
Monòver	8.537	75,5%	8.105	72,6%	0,95
El Pinós	4.017	75,6%	4.308	71,1%	1,03
La Romana	1.725	89,7%	1.602	83,0%	0,93
L'Alguenya	1.204	79,6%	1.111	79,4%	0,92
El Fondó de les Neus	851	58,5%	892	55,7%	1,05
El Fondó dels Frares	327	62,4%	363	60,4%	1,10
Total subcomarcal	34.861	55,1%	39.743	52,2%	1,14

Taula XX: Coneixement del català a les Valls del Vinalopó segons els censos de 1986 i 2001 (ÍPN = Índex de Progressió Numèrica)

5.4. *Predomini lingüístic territorial de català a l'extrem sud valencià*

Considerant com a zones de predomini lingüístic ambiental aquelles on la llengua supera el 50% de catalanoparlants caldria indicar tot el Baix Vinalopó a excepció de la ciutat d'Elx, tot i que els barris històrics i una gran part de la ciutat urbanitzada abans de 1960 també supera aquest percentatge de coneixement amb una vitalitat ambiental mitjana-alta. Així mateix, cal incloure tota la subcomarca del Vinalopó Mitjà de llengua catalana a excepció de Petrer, on el centre històric també té una majoria de catalanoparlants. Pel que fa a l'Alacantí la llengua és molt majoritària als municipis de l'interior més allunyats de la ciutat: Aigües, Xixona i la Torre de les Maçanes, als barris tradicionals de totes les ciutats mitjanes i a les zones més rurals de la comarca.

Com que no hi ha llengua sense territori hem d'afirmar que el català és territorialment majoritari tot i que siga demogràficament minoritari a les tres comarques històricament catalanoparlants de l'extrem sud valencià. És important que els ciutadans d'Alacant siguen conscients d'aquesta realitat que els envolta perquè el contacte d'Alacant amb el seu rerepaís acostuma a ser escàs, fins al punt que hi ha alacantins que desconeixen totalment aquesta realitat. De fet l'única ciutat que no té cap barri que arribe al 50% de catalanoparlants és, precisament, Alacant on els barris amb un índex més alt estaven al voltant del 30% segons Montoya (1996) tot i que caldrà fer un escorcoll per districtes del cens lingüístic del 2001 que significa una milloria pel que fa al coneixement declarat del català.

Per tant, qualsevol comparació entre la situació de l'extrem sud valencià amb la Catalunya Nord –tan habitual en la literatura sociolingüística catalana més catastrofista feta per viatgers ocasionals– demostra un desconeixement absolut pel que fa a la vitalitat de català a l'extrem sud valencià. No serem nosaltres, que hi vivim, els qui afirmarem que el perill no hi és; ara el trencament de la transmissió familiar del català és lluny d'haver-se aconseguit encara a la major part de les poblacions estudiades mentre al Rosselló tothom sap que està gairebé aconpleta, sense que hi haja grans diferències, a inicis del segle XXI, entre allò que passa a Perpinyà i la resta. Sentir parlar català els infants, per als qui vivim a la major part d'aquest territori, no és una cosa que ens faça girar el cap tot i que alguns venim d'una nit ben negra. És clar que, dit això, tampoc no es poden cantar les absoltes pel que fa al català a la plana rossellonesa.

5.5. *El cas de Guardamar: la minorització galopant d'un apèndix històric*

Es sabut que Guardamar del Segura és la fita sud del domini lingüístic català i l'únic municipi del Baix Segura que ha conservat el català ancestral. Se sap menys que Guardamar és un illot lingüístic a uns 8 km al sud del petit nucli de la Marina del Pinet, ja catalanoparlant al Camp d'Elx, tot i que no fou creat fins a la darrerria del segle XIX, per la qual cosa la població catalanoparlant

més pròxima a Guardamar era, fins aleshores, Santa Pola a més de 15 km al nord. El nucli urbà de la Marina del Pinet és un altre avenç, al decenni de 1880, del català cap al sud que no ha merescut l'atenció de cap estudiós, fins a aquest autor. Pel que fa a Guardamar, el català tan sols es parla al port mentre el Campet de Guardamar és, des de fa generacions, castellanoparlant. El cas de la transmissió del català a Guardamar del Segura és especialment dolorós perquè semblen conjuminar-se tots els factors desfavorables a la llengua catalana en el període que va de 1986 a 2001. El més preocupant és que la baixada de catalanoparlants és notòria tot i estar considerada com a municipi de predomini lingüístic valencià. La xifra absoluta d'individus retrocedeix de 2.300 a 1.966 catalanoparlants (0,85), la qual cosa indica que l'ensenyament ha frenat en part la davallada que podia haver estat més gran atesa l'emigració de joves guardamarencs, amb un alt nivell de formació, cap a altres ciutats. A més a més, cal destacar l'eclosió turística intensa del municipi. La població ha passat de tenir 6.048 h. a tenir-ne 9.450 h. empadronats en tan sols 15 anys. Així, un 14% de la població és estrangera tot i que no disposem de dades per Comunitats Autònomes. La colonització per part de madrilenys i de bascs és un fenomen àmpliament conegut i contrastable a tot el Baix Segura litoral i prelitoral. Guardamar és un exemple paradigmàtic d'ofegament de la població nadiua per la immigració de població forastera, que començà amb la immigració de castellano-parlants de la comarca on pertany. Els anuncis d'urbanització intensa del campet de Guardamar no són gens tranquil·litzadors perquè implicaria un creixement demogràfic espectacular i un ofegament de la petita comunitat catalanoparlant guardamarena.

Guardamar	% de catalanoparlants	Entenen el català
1986	38,0%	62%
2001	22,5%	78%

Taula XXI: Minorització lingüística del català a Guardamar entre els anys 1986 i 2001

5.6. Les bosses de nous catalanoparlants a les comarques històricament castellanoparlants del País Valencià. El cas del Baix Segura i del Vinalopó Mitjà

En canvi, cal destacar l'aparició de petites bosses de nous catalanoparlants en els municipis històricament castellanoparlants del País Valencià. S'han d'analitzar bé les dades perquè demostren que no es tracta exclusivament de l'ensenyament escolar sinó que hi ha un flux d'emigració catalanoparlant cap a aquestes comarques. Així, al Baix Segura, hem pogut comprovar una bossa de 12.763 persones nascudes a les comarques catalanoparlants del País Valencià, tot i que hem de dir que 6.616 han nascut a l'Alacantí i 3.989 al Baix Vinalopó. Així i tot la presència d'una petita comunitat valenciana catalanoparlant exògena és evident, fenomen que ha crescut exponencialment des de la instauració de l'autonomia valenciana.

Així, Sant Fulgenci, un municipi castellanoparlant que fita estrictament amb Elx, té un 8% de catalanoparlants empadronats i percentatges semblants es repeteixen a tots els municipis de la zona nord de l'Horta d'Oriola fronterera amb Elx i Crevillent mentre el percentatge baixa cap al 4% a la frontera amb Múrcia. La ciutat d'Oriola supera el 5%. Es clar que el factor de veïnat –amb intercanvis de població que encara no han merescut l'atenció de cap estudi– podria provocar una extensió parcial del català cap a aquestes zones. Hem observat que el mateix fenomen es dona a totes les poblacions castellanoparlants més pròximes a la frontera lingüística històrica de tot el País Valencià. Són interessants els percentatges de comprensió del català a les poblacions castellanoparlants perquè comencen a ser importants.

Municipi	Catalanoparlants	Entenen català
Sant Fulgenci (San Fulgencio)	8%	34%
Oriola	5%	40%
Xacarella (Jacarilla)	13%	45%
Sant Miquel de Salines (San Miguel de Salinas)	2%	39%
Pilar de la Foradada (Pilar de la Horadada)	4%	27%
Elda	13%	33%
Asp (Aspe)	13%	63%
Montfort (Monforte d. C.)	7%	59%

Taula XXII: Percentatges de catalanoparlants a les zones històricament castellanoparlants del sud valencià. Cens 2001 (INE)

A Elda, castellanoparlant d'ençà el segle XVII, envoltada de poblacions catalanoparlants (Montoya 1987), el percentatge de catalanoparlants puja al 13% amb un 33% global de comprensió. Així, és important assenyalar que un 25% dels adolescents d'Elda es declaren com a catalanoparlants i que el 77% d'aquests afirmen entendre la llengua. Una política lingüística ferma i decidida tindria unes repercussions imprevisibles a la comarca del Vinalopó Mitjà on Elda podria exercir de capitalitat comarcal indiscutible si, amb el prestigi social retrobat del català, es posés del costat de la major part de la subcomarca catalanoparlant de les Valls del Vinalopó. Per ara, sembla que la política lingüística valenciana no indueix a somiar massa. Així i tot, és evident una familiarització creixent amb el català de les poblacions castellanoparlants del País Valencià. El nivell alt de comprensió a l'illa lingüística d'Asp (63%) i Montfort (59%) no fa més que confirmar aquesta condició d'illot lingüístic envoltat d'altres poblacions catalanoparlants amb les quals tenen una relació intensa i parla, a tot cas, del sentiment de pertinença valenciana que tenen els nadius d'aquestes dues poblacions. També hem de dir que comença a ser important la presència d'elxans en primeres o segones residències en urbanitzacions d'Asp.

5.7. Evolució del coneixement del català entre 1986 i 1991 al sud de la línia Biar–Busot: l’antiga Governació d’Oriola

Pensem que és important presentar el quadre amb les quatre comarques més meridionals del País Valencià pel que fa al coneixement declarat de la llengua catalana. Així hi ha dues comarques catalanoparlants: el Baix Vinalopó i l’Alacantí, una comarca lingüísticament mixta amb una frontera interior: el Vinalopó Mitjà, i una comarca castellanoparlant com és Oriola amb les excepcions matisades de Guardamar del Segura i de la poc poblada partida rural oriolana de Barbarroja.

Comarca	Catalanoparl. + 3 anys 2001	Comprensió 2001	Catalanoparl. + 3 anys 1986	Variació 1986–1991
L’Alacantí	31,1%	83%	26,2%	+4,9%
Baix Vinalopó	43,3%	88%	39,9%	+3,4%
Vinalopó Mitjà	33,9%	79%	29,6%	+4,3%
Baix Segura	6,5%	43%	2,4%	+4,1%
Total	28,8%	74%	25,6%	+3,2%

Taula XXIII: Catalanoparlants a l’antiga Governació d’Oriola o Regió Elx-Alacant segons el cens 2001

Així sobre una població absoluta de 953.654 persones hi ha 274.748 catalanoparlants si apliquem el percentatge. Hem de dir que s’ha de fer una prospecció sobre el total demogràfic per tal de no considerar els menors de 6 anys com a, exclusivament, castellanoparlants. Els augments són semblants tot i que és evident que quan els percentatges de partida són més elevats la millora dels resultats és fa més costera amunt. És interessant observar que som davant de quatre comarques de gran demografia, la qual cosa trenca el tòpic de la comarca castellanoparlant escassament poblada i ens parla del dinamisme econòmic de l’extrem sud valencià.

Comarca	Població Cens 2001	% catalano-parlants	Projecció població catalanoparlant 2001
L’Alacantí	365.136	31,15%	113.740
Baix Vinalopó	224.404	43,34%	98.257
Vinalopó Mitjà	143.067	33,88%	48.471
Baix Segura	221.047	6,46%	14.280
Total població extrem sud valencià	953.654	28,81%	274.748

Taula XXIV: Projecció del coneixement del català sobre la demografia de l’antiga Governació d’Oriola: regió Elx-Alacant cens 2001

Hem de dir, doncs, que un 13% dels catalanoparlants actuals del País Valencià viuen a l'antiga Governació d'Oriola, la qual cosa ha de ser tinguda en compte pel que fa a la participació dels catalanoparlants d'aquestes comarques en qualsevol proposta que estiga relacionada amb la llengua. Per altra banda, el potencial implica que el 23% dels valencians viuen en aquestes quatre comarques que corresponen aproximadament amb el sud de la línia Biar–Busot, en una de les zones més dinàmiques del país i la segona en potencial, després de València. Per tant, la viabilitat del català a l'extrem sud té unes repercussions evidents pel que fa a la viabilitat del català al País Valencià i a la vertebració interna d'un país que haurà de decidir si vol recuperar la situació hegemònica del català com a llengua popular fins a ben entrat el segle XX, la qual està greument amenaçada en aquests moments.

6. Breu referència a les dades globals del cens lingüístic 2001 al País Valencià. Coneixement, comprensió, lectura i escriptura. Comparació entre els anys 1986 i 2001

Tan sols per poder confirmar la tendència que es marca pel que fa a la substitució lingüística del País Valencià oferim les dades globals referida a quatre trams d'edat: els més petits quan arriben a l'escola, els adolescents que han acabat l'escolarització obligatòria, un tram d'edat que correspon plenament a la generació majoritària dels pares i mares dels més petits i la població en edat de jubilació. Hem de pensar que el cens inclou totes les comarques del País Valencià, tant les de llengua catalana com les de llengua espanyola, per la qual cosa és evident que el català és encara majoritari dintre la seua zona històrica presa en el seu conjunt. El total de catalanoparlants de més de tres anys declarats al País Valencià és de 1.915.669 tot i que expliquem diversos petits errors metodològics que invaliden les enquestes per als menors de 6 anys i l'existència d'un 3% de la població de la qual no es tenen dades. Així i tot, si apliquem en bona lògica les mesures correctores (fonamentalment els menors de 6 anys que no poden ser enquestats pel que fa a la parla però sí pel que fa a la comprensió i el 3% que apareixen en una casella nova que diu "no consten dades" i que no apareix al cens de 1981) el 47,6% de catalanoparlants s'ha d'augmentar fins al 50% de catalanoparlants per a la població absoluta del 2001 de 4.162.776. Hi hauria, doncs, un total hipotètic de 2.076.809 catalanoparlants al País Valencià, la qual cosa significa l'estancament percentual pel que fa a 1986 amb un 49,5% de catalanoparlants per al conjunt del país tot i l'augment demogràfic notable de vora mig milió d'habitants en els darrers quinze anys.

Tram d'Edat Padró d'Habitants 2001	Coneixement del català Homes	Coneixement del català Dones	Mitjana
6 a 9 anys	42,7%	44,1%	43,3%
15 a 19 anys	61,7%	65,9%	63,7%
35 a 39 anys	44,8%	43,7%	44,2%
65 a 69 anys	44,3%	41,3%	42,7%
Mitjana totes les comarques del País Valencià	47,0%	48,1%	47,6%

Taula XXV: Coneixement del català per trams d'edat. Padró Municipal d'Habitants del País Valencià 2001

Hem cregut interessant desglossar els percentatges per sexes per confirmar la tendència del major prestigi entre les dones que ja detectàvem al cens d'Elx (2001) i a l'estudi de Martí (1997), la qual cosa és un símptoma positiu perquè les dones són les que inicien els canvis de tendència. Els xiquets se situen 2,4% per sota les xiquetes mentre les àvies estan 3 punts per sota dels avis. El canvi sociològic a favor del català és evident entre les generacions nascudes als anys 1930 i les nascudes en la primera meitat dels anys 1990. Allò més interessant és la pujada espectacular del coneixement de la llengua catalana entre els adolescents valencians. També és interessant observar quina és la diferència percentual entre el coneixement del català dels infants (6–9 anys) i el grup de pares / mares majoritaris – hem comprovat que estadísticament les parelles dels anys 90 tenen el primer fill als 30,6 anys. Observem que la mitjana del país dona un 98% de transmissió sense que això haja de ser atribuïble, exclusivament, a l'ús familiar encara que hi ha una correlació clara entre aquestes dues xifres. Així, les xiquetes ja donen el 100% quan les comparem amb la generació dels pares / mares mentre els xiquets es queden en el 97%.

Pel que fa a la població que afirma parlar, llegir i escriure el català es declaren 935.846 persones, la qual cosa significa que el 22,5% de la població valenciana és plenament competent en català. Pel que fa a la comprensió del català al País Valencià s'arriba al 88%.

Així, els catalanoparlants declarats de més de tres anys han passat de 1.780.741 el 1986 a 1.915.669 el 2001 (+7,5%), la qual cosa significa un augment de 134.928 catalanoparlants. L'augment demogràfic important dels darrers 15 anys implica que el percentatge de catalanoparlant de més de 6 anys és del 48,4% i que la comprensió és del 87,8%. Així i tot, hem de dir que, a diferència dels censos de 1986 i de 1991, hi ha una bossa important de 116.791 persones de més de 6 anys, de les quals “no consten” dades lingüístiques, per la qual cosa hi ha un marge d'error evident perquè una part sense quantificar d'aquest col·lectiu absent deu ser també catalanoparlant. També hem d'afegir el fet que les dades lingüístiques per a infants menors de 6 anys no es poden

tenir en compte en comunitats lingüístiques bilingües per les greus mancances observades en la recollida de dades en aquestes edats primerenques. També hi ha alguna dada cridanera per errònia com ara que el petit municipi catalanoparlant de Barx (la Safor) tinga un 2% de catalanoparlants quan el 1986 en tenia un 98%. Es tracta, sens dubte, d'una errada humana i poden haver-hi altres en els municipis menors valencians on les errades són més cridaneres per la baixa població.

7. A tall de cloenda: L'ús social del català al País Valencià a la primeria del segle XXI. El compromís pel valencià: el gran cavall de batalla

Arribat a aquest punt em limitaré a fer una reflexió a tall de cloenda. En primer lloc, no es pot recuperar una llengua si la gent no sap parlar-la. Tampoc es pot parlar una llengua amb normalitat al carrer si un nombre important de persones no l'entenen. Aquestes condicions prèvies *sine qua non* s'han esmenat parcialment els darrers vint-i-cinc anys, més pel que fa a la comprensió que la parla, al País Valencià malgrat la nova onada immigratòria intensa. Parlar català al carrer de les grans ciutats no ha de plantejar-se com un acte d'heroïtat militant sinó que ha de convertir-se en un fet quotidià pel grau de comprensió gairebé absolut que s'hi assoleix. Es evident que el gran fracàs del sistema educatiu valencià és que no s'acompleix la legislació que diu que tots els alumnes hauran d'acabar l'escolarització dominant les dues llengües oficials al País Valencià. Així i tot, el fet que un 63,7% dels joves valencians de 15–19 anys afirmen el 2001 saber parlar català i que el 94,1% afirmen que l'entén hauria de ser un motiu de satisfacció. Si no fóra, és clar, perquè sabem que l'ús social a les ciutats és força baix entre la primera generació plenament alfabetitzada en català d'ençà el nostre naixement com a poble al segle XIII. Malauradament, la bilingüïtzació creixent que hauria de ser simplement funcional, amb un coneixement instrumental del castellà i el predomini territorial del català, juga a favor de la llengua en contacte més forta i més prestigiosa. La situació del català a les grans ciutats valencianes, especialment a València, Alacant i Elx ens ha de moure a preocupació pel que fa a la viabilitat futura d'un País Valencià on el català no siga testimonial ni minoritari a les grans ciutats, encara que, de moment, el que interessa és enfortir aquestes minories perquè puguen actual com a "taca d'oli" i fixar el predomini territorial català encara vigent. Una política de mínims socials favorables al català, en determinats municipis valencians més progressistes, derhostra que es pot avançar molt en situacions que semblaven irreversibles fa tan sols vint anys. La situació a València i Alacant, ens demostra que cal un gran pacte social pel català al País Valencià que signifiqui un projecte comú engrescador per a tots els valencians. Així, a hores d'ara, s'ha llançat per part d'*Escola Valenciana* la campanya "El Compromís pel Valencià" que ha de ser assumida amb polítiques reals d'aplicació pels partits polítics progressistes, pels sindicats i pel conjunt de la societat valenciana.

És sabut que les poblacions mitjanes s'emmirallen en els models que emanen des de les grans ciutats alhora que influeixen sobre les poblacions més petites i aquestes sobre la ruralia. Així, cal recordar que allò que és bo o dolent per als uns és bo o dolent per als altres i que la política lingüística no pot ser, tan sols, política municipal o la de grups cívics resistents encara que siguem més necessaris que mai. L'existència d'*Escola Valenciana* és un senyal d'esperança en el redreçament cultural i lingüístic del país pel que significa de dinamisme i de poder de convocatòria, com ara les trobades d'escoles en valencià on acudeixen més de 150.000 persones al llarg del país tots els anys. L'esforç, però, no s'ha de quedar aquí perquè els xiquets i xiquetes valencians han de veure que la llengua catalana, el seu valencià, aprofita per a tots els usos que una societat contemporània necessita.

Pel que fa als especialistes i sociolingüistes, més enllà d'alçar la veu sobre la davallada percentual en el coneixement del català en determinades poblacions i comarques, cal saber analitzar els fluxos demogràfics importants que s'han donat al País Valencià d'ençà 1986 i avaluar els diversos segments d'edat. També l'anàlisi rigorós ha de tenir com a objectiu buscar solucions sense haver de caure en el pessimisme més estèril. Hem de saber on som però no hem d'oblidar d'on venim per a saber cap a on volem anar. Aquests fluxos no tan sols ens aporten immigració laboral o d'exili climatològic turístic al país sinó que també produeixen moviments importants entre la població catalanoparlant més jove i qualificada, la qual cosa és molt important de cara a crear una classe dirigent valenciana arrelada i valencianitzada. De fet, les baixades moderades de l'interior s'han de mirar més amb optimisme en una situació lingüística ambiental altament favorable que pot convertir una baixada percentual momentània per immigració i descapitalització humana en uns guanys –a mitjan termini– per la nativització de bosses localitzades i moderades d'immigrants. Això, és clar, sempre que atribuïm a les comarques més fidels del país el comportament del qual sempre han presumit i que consisteix en assimilar els nous vinguts. Aquests guanys poden ser beneficiosos en tots els segments d'edat i no tan sols en els grups escolars com passa en algunes grans ciutats on la valencianització del segment d'adults en edat activa se'ns antulla molt complicat. A tot cas, infinitament pitjor hauria estat que la nova onada immigratòria s'hagués concentrat en les grans ciutats amb una debilitat de partida manifesta. Insistim, a més a més, en què el moviment de joves parelles catalanoparlants de l'interior cap a les grans ciutats i la costa significa un enfortiment esperançador de la zona costanera que es veu greument amenaçada per altres fluxos paral·lels ja esmentats. Així, l'efecte beneficiós sobre Castelló, València o, especialment, Alacant és important. En el cas de la gran ciutat valenciana capital del sud valencià significa l'aparició d'una nova classe mitjana urbana amb el català com a llengua familiar després de la desaparició gairebé absoluta de joves parelles catalanoparlants locals en edat fèrtil. La presència d'Elx, a tan sols 20 km d'Alacant, amb un dinamisme i demografia alts, una ciutat d'una valencianitat pregona tan innegable tot i l'allau migratòria del

darrer mig segle, és un element de contrapunt que ha de reforçar aquesta presència del català a l'extrem sud valencià atès que la reculada de la frontera lingüística cap al nord i l'interior significaria un entrebanc insalvable en la vertebració del País Valencià com també per a la seua viabilitat nacional.

És cert que la bilingüïtzació de la societat valenciana ha estat fins ara més una promesa política demagògica que una aposta real i efectiva. Vint anys després de la *Llei d'Us i Ensenyament del Valencià* els catalanoparlants són més plenament bilingües que mai mentre la meitat de la població valenciana segueix sense conèixer la llengua històrica del país. El fracàs, en aquest sentit, és més que evident malgrat l'aparició de bosses de castellanoparlants bilingües que no existien fa vint anys i que ens permeten veure l'aigua un tant més clara en la fondària del pou. Com a membre de tribunals d'oposició a l'administració local elxana hem pogut comprovar com el coneixement oral elevat del català és real entre el jovent valencià del sud. La manca d'ús social entre les generacions més joves es induïda per una manca de vitalitat ambiental de la llengua als grans nuclis urbans, tot i els ritmes diferents que es poden traçar entre unes ciutats i altres. Cal, per tant, una "militància lingüística" més ferma, tan senzilla i complexa alhora, com és el fet d'emprar el català en totes les ocasions que se'ns presenten dia a dia. Estem convençuts que –tot i la culpabilització creixent que es fa del jovent– els adults són els primers responsables de la manca d'ús real de la llengua per part dels més joves. Són molts els adults més conscienciats que es queixen amargament que els seus fills escolaritzats en català s'adrecen als amics –escolaritzats com ells en català– en castellà. No se n'adonen que els seus fills no fan altra cosa que imitar el comportament diglòssic dels pares, tot i que aquesta terminologia haja quedat abolida, misteriosament, en gran part de la literatura sociolingüística catalana malgrat que una part dels símptomes siguen tan evidents als carrers valencians ara com fa vint anys. Encara són legió els catalanoparlants que s'adrecen als desconeguts i, especialment, als més joves en castellà quan aquest col·lectiu és el que té un coneixement formal més alt de la llengua. És lògic que, en aquestes condicions, la llengua de la joventut siga, aclaparadorament, el castellà. Si a això afegim la manca d'una producció cultural pròpia adreçada al conjunt del jovent catalanoparlant, no cal insistir-hi i tan sols ens cal posar-nos a la feina. A les grans ciutats valencianes el català viu encara al reialme de les relacions familiars, dels amics i de les generacions adultes quan aquestes així ho requereixen. I sabem perfectament d'allò que parlem perquè estem avesats a comprovar com quan un jove de ciutat identifica algú com a "clarament" catalanoparlant no acostuma a tenir cap problema a parlar-li en aquesta llengua, sempre que el catalanoparlant en qüestió tinga la sensibilitat suficient per a no retraure-li el seu model lingüístic, les seues petites mancances fonètiques i estiga disposat a seguir en valencià sense concessions ni claudicacions innecessàries. També s'han d'acceptar les converses en les quals es respecte la tria de l'altre a seguir en la seua llengua primera i hauríem d'acostumar-nos-en més, com a pas de trànsit ineludible devers la valencianització mediambiental de les ciutats. Els

valencians de ciutat sabem que no són poques les ocasions viscudes quan un jove o vell canvia al català després d'haver-los escoltat una estona parlar sense canviar de codi.

La responsabilitat política i cívica és gran i la timidesa no ens mena enlloc. Els polítics i la societat valenciana encara no fan una aposta clara per l'ús públic generalitzat quan tots els estudis indiquen que el coneixement del català és més alt entre els líders d'opinió social, la qual cosa és una paradoxa perquè les llengües minoritzades no acostumen a ser conegudes per les classes dirigents i aquest no és ben bé el cas de la societat valenciana, amb l'excepció d'allò que passa encara a Alacant (Soriano 2000).

Hem de saber atendre les necessitats de la totalitat de la població i hem de defugir de plantejaments excessivament elitistes i minoritaris pel que fa als programes. Això, significa donar també una protecció especial a productes d'aportació universal. Ambdues polítiques són necessàries i complementàries i són el senyal més evident d'una cultura sanejada i contemporània.

La percepció, a més a més, que aquesta llengua és vàlida no tan sols al País Valencià sinó a Catalunya i les Illes Balears és vital i primordial a l'hora de fer-la més atractiva a la joventut que aprèn, d'aquesta manera, que no es tracta d'una llengua tan reduïda com alguns, malèvolament i maquiavèlica, ens voldrien fer creure amb la intenció –equivocada segons aquest autor– que això implicaria una tornada al castellà de les classes socials urbanes més valencianitzades. La denominació *llengua catalana* –tot i la legitimitat actual estatutària, col·loquial i especialment afectiva de la denominació de valencià– és la millor garantia que tenim per a evitar qualsevol projecte de disgregació de la comunitat lingüística catalanoparlant perquè, malauradament, encara no podem deixar el destí col·lectiu dels valencians en els capricis de la ciutat de València que haurà d'entendre que és una part integrant i decisiva d'un país molt més ric i ample. Cal recordar que una mentida filològica no es converteix en una veritat per molt que es repetesca per interessos partidistes i propagandístics. El català és la setena llengua europea pel que fa a la seua demografia i una de les llengües europees d'aportació d'alt nivell d'ençà l'Edat Mitjana. L'ambigüïtat en la denominació internacional no ens afavoreix gens en la nostra projecció mundial i en la nostra autoestima encara que faça callar uns quantes veus casolanes que no acaben de veure quins són els nostres aliats naturals i d'on procedeix el perill real per al valencià. No s'hi valen polítiques segregacionistes ni timideses en aquesta qüestió i les concessions d'avui poden ser les lamentacions de demà pel que fa al nostre marc cultural natural que forma un *continuum* difícil de trencar amb Catalunya i les Balears.

I, íntimament lligat amb allò que acabem d'esmentar, hem de denunciar, una vegada més, la manca de vocació de capitalitat del cap i casal dels valencians. València ha de saber irradiar sobre tot el país conscient alhora que la valencianitat d'Elx o Morella és tan autèntica com la seua encara que tinga el privilegi d'haver-nos donat el nom a tots. Els perifèrics no fem més que aportar diversitat i coherència a la valencianitat del país alhora que som els

garants de la unitat dels països de llengua catalana. La variació lingüística interna és la prova més fefaent del llegat que compartim. Ens cal un intercanvi fluid amb els altres països que parlen català com nosaltres i amb altres països amb problemàtiques lingüístiques semblants a la nostra. L'aplicació de mesures d'enginyeria lingüística correctores han de nàixer des del convenciment que la llengua catalana, el valencià, per emprar en aquest cas la terminologia autonòmica i col·loquial, és el patrimoni cultural més important que ens cohesiona des del nostre naixement com a poble d'arrel catalana i de tradició cristiana. És el millor certificat d'autenticitat que ens mereixem i del reconeixement i acceptació per part dels altres pobles que conformen el mapa polític espanyol actual.

Ben pensat, en contra de tot el que s'ha publicat sobre els valencians, allò més admirable, a l'hora d'ara, és la resistència d'una gran part de la societat valenciana a mantenir la llengua quan, fins i tot, la història i la política lingüística autonòmica que tenim no acompanya com caldria. La resistència als gran nuclis urbans és encara més meritòria perquè implica un compromís clar. Una part del poble valencià ha sabut, malgrat totes les acusacions d'abandó que se'ns atribueix com a societat, respondre als estímuls limitats que aquesta nova etapa política ha obert per al desenvolupament d'una llengua foragitada del seu lloc natural, com a llengua oficial del País Valencià, aviat farà tres segles l'any 2007. En són molts, els valencians que alcem el cap alhora que alcem la veu mentre altres voldrien que seguirem amb el cap baixat i amb la veu substituïda per una altra que no és la nostra.

Aquesta és la nostra herència lingüística i aquest és el nostre repte. Amb les dades estadístiques a la mà, amb equidistància premeditada entre el cofoisme i el castastrofisme, cal estar convençuts que la inseguretat emocional que denuncia Joshua Fishman, el gran sociolingüista nord-americà, és engrescadora si se sap canalitzar. Després de més d'un quart de segle de democràcia i d'ensenyament del català al País Valencià, hem de ser valents i tornar-li al català i a la societat valenciana la dignitat retrobada.

Com ens hi posem? Doncs, ni més ni menys que posant-nos-hi. Però, tot plegat, som membres de la comunitat de la creença a la qual el sociolingüista jueu nord-americà i de llengua yiddish, ens fa, magistralment, partícips.

Bibliografia

- Clark, Beverly (s.a.): "First and second language acquisition in early childhood" <cap.crc.uiuc.edu/pubs/katzsym/clark-b.pdf>.
- FuturElx / Pla Estratègic d'Elx (2000): "Coneixement del valencià. Demoscòpia 1998" <www.futurelx.com>.
- Generalitat Valenciana (1987): *Coneixement del valencià. Padró municipal d'Habitants 1986*, València: Conselleria d'Economia i Hisenda.

- Hernández i Dobon, Francesc (2003): “Evolució de la llengua a l’escola: dificultats del model vigent” <www.uv.es/~sociolog/LINIV/liniv.htm>.
- Huguet, Jesús (1997): “Com es parla a Elx”, *El Tempir* 10–11, Elx: Associació Cívica per la Normalització del Valencià a Elx i seu terme.
- Institut d’Estadística de Catalunya (s.a.): “Dades dels censos lingüístics de 1991 i 1996” (Web de l’Institut d’Estadística de Catalunya).
- Institut Valencià d’Estadística (2003): “Dades sobre el coneixement del valencià al Cens de Població del 2001” (Web de l’Institut Valencià d’Estadística; dades provisionals).
- Martí i Casanova, Joan-Carles (1978): “El coneixement del català a l’IB de Carrús”, en col·laboració amb B. Sansano, J. A. Macià, A. Navarro, J. Moreno, A. Morell, J. R. Sastre, *Elx* (inèdit).
- (1987): “Com es parla a Elx: Anàlisi de les dades lingüístiques del padró d’habitants de 1986”, *Revista Municipal Plaça de Baix*, Elx: Ajuntament d’Elx, p. 7–20.
- (1996): “El Tempir: una associació cívica per la normalització del català al sud del País Valencià”, *Llengua i Us*, núm. 4, Barcelona: Generalitat de Catalunya, Direcció General de Política Lingüística.
- (1997a): “Redreçament lingüístic i cultural a la ciutat d’Elx 1968–1997”, *El Tempir*, núm. 10–11 “*Elx: la represa de la llengua*”, Elx: Associació Cívica per la Normalització del Valencià a Elx i seu terme.
- (1997b): “L’eix València–Xàtiva–Elx: Una proposta per a la recuperació de l’antiga ruta dels viatgers”, *Jornades de Turisme 1997*, Xàtiva: Ajuntament de Xàtiva (material multicopiat).
- (1997c): “El procés de bilingüïtzació català–castellà a Elx: Estudi a la població nascuda el 1992–93” (inèdit).
- (1998): “La transmissió intergeneracional del català a Elx”, *Revista Festa d’Elx*, Elx: Ajuntament d’Elx, p. 53–74.
- (2000): “Les Jornades de la Secció Filològica de l’Institut d’Estudis Catalans de 1998 a Elx i a la Universitat d’Alacant: el civisme al sud del País Valencià”, dintre *Jornades per a la Cooperació en l’Estandardització Lingüística*, Barcelona: Secció Filològica Institut d’Estudis Catalans, pp.53–57.
- (2002): “Transmissió de la llengua i estandardització a Elx i el Baix Vinalopó (1950–2002)”, dintre *Canelobre*, núm. 47 “La llengua a Alacant”, Alacant: Diputació Provincial d’Alacant, Institut Alacantí de Cultura ‘Juan Gil-Albert’, p. 73–91.
- Mas i Miralles, Antoni (1994): “La situació de la llengua a Elx en l’alumnat de secundària: un estudi de cas: l’IB Pere Ibarra”, *Congrés de Ciutats del País Valencià Bloc Jaume I* (Elx) (material multicopiat).
- Ministère du Patrimoine Canadien (2000): “Intergenerational transmission: The 1996 census” <www.pcto.gc.ca>.
- Mira, J. F. (1981): *Població i llengua al País Valencià*, València: Institució Alfons el Magnànim, Diputació Provincial de València.

- Montoya Abat, Brauli (1986): *Variació i desplaçament de llengües a Elda i Oriola durant l'Edat Moderna*, Alacant: Institut 'Juan Gil-Albert', Diputació d'Alacant.
- (1996): *Alacant, la llengua interrompuda*, València: Editorial Denes.
- O'Keefe, Michael (2000): "New Canadian perspectives on francophone minorities: Assimilation and community vitality" (còpia en Internet en anglès i francès: <www.pcto.gc.ca>).
- Soriano, M. A. (2000): "La llengua dels líders d'opinió a Elx. Enquesta de FuturElx per a l'Ajuntament d'Elx", Elx: El Tempir.

Wasser in den Wein – Gebrauch und Praxis der Regionalsprachen in Spanien im Lichte aktueller Befragungsdaten

Der vorgängig wiedergegebene Beitrag von Joan Carles Martí zeichnet ein sehr differenziertes, aber insgesamt optimistisches Bild des regionalsprachlichen Gebrauchs im Land València. Ohne dieses positive Bild völlig in Frage stellen zu wollen, muss an dieser Stelle doch auf neueste Befragungsdaten, die im Laufe dieses Jahres veröffentlicht wurden, eingegangen werden, da diese ein weniger rosiges Bild des Katalanischen in València und der Regionalsprachen in Spanien insgesamt zeichnen. Natürlich sind Interpretationen statistischer Werte immer Interpretationen und insofern Ausdruck subjektiver Sichtweisen dessen, der die Zahlen auswählt und bewertet, gemäß dem geflügelten Worte „Glaube keiner Statistik, die du nicht selbst gefälscht hast“. Und in Zahlen gegossene Selbsteinschätzungen von Sprechern hinsichtlich ihrer Kompetenzen und ihrer oralen und skripturalen Praktiken sind bekanntermaßen mit größtem Vorbehalt zu beurteilen. Dennoch kann man den Befragungsdaten zumindest eine Aussagekräftigkeit hinsichtlich von Tendenzen zubilligen, selbst wenn man die Einzelergebnisse nicht bis auf die zweite Stelle hinter dem Komma als Ausdruck der sprachlichen Wirklichkeit erachten sollte.

Gemäß einer Mitteilung der spanischen Nachrichtenagentur EFE von Ende Mai 2004, in der die sprachbezogenen Ergebnisse der Umfrage „España al comienzo del siglo XXI“ des Instituto Nacional de Estadística (INE) referiert werden – welche ihrerseits mehrheitlich ebenfalls auf Daten aus dem Jahr 2001 basieren –, stellt sich der Regionalsprachengebrauch in Gesamtspanien so dar: „En España, un 42% de la población residente en comunidades autónomas con lenguas propias la domina, mientras un 14% no la entiende. [...] Destaca el País Vasco con un 43% de personas residentes que no entienden el euskera y un 45,8 que lo entiende, habla, lee y escribe [...] Galicia es la comunidad donde hay un mayor porcentaje de población que domina su lengua vernácula, con un 56%, y tan sólo un 1,3% no la entiende. En Navarra casi un 70% no la comprende y únicamente un 23% la domina, una comunidad autónoma en la que ‘solo se preguntó en los municipios de las zonas vascófona y

mixta' [...] En las Islas Baleares, un 12% no comprende su lengua propia, frente a un 37% que sí lo hace; en Cataluña la proporción es de un 6% frente a un 49%; en la Comunidad Valenciana hay un 15% de población residente que no la comprende y un 23% que sí.“

Auf aktuelleren Zahlen, gewonnen aus 6666 Interviews, basiert eine Umfrage zum Gebrauch des Katalanischen im Land València, die die Acadèmia Valenciana de la Llengua (AVL) im Zuge der Ausarbeitung eines Weißbuchs zum Gebrauch des Valencianischen in Auftrag gegeben hatte und deren erste Ergebnisse ebenfalls im Mai 2004 in der Zeitung *El País* (1.5.2004) wie folgt zusammengefasst wurden: „el porcentaje de valencianos que habla bastante bien o perfectamente valenciano se ha reducido 7,5 puntos, pasando del 60,5% en 1992 al 53% en 2004. El descenso es aún mayor en el capítulo de comprensión, siendo la diferencia con respecto a hace 12 años de un 8,6%. Además, los hablantes que emplean la lengua en casa han bajado cerca de un 12% en el mismo periodo.“

Im Einzelnen sehen die von Emer Estudios de Mercado erhobenen Zahlen wie folgt aus:

Tab. 1. Befragte verstehen das valencianische Katalanisch (in %)

Jahr	1: gar nicht	2: wenig	3: ziemlich gut	4: perfekt	Summe 3 + 4
1992	3,2	12,2	23,7	60,8	84,5
1995	3,1	9,5	23	64,4	87,4
2004	6	18,1	24,5	51,3	75

Tab. 2. Befragte können Valencianisch sprechen (in %)

Jahr	1: gar nicht	2: wenig	3: ziemlich gut	4: perfekt	Summe 3 + 4
1992	21	18,4	18	42,5	60,5
1995	17,5	19,8	18,6	44	62,6
2004	26,6	20,3	17,2	35,7	53

Tab. 3. Befragte können Valencianisch lesen (in %)

Jahr	1: gar nicht	2: wenig	3: ziemlich gut	4: perfekt	Summe 3 + 4
1992	15	41,2	33	10,8	43,8
1995	14,6	38,9	32,5	14	46,5
2004	25,1	27,6	26,1	21,1	47,3

Tab. 4. Befragte können auf Valencianisch schreiben (in %)

Jahr	1: gar nicht	2: wenig	3: ziemlich gut	4: perfekt	Summe 3 + 4
1992	60,9	23,4	12,5	3,2	15,7
1995	56,1	23,5	15,1	5,2	20,3
2004	52,1	22,5	15,1	10,1	25,5

Der Autor des Artikels in *El País*, Ferran Bono, bewertet diese Zahlen so: „Una primera lectura de los resultados de la encuesta indica que la promoción del uso social de la lengua ha fracasado en esta última década, dado que todos los distintos registros arrojan datos negativos en este sentido. También se detecta que los porcentajes en comprensión y habla aumentaron entre 1992 y 1995, la última vez que la Generalitat (Valenciana) realizó una encuesta. Pero, desde este año en que el PP accedió al Gobierno y hasta el presente ejercicio, las cifras se han reducido de manera ostensible. Por el contrario se detecta una consolidación y aumento de la capacidad de los hablantes de leer y escribir, lo que pone de relieve el incremento y extensión en el uso educativo del valenciano a través de la Llei d'Ús. [...] Paralelamente al descenso del uso del valenciano en casa, se ha producido un aumento del uso del castellano, que ha pasado de un 49% en 1992 a un 55% en 2004, mientras que el valenciano lo utiliza el 36%, en zona valencianohablante.“

An anderer Stelle stellt der Artikel quantifizierte Stellungnahmen der Befragten zur Gesamtsituation des Katalanischen im Land València und zur Einschätzung der zukünftigen Entwicklung der Sprache durch die Sprecher (bzw. Nicht-Sprecher) zusammen: „Un 57,16% de los encuestados reconoce encontrar dificultades para usar normalmente el valenciano y un 38,17% no tiene ninguna. Respecto al uso deseable del valenciano en el futuro, la mayoría de los encuestados –cerca de un 61%– piensa que tendría que ser mayor en todos los ámbitos. También la mayoría piensa que se usará más en el futuro. Por otra parte, el conocimiento del valenciano será positivo o muy positivo en el futuro, desde el punto de vista de las relaciones personales, según el 73,96%. El 91% de la población que vive en zonas valencianohablantes opina que los residentes deberían entender el valenciano y un 65,16% que también deberían saber hablarlo.“

Die Bewertung dieser ersten Erhebungsdaten kann natürlich zu unterschiedlichen Schlussfolgerungen Anlass geben. Die Präsidentin der AVL, Ascensió Figueres, führt den Rückgang des Gebrauchs des Valencianischen auf einen deutlichen Anstieg der Zuwanderung in die katalanischsprachigen Zonen des País Valencià zurück. Ein methodischer *bias* der Befragung besteht möglicherweise darin, dass das beauftragte Marktforschungsinstitut die 6666 Interviews zwar nach Provinzen, Geschlechts- und Altersgruppen repräsentativ verteilt hat, jedoch nur Personen aus Städten mit mindestens 10 000 Einwohnern befragt hat. Allerdings sind es natürlich gerade diese städtischen Räume, in denen sich die Zukunft der Regionalsprache – nicht nur im Land València – entscheidet.¹

Claus D. Pusch

¹ Dank an Carles Cortés (Universität d'Alacant) und Ezequiel Moltó (*El País* Alacant) für die Bereitstellung der Quellen und des Zahlenmaterials.

Der Sprachgebrauch in einer katalanischen Kleinstadt – eine ethnographische Studie in Castelló d’Empúries

Im Laufe der Jahre nach der *transició* erschienen zahlreiche Werke zum Sprachgebrauch in Katalonien, die sich größtenteils auf Barcelona und Umgebung beziehen.¹ In Anbetracht dessen schien es mir angebracht, das „Kernland der Katalanität“ zu untersuchen und mich auf ein Dorf oder eine Kleinstadt zu beschränken, um den eventuellen Gegensatz zur Großstadt Barcelona hervorzuheben. Die Auswahl der Kleinstadt Castelló d’Empúries bot sich an, weil meine Mutter dort geboren wurde und ich selbst Abschnitte meiner Kindheit und Jugend dort verbracht habe. Dies erleichterte mir die Arbeit, da ich durch alte Bekanntschaften und Freunde einen persönlichen Bezug zum Ort hatte und leichter Zugang zu öffentlichen Ämtern und wichtigen Interviewpartnern bekam. Des Weiteren konnte ich meine eigenen Erfahrungen und Ansichten untermauern und in die Untersuchung mit einfließen lassen. Meine zwei- bzw. dreisprachige Erziehung kam mir dabei sehr zu Nutzen.

1. Die Kleinstadt Castelló d’Empúries

Castelló hat im Laufe seiner langen Geschichte mehrere wichtige Etappen durchlaufen. Im frühen Mittelalter erscheint der Ort als ein kleines feudales Zentrum, das sich im späten Mittelalter in eine Stadt mit prä-industriellem Charakter entwickelt, in dem der sekundäre Sektor dominiert. Durch die großen Veränderungen im 18. Jahrhundert, wie bspw. der Untergang des Handwerks und das Aufkommen neuer Kulturpflanzen wie Mais, die u.a. den Entwicklungen der katalanischen Wirtschaft unterliegen, erhält der primäre Sektor Einzug im Ort. Letzterer erlebt seine Blütezeit im 19. Jahrhundert, und der agrarische Charakter bleibt Castelló bis in die 60er Jahre des 20. Jahrhunderts erhalten. Albert Compte i Freixanet erinnert, dass „[...] fins fa relativament poc Castelló era un poble de pagesos on gairebé tothom, directament o indirectament, vivia del camp.“²

Die letzte Etappe im Wandel Castellós ist noch relativ jung und steht in engem Zusammenhang mit äußeren Umständen: die Transformation des zu Castelló gehörenden Küstenstreifens in eine aktive touristische Zone. Diese Umstände haben in Castelló eine radikale Wende hinsichtlich der sozio-ökonomischen Strukturen verursacht und es in eine Ortschaft, in der der tertiäre Sektor vorherrscht, und, aus geographischer Sicht, in eine bivalente Gemeinde

---

¹ Strubell i Trueta (2000: 44ff.) spricht in diesem Kontext von einer gewissen Konzentrierung auf Arbeiten über die Stadt Barcelona und dessen Industriegürtel. Desweiteren bestätigt er, dass in diesem Bereich „existe el número más grande de estudios [...]“.

² Vgl. Guerra i Vilanova / Jordà i Vidal 1986: 11.

mit zwei Stadtkernen verwandelt: Einerseits die Altstadt im Landesinneren mit hauptsächlich dauerhaften Einwohnern, in welcher der primäre und sekundäre Sektor noch eine Rolle spielt. Andererseits die neue touristisch geprägte Siedlung Empuriabrava mit hauptsächlich saisonalen Bewohnern, in welcher der tertiäre Sektor bestimmend ist.¹

Heute, zwanzig Jahre später,² hat sich Castelló erneut gewandelt. Sowohl das äußere Stadtbild als auch die Einstellung der Bewohner zur Geschichte und Erhaltung ihres Ortes, ganz zu schweigen von den massiven Veränderungen im Zusammenhang mit der *transició*n, haben Castelló zu einer attraktiven Kleinstadt mit guter Infrastruktur, gemäßigtem Tourismus und ausgeprägtem katalanischen Sprach- und Geschichtsbewusstsein gemacht.

2. Ethnographische Untersuchung in Castelló

Die theoretische Grundlage der vorliegenden Arbeit bildet die angewandte Soziolinguistik, insbesondere die Ethnographie. Die Betonung dieser Ausführung liegt auf der Beziehung zwischen Aspekten des sozialen Lebens und Sprachgebrauch in einer bestimmten Gesellschaft. Das Ziel einer solchen Untersuchung ist, eine schematische Darstellung der Relationen zu geben, die zwischen den Komponenten in den für eine Gesellschaft charakteristischen Sprechereignistypen bestehen. Des weiteren gilt es, die Relationen zwischen den an einem Sprechereignis beteiligten Komponenten als Regeln zu formulieren, die in Form von unausgesprochenem Wissen der Sprachkompetenz der beteiligten Sprecher zugrunde liegen (Hymes 1972 in: Mendelsohn 1991: 10). Ein Modell des sozialen Sprachgebrauchs versucht, sprachliche und soziale Phänomene zu integrieren, und zeigt, wie sie sich wechselseitig durchdringen (vgl. Mendelsohn 1991: 38).

2.1 Methoden

Die Methoden der ethnolinguistisch-anthropologischen Tradition der „Ethnography of Speaking“ sind im Zusammenhang mit der vorliegenden Arbeit geeignet, da sie, wie bereits erwähnt, sowohl außersprachliche Faktoren als auch sprachliche Phänomene untersuchen, die gerade im Fall des Sprachgebrauchs von großer Bedeutung sind. In dieser Fallstudie am Beispiel der katalanischen Kleinstadt Castelló d’Empúries wurden qualitative Erhebungsverfahren eingesetzt, um die Sprachsituation (Sprachgebrauch und Sprachbewusstsein³) in ihrer Komplexität zu erfassen. Die hier verfolgte methodologische Vorgehensweise kann in fünf Phasen unterteilt werden:

¹ Vgl. Guerra i Vilanova / Jorda i Vidal 1986: 11f.

² Ich beziehe mich hier auf den aufkommenden Tourismus zu Beginn der 1980er Jahre.

³ Dem Begriff des Sprachbewusstseins liegt hier die folgende Definition von

Die *erste Phase* meiner Untersuchung war noch nicht Teil der wissenschaftlichen Analyse, sondern vielmehr teilnehmende Beobachtung des alltäglichen Lebens und Sprachgebrauchs der Bewohner von Castelló. Im Laufe vieler Jahre¹ erhielt ich Einblick in die sozialen Netzwerke der untersuchten Gruppen.² Neu war für mich lediglich die Sicht der Gruppe II.³

In einer *zweiten Phase* arbeitete ich vor dem Hintergrund der ethnographisch orientierten Soziolinguistik einen Interviewleitfaden aus, auf dem die Gespräche mit den Bewohnern Castellós basieren sollten. Als theoretische und methodologische Grundlage zu Fragestellungen bezüglich mehrsprachigen Situationen dienten zwei Hauptseminare von Frau Professor Bierbach an der Universität Mannheim, die ich im Sommersemester 2000 (*Etnografía urbana*) und im Sommersemester 2001 (*Bilingualism en el barrio*) besuchte.

Die *dritte Phase* bestand darin, die theoretischen Kenntnisse über die ethnographische Feldforschung in die Praxis umzusetzen. Im August 2001 besuchte ich Castelló – dieses Mal aus wissenschaftlichem Interesse. Vor Ort begann die Suche nach passenden Informanten und die Durchführung teilstrukturierter Leitfadengespräche (vgl. Schlieben-Lange 1991). Die Interviews wurden mit Hilfe eines Diktiergerätes aufgezeichnet. Zweck der Interviews war der Erhalt demographischer Variablen, das Abfragen von Sprachgebrauch in verschiedenen Domänen und Spracheinstellungen.

In *Phase 4* musste ich weitere Beobachtungen anstellen, um die Aussagen der Interviewten relativieren zu können. Ich besuchte alle Interviewpartner auf privater Ebene (ohne Diktiergerät) und konnte sie so in ungehemmter und natürlicher Atmosphäre beobachten. Somit hielt sich das Risiko des Beobachterparadoxons (vgl. Labov 1972: 147) sehr gering.

In der *fünften und letzten Phase* hieß es, die Interviews zu transkribieren und die gesammelten Informationen zusammenzufassen und auszuwerten. Zuerst verfasste ich eine Ortsbeschreibung, d.h. ich wertete die demographischen und historischen Daten aus, die unabdingbar für das Verständnis des Sprachgebrauchs und des sprachlichen Alltags und Bewusstseins der Bewohner dieser Kleinstadt sind. Danach eignete ich mir die theoretischen Grund-

---

Hassler / Niederehe (2000: 8) zugrunde: „[...] Sprachbewusstsein[s] als nachweisbare Reflexion über sprachliche Mittel oder deren Gebrauch, die sich als Erlebnis der sprachlichen Identität oder Alterität, als Wertung eines bestimmten Sprachgebrauchs, als Akzeptieren, funktionales Einschränken, Verwerfen oder Empfehlen bestimmter sprachlicher Formen darstellen kann.“

¹ Ich verbrachte in meiner Kindheit und Jugend sowie im jungen Erwachsenenalter (bis heute) regelmäßig mindestens zwei Monate im Jahr in Castelló d'Empúries.

² Zur Typologie der Gruppeneinteilung siehe unten (Punkt 2.3)

³ Während der Besuche in Castelló war ich immer in die „colla“, d.h. in eine Clique Jugendlicher, integriert. Zu manchen Mitgliedern der Gruppen III und IV erhielt ich Zugang durch den Bekanntenkreis meiner Eltern und Großeltern.

lagen zum Thema Sprachgebrauch und Sprachkonflikt in Katalonien an, die in diesem Zusammenhang geeignet erschienen. Im Anschluss wertete ich die Interviews auf die genannten Theorien hin aus und analysierte vor allem die persönlichen, subjektiven Aussagen der Interviewten zum Sprachgebrauch und -bewusstsein im Hinblick auf meine eigenen Beobachtungen und auf spätere Aussagen der Interviewten. Vorannahmen, die ich davor dokumentiert hatte, konnte ich somit relativieren.¹

2.2 Leitfaden für die Gespräche

Bei der Ausarbeitung des Leitfadens, den ich als Grundlage für die Interviews benutzte, legte ich den Schwerpunkt auf die Befragung nach dem Sprachgebrauch der Interviewten. Wichtig in diesem Zusammenhang war die Erhebung der sozialen Netzwerke, in denen die Gesprächspartner verkehren, und inwiefern diese untereinander vernetzt sind. Einleitende Fragen zum Beruf und zur persönlichen Präferenz im Sprachgebrauch erwiesen sich als ein guter Einstieg in das Gespräch und nützlich beim Abbau von Hemmungen. Linguistische Fragen, wie bspw. die nach der Selbsteinschätzung der Interviewpartner bezüglich ihrer Sprachwechsel, setzte ich am Ende des Gesprächs an, um die Interviewten nicht gleich zu Beginn zu verunsichern.

Zu den wichtigsten Prämissen, die ich im Vorfeld festgelegt hatte, zählten bei der Umsetzung der Interviews in die Praxis die Offenheit des Gesprächsverlaufs, d.h. ich wollte den Sprachgebrauch möglichst in seinem „natürlichen“ (interaktiven) Kontext dokumentieren.² Dabei nahm ich in Kauf, dass die vorher festgelegte Reihenfolge der Fragen teilweise nicht eingehalten wurde und neue Fragen hinzugenommen wurden.³ Die Atmosphäre, die während der Gespräche entstand, war durchweg positiv, teilweise sogar herzlich. Dies lag nicht nur daran, dass ich zum Teil einen persönlichen Bezug zu den Interviewpartnern hatte, sondern auch insbesondere an der Tatsache, dass die meisten von ihnen stolz darauf waren, mir Informationen geben zu können.⁴

---

¹ Berkenbusch (1988: 155) beruft sich in diesem Zusammenhang auf den Begriff der ‚Oral History‘, deren Betonung des individuellen Faktors bzw. die Kombination „objektiver“ und „subjektiver“ Daten, auch auf meine Untersuchung des Sprachgebrauchs in Castelló zutrifft.

² Vgl. Bierbach 1991: 85.

³ So nahm ich im Verlauf der Interviews die Frage nach der Entwicklung des Ortes Castelló d’Empúries hinzu, da sie mir im Rahmen einer ethnographischen Studie wichtig erschien.

⁴ Zusätzlich spielte es eine nicht minder wichtige Rolle, dass ich aus Deutschland komme, ein Land, das in Katalonien ein positives Image besitzt (vgl. Berkenbusch 1988: 161).

Der Interviewleitfaden, der unter diesen Prämissen entstand, sah folgendermaßen aus:

<p>1. Biographische Daten: Name: Geschlecht: Geburtsdatum: Geburtsort: Herkunft / Nationalität der Eltern: Aktueller Wohnsitz: Beruf / Tätigkeit: Familienstand:</p>	<p>2. Interview:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Was machen Sie beruflich bzw. was studieren Sie? 2. Welche Sprache brauchen Sie in Ihrem beruflichen Alltag am häufigsten? 3. Welche Sprache sprechen Sie am liebsten? 4. Welche Sprache sprechen Sie besser? 5. In welchen Fällen ändern Sie Ihre Sprechgewohnheiten? <ol style="list-style-type: none"> a) Ändern Sie Ihre Sprache gegenüber Ausländern, die kein Katalanisch verstehen? b) Ändern Sie Ihre Sprechgewohnheit gegenüber Spaniern, die kein Katalanisch verstehen? c) Switchen Sie innerhalb eines Satzes / Gesprächs? 6. Was assoziieren Sie (welche Art von Wertvorstellungen, Qualitäten, Besonderheiten) mit Kastilisch / Katalanisch? 7. Welche Sprache sprechen Sie mit Ihren Freunden? 8. Was machen Sie in Ihrer Freizeit? (soziales Netzwerk) 9. Welche Sprache wird bei Ihnen zuhause gesprochen? Welche Sprache bevorzugen Ihre Eltern und Geschwister bzw. Ehemann / Ehefrau und Kinder? 10. Welche Pläne haben Sie für die Zukunft? 11. In welcher Sprache träumen Sie?
---	---

2.3 Allgemeine Informationen zu den Interviews

In den vier Wochen, die ich im August 2001 in Castelló verbrachte, führte ich insgesamt 28 Interviews mit Gesprächspartnern, die unter verschiedenen Gesichtspunkten für die Thematik geeignet schienen. Von diesen 28 Interviews transkribierte ich 25 teilweise oder ganz. Bei der Aufarbeitung der Interviews erschien es sinnvoll, diese scheinbar heterogene Gruppe nach Altersstufen zu unterteilen, denn sowohl nach Bildungsstand als auch nach sozialer Vernetzung gab es zu viele Schnittmengen. Die Unterteilung der

Interviewten nach ihrer dominanten Sprache ergab nur zwei Gruppen, die noch dazu extrem ungleich gewichtet waren (drei kastilisch-dominante Gesprächspartner im Vergleich zu 25 katalanisch-dominanten). Ich entschied mich dennoch dazu, den Faktor Sprachgebrauch mit einzubeziehen. Aus diesen Überlegungen heraus resultiert nun folgende Einteilung meiner Gesprächspartner:

- I. Katalanische Jugendliche und junge Erwachsene bis 30 Jahre („la colla“)
- II. Kastilisch-dominante Sprecher mittleren Alters (30-59 Jahre)
- III. Katalanisch-dominante mittleren Alters (30-59 Jahre)
- IV. Katalanische Senioren („els vells“ de la Llar de Jubilats) ab 60 Jahre

Diese vier genannten Gruppen sind selbstverständlich nicht isoliert zu betrachten, sondern untereinander vernetzt. Diese Vernetzung existiert sowohl auf sozialer Ebene (Freizeit, Verein, Ausgehen, Einkaufen) als auch auf verwandtschaftlicher oder beruflicher Ebene. Daraus resultiert folgendes Diagramm, das die Relationen zwischen den Gruppen veranschaulicht:

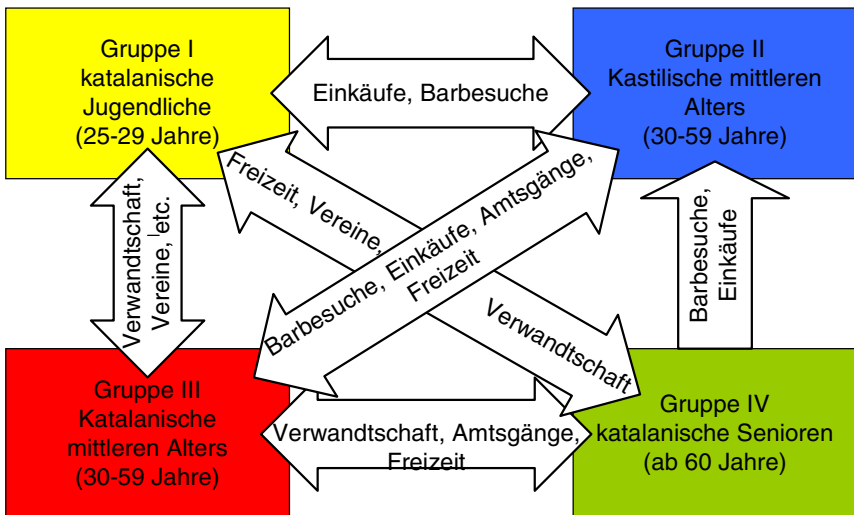

Abb. 1: Die sozialen Netzwerken der Interviewten

3. Zusammenfassung der Analyse

Die folgende Analyse des Sprachgebrauchs der Bewohner von Castelló ist in zwei wichtige soziolinguistische Kriterien unterteilt: Sprachwahl und Sprachstil. Das Kriterium der Sprachwahl läßt sich wiederum in Präferenz, Kompe-

tenz und Sprachwechsel unterteilen.¹ Die wichtigsten Aspekte innerhalb des Sprachstil-Kriteriums sind Interferenzen und persönliche Einstellungen wie *catalán light* und *catalán heavy*.²

3.1 Sprachwahlkriterium

Was die *Präferenz* bezüglich der Sprachwahl der interviewten Einwohner Castellós angeht, so kann man eine eindeutige Dominanz des Katalanischen in allen Domänen feststellen: Sowohl im privaten als auch im formellen, öffentlichen Bereich hat das Katalanische Vorrang vor der kastilischen Sprache, die nur in konkreten Situationen eingesetzt wird. Selbst die kastilischen Interviewten sind überwiegend in katalanische Netzwerke eingebunden und sehen den Gebrauch der katalanischen Sprache als "natürlich" an. Hier läßt sich ein gravierender Unterschied vom katalanischen Kernland zum urbanen Zentrum Barcelonas feststellen. Während dort die massive Zuwanderung von hauptsächlich kastilischen Einwanderern eine "Entkatalanisierung", bzw. "Kastilisierung" zur Folge hatte,³ sind Kleinstädte wie Castelló eher durch Normalisierung und Katalanisierung von Neuankömmlingen gekennzeichnet. Obwohl das Kastilische durchaus eine lebendige Sprache ist – gerade durch die kastilischsprechenden Immigranten –, hat das Kastilische in Castelló eher funktionalen Charakter.

Hinsichtlich des Kriteriums der *Kompetenz* lässt sich in ähnlicher Weise argumentieren. Immigranten, die sich in Castelló niederlassen, sehen sich gerade aufgrund der homogenen katalanischen Sprechgemeinschaft in stärkerem Maße dem Druck ausgesetzt, sich die sozialen Regeln des Sprachgebrauchs anzueignen und sich anzupassen, als Zuwanderer in der Metropole Barcelona. Dort gehören Sprachwechsel zur alltäglichen bilingualen Realität und es gibt Orte, an denen es eine Seltenheit ist, ein katalanisches Wort zu hören.⁴ Was die autochthone Bevölkerung Castellós angeht, so muss altersmäßig zwischen denjenigen unterschieden werden, die von klein auf eine katalanische Schulbildung genießen bzw. genossen haben (vgl. Gruppe I), und jenen, die zur Zeit der linguistischen Repression zur Schule gingen und sich

---

¹ Kategorisierung übernommen aus Bierbach 1991.

² Verfechter des sogenannten „Catalán heavy“ fordern die absolute Katalanisierung und, wenn nötig, Schaffung neuer katalanischer Formen, die frei von Kastilianismen sind. Die Vertreter des „Catalán light“ hingegen erkennen den Einfluss des Kastilischen auf das Katalanische an und befürworten eine natürliche Sprache, wie sie sich in der Realität widerspiegelt (vgl. Bierbach 2000: 27f.).

³ Vgl. Bierbach 1991: 79f.

⁴ Bierbach (1991: 81) stellte in ihrer Untersuchung eines Stadtteils in der Peripherie Barcelonas fest, dass „in Can Porta [...] die Präsenz des Kastilischen so dominierend [ist], dass man [...] das Katalanische erst „entdecken“ musste.“

daher die katalanische Sprache erst im Erwachsenenalter aneigneten (vgl. Gruppen III und IV). Erstere weisen eine weitaus ausgeprägtere Kompetenz in der katalanischen als in der kastilischen Sprache auf.

Lurdes S.: Siempre en catalán. Sí. Antes, pues, cuando era pequeña tenía más amigos que hablaban en castellano y como lo he estudiado y todo (-) lo dominaba más, pero es que ahora me muevo en un círculo que todo el mundo habla catalán y me cuesta mucho el castellano.

Anne: ¿Te cuesta?

Lurdes S.: Sí. [...] Lo comprendo, pero expresarme...¹

Letztere zeichnen sich durch eine asymmetrische Kompetenz bezüglich der mündlichen und der schriftlichen Ebene im Sprachgebrauch aus.

Anne: Así que, usted a lo mejor tiene más problemas escribir el catalán que no el castellano, ¿no?

Montserrat: Sí. [...] a l'hora d'escriure escric més bé el castellà que el català. Perquè el català, *es clar (-) faig moltes més faltes. El català jo l'he après [...] perquè no ens a deixaven, no ens a deixaven. La edat aquella del Franquisme el FRANCO [Franku], tot *es'via a fer² amb castellà. Tots els llibres estaven amb castellà, TE compraves un conte (-) era amb castellà o un llibre per, de lectura (-) tot era amb castellà. Els diaris amb castellà, les revistes amb castellà...

Anne: Pero los lee ahora sin problemas...

Montserrat: Ara el llegeixo i el entenc perfectament. No l'escric correctament però molta (-) llegir-lo sí. Perquè a més el català m'agrada.

Anne: ¿Y cuál es la que domina mejor?

Josep Sala: Hablando el catalán y escribiendo el castellano. Mira yo (--)
el el catalán en la escuela no lo tuve nunca como asignatura,
siempre he estudiado en castellano (--)
entonces yo ahora (-) hablo el catalán, pero en cambio lo escribo con faltas de ortografía, porque no he estudiado gramática catalana. Y (--)
me (-) siempre digo que tendría que procurar hacer algun curso y adaptarme, pero paso ahora (-) al SER jubilado (--)
Pero leer, ahora escojo leer siempre el periódico catalán (-)
siempre. Aquí tenemos „La Vanguardia“ que es en castellano

¹ Zu den Transkriptionsnormen siehe Anhang, S. 69f.

² Die korrekte Form wäre hier „tot s'havia de fer“.

y otros diarios catalanes y yo siempre cojo el periódico en catalán. Normalmente (-) el que me gusta más es el „Punt Diari“ que es de aquí del (-) de la provincia, es local (-) ponen cosas de Castelló (-) de todos los pueblecitos y da informaciones (--)) hay de todo, de cines, de la televisión-

Dies hängt damit zusammen, dass sie während der Diktatur Francos zur Schule gingen und die katalanische Sprache auf den mündlichen, privaten „Hausgebrauch“ beschränkt war. Nur diejenigen, die von Berufs wegen auf die Beherrschung des Katalanischen angewiesen sind (z.B. Maria oder „Pol“ – beide Gruppe III), haben im Erwachsenenalter Kurse in katalanischer Sprache belegt. Für jene, welche sich im beruflichen oder privaten Alltag nicht auf schriftlicher Ebene des Katalanischen bedienen müssen, ist der Anreiz nicht groß genug und sie begnügen sich damit, die katalanische Sprache sprechen und verstehen zu können.¹ Hinsichtlich der Kompetenz kann man daher sagen, dass ein deutlicher quantitativer wie qualitativer Sprung von der Sprache der älteren zu der der jüngeren Interviewpartner existiert, d.h. es kann nicht von einem homogenen Sprachrepertoire gesprochen werden.²

Adelina: Ahora (-) me hace gracia, tengo un, nieto que tiene nueve años y (-) en vez de hablarlo (-) ay, de (--)) me corrige cosas que yo digo. JO digo las CERES [seres]³, pues es „vorera“, >AY YAYA, AIXÒ ES UNA VORERA<, AIXÒ DIU. EM FA RIURE SERQUE (-).

Was das Kriterium des *Sprachwechsels* im Sprachgebrauch der in Castelló Interviewten angeht, so lässt sich zusammenfassend feststellen, dass es unter den Interviewpartnern der Gruppe IV weniger verpönt und anerkannter ist, zwischen den Sprachen zu wechseln.

Anne: ¿Nota que hace cambios al catalán?

Adelina: Sí, a veces sí QUE JA BARREJÀVEM, ¿EH?

Mitglieder der Gruppen I und III hingegen legen großen Wert darauf, „normalisiertes“ Katalanisch, frei von kastilischen Einflüssen, zu sprechen.⁴

¹ Dies trifft auf viele der Gruppe III und alle Interviewpartner der Gruppe IV zu.

² Vgl. Bierbach 1991: 142.

³ Die kastilisch korrekte Form müsste hier ‚aceras‘ lauten.

⁴ Dabei gilt es zu berücksichtigen, dass diese Annahme nicht für alle Interviewten der Gruppe III generalisiert werden kann, sondern vielmehr vor allem auf diejenigen zutrifft, die im beruflichen und privaten Alltag regelmäßig mit der katalanischen Schreibung und Grammatik konfrontiert sind.

- Anne: Y, ¿notas que haces cambios entre las lenguas?
 Rafael: Sí, sí me pasa sí. O estoy hablando en catalán y me sale y me sale alguna palabra en castellano. Me da mucha rabia, pero es inevitable. No me gusta.
 Anne: Te da rabia, ¿por qué?
 Rafael: Sí, porque no me gusta empezar a hablar en catalán con una persona y (-) y por no saber tener que (-) tener que decir una palabra en castellano.

Eine Gegenüberstellung der verschiedenen *Code-Switching*-Typen in der Sprache der Interviewten ergab, dass intra-sententielle Switches am häufigsten produziert werden.

- Anne: Y, en su tiempo libre, ¿qué es lo que hace (-) aparte de estar aquí [en el hogar de los jubilados]?
 J. Soler: [...] Si hay tiempo (-) me voy a un sitio que llamamos la moncloa y es un (-) TERRAPLÈ que hay allí cerca del río (-) lo llaman el PASSEIG DE LES OQUES y allí SOMOS (-) por la mañana lleno de jubilados aquello también (-) allí a criticar y allí pasa de todo, por eso decimos la moncloa.

An zweiter Stelle folgen *tag-switches* und letztendlich inter-sententielle Switches. Sprachwechsel innerhalb einer (Halb-)Satzbegrenzung erfolgen überwiegend auf lexikalischer Ebene. Besonders häufig wird beim Erwähnen lokaler Referenzen (bspw. Ortsnamen oder Straßennamen) in das Katalanische gewechselt. Zudem löst die Erwähnung einzelner Personen oder Ereignisse des öfteren einen Sprachwechsel aus. Innerhalb der *tag-switches* überwiegen Interjektionen wie „¡Home!“, „¡És clar!“ und „¡Això!“ sowie die typisch romanische Bestätigungsfrage „¿eh?“ am Satzende. Die zahlenmäßig selten auftretenden Sprachwechsel zwischen den (Halb-)Satzbegrenzungen treten meist dann auf, wenn noch eine weitere (katalanischsprechende) Person anwesend ist, an die sich der Interviewpartner zur Bestätigung seiner Aussage richten kann.

- Anne: ¿En qué lengua sueña?
 Ferreol: ¿Yo? Siempre en catalán. ¡Es **natural** [natural]!, ¿EH? [zu den anderen Senioren] ¿SOMIEU AMB CATALÀ? [lacht]
 [Antwort der anderen Senioren: ¡Home!]

Im allgemeinen wurden innerhalb der Gruppe IV die meisten Code-Switches produziert, während Sprachwechsel in der Gruppe II nicht ins Gewicht fallen.

3.2 Sprachstil-Kriterium

Hinsichtlich des Sprachstil-Kriteriums lässt sich zusammenfassend sagen, dass *Interferenzen*, ebenso wie Sprachwechsel, am häufigsten bei den Interviewpartnern auftauchen, die weniger sprachpuristische Ziele verfolgen und, zeitlich gesehen, am längsten der Repression ihrer Kultur und dem kastilischen Einfluss unter Franco ausgesetzt waren (Gruppe IV).

Carmen: Las eses. Mi padre por ejemplo (-) no dicen „hizo“ [ˈiθo] „HISO“ [ˈiso], ¿sabes? Y la ele (-) y el sonido „bl“ como „imposible“. Yo no lo digo bien, porque decimos una „BLE“ [ble] en catalán y este sí que me cuesta.

In derselben Weise lässt sich hinsichtlich der Strukturbeeinflussung in der kastilischen Sprache der Interviewten aus Gruppe I argumentieren: Sie lernten das Katalanische zwar am einheitlichsten und konsequentesten von Kindesalter an, doch geschah dies auf Kosten ihrer Kompetenz und ihres Redeflusses in der kastilischen Sprache. Aufgrund ihrer Eingebundenheit in die katalanische Kultur sowie ihrer dominant katalanisch geprägten sozialen Netzwerke treten daher häufig Interferenzen auf, wenn sie kastilisch sprechen.

Eva: Claro, yo soy catalana y pienso en catalán. Cuando hablo con un castellano (-) A MÁS me cuesta mucho expresarme y a la que no encuentro una palabra ya cambio enseguida al catalán.

Anne: Vale, y cuando salís los fines de semana o por la noche, ¿a dónde vais?

Miquel: A vegades a sopar, DESPUÉS de pubs i a vegades a la discoteca.

Ebenso wie bei den Sprachwechseln sind die meisten Interferenzen lexikalischer Natur. Strukturbeeinflussungen auf morphologischer Ebene treten vor allem bei präpositionalen Ausdrücken auf.

Bezüglich des Sprachstils lässt sich bei den Interviewpartnern die Tendenz zu *catalán light* einerseits und zu *catalán heavy* andererseits feststellen. Ist ihre Sprache mit kastilischen Elementen versetzt und sind sie sich dessen ohne Ressentiment bewusst, so gehören sie zur erstgenannten Gruppe (überwiegend Mitglieder der Gruppe IV und vereinzelt Mitglieder der Gruppe III).

Anne: ¿Y le pasa que cambia entre las lenguas (-) o que usa unas palabras catalanas en medio de una frase en castellano?

- J. Sala: A sí, a veces (XXX) S'ES- (-) ¿COM SE'N (-) cómo se llama? Una CASTELLANADA (-) decimos cuando hablamos en catalán y metemos una palabra en castellano decimos una castallanada. Y al revés cuando hablas (-) dices esto es una catalanada.
- Anne: ¿Tiene un ejemplo?
- J. Sala: (---) yo te diría por ejemplo estamos haciendo la entrevista aquí encima de la **taula** y es una catalanada dentro del castellano, y es una catalanada porque en castellano es una mesa.

Verfechter des *catalán heavy* hingegen, besitzen ein ausgeprägtes sprachpuristisches Bewusstsein und verwerfen sowie bekämpfen Normverletzungen wie bspw. Interferenzen (dies trifft auf die Mehrzahl der Interviewten in den Gruppen I und III zu). Diesbezüglich interessant ist auch die Einstellung der kastilisch-dominanten Gesprächspartner in Gruppe II. Sie lehnen *Code-Switching* und Interferenzen in ihrem Sprachgebrauch ebenfalls ab, da sie diese als „Verunreinigung“ ihres Katalanisch ansehen, die sie als Sprachteilnehmer ausgrenzen könnte. Sie empfinden das Beherrschen der katalanischen Sprache als unabdingbare Voraussetzung für Akzeptanz und Zusammengehörigkeit in der Gemeinde.¹

3.3 Thematische Schwerpunkte in den Interviews

Thematisch lässt sich die Analyse mit Hilfe von vier Dichotomien bzw. Leitgedanken zusammenfassen:

1. Gegenüberstellung „früher – heute“
2. Gegensatz „nosaltres“ – „ells“
3. Die katalanische Sprache als Ausdruck katalanischer Identität
4. Der Sprachkonflikt hinsichtlich der politischen Machtfrage

Die Gegenüberstellung „früher – heute“ findet sich vor allem in den Interviews mit Gesprächspartnern der Gruppe IV. Zwar befragte ich alle Interviewpartner zu den Veränderungen im Ort, doch am detailliertesten gingen die bereits genannten Interviewten der Gruppe IV darauf ein. Generell lässt sich sagen, dass die Aussagen in diesem Zusammenhang von allen Befragten überwiegend positiv ausfielen. So nannten sie bspw. die Veränderungen im Zuge der *transició*n, infolge deren freie Meinungsäußerung, katalanische Schulbildung und Förderung katalanischer Kultur und Identität erzielt wurden, als Fortschritt gegenüber früher. Zu den positiven Aspekten der Veränderung im Ort wurde des Weiteren die verbesserte Infrastruktur sowie der gehobene Lebensstandard angeführt.

¹ Dies stimmt nicht mit der Ansicht einiger separatistisch orientierter Interviewpartner der Gruppe I überein, die behaupten, dass kastilische Einwanderer kein Katalanisch lernen, da jeder Kastilisch mit ihnen spricht.

- Anne: ¿Y en Castelló qué es lo que ha cambiado más (-) qué diría de antes a ahora?
- Ferreol: Ha cambiado todo. Ha cambiado a mejor. Sí, ha mejorado, claro. Antes había digamos así miseria más bien (-) antes. Que aquí GENT A LA PLAÇA DELS HOMES (-) había allí gente y gente para ver si podían (-) un jornal y ahora esto se ha acabado.

Ein weiterer positiver Gesichtspunkt, der hinsichtlich der Veränderungen genannt wurde, war der Wandel Castellós von einem landwirtschaftlich geprägten Dorf zu einem fortschrittlichen modernen Ort (vgl. Josep Sala: „Castelló [...] ha pasado de pueblo a ciudad“). Dies wurde nicht zuletzt durch die Hinwendung zum „sanften Tourismus“ erreicht. Kritisch sah man allenfalls den moralischen Verfall der Menschen sowie den durch den aufkommenden Tourismus zugenommenen Verkehr.

Der Gegensatz „nosaltres“ – „ells“ wird besonders in den Gesprächen mit Gruppe I thematisiert.¹ Als „wir“ bezeichnen sich in diesem Zusammenhang die katalanischsprechenden Castellonins, die während der Diktatur Francos unter den restriktiven linguistischen Maßnahmen litten. Des weiteren jene (inklusive der älteren Generation), die sich heute von der Madrider Regierung unterdrückt fühlen. Der Begriff „die Anderen“ umfasst alle Nicht-Katalanen: Zuwanderer, „Nicht-Katalanischsprecher“, „Restspanier“ sowie Kastilischsprecher, die für die Stagnation in den Normalisierungsbestrebungen verantwortlich gemacht werden.

- Pol: Por ejemplo, si una persona está dentro de de su familia en su casa y todo está bien no hay ningún problema (---) estar allí. Pero en el momento en que no funciona bien, entonces ella va a querer su independencia. Supongamos, es un ejemplo un poco burdo. Si nosotros, eh, en los impuestos se van a Madrid y Madrid en cambio, eh, la comunidad autónoma que da más dinero a Madrid es Cataluña en los impuestos y Madrid a cambio es la que da menos a Cataluña es una injusticia social y entonces aquí hay un problema. Cuando pasa eso, entonces sí se pide la autonomía, se piensa que se estaría mejor sin depender de este yugo, de este peso, de esta espada de Damocles colgada en nuestras cabezas.
- Anne: ¿Por qué te parece importante la independencia de Cataluña (-) del resto de España?
- Miquel: Perquè el poder com més a prop del poble (-) doncs es més fàcil de gestionar i a nosaltres ens aniria millor perquè les

¹ Dieses Ergebnis ist meines Erachtens schwer nachvollziehbar, da die Mitglieder von Gruppe I selbst die Repression nicht erlebten.

necessitats que tenim aquí no son les mateixes que tenen allà. Per tant el govern d'allà no (-) no correspon amb lo que nosaltres necessitem, ¿no? (-) Apart que DESPUÉS en allà (-) ens marginin (-) això ya es més discutible (-) i ara que diuen que a Europa ja no s'han de pujar més fronteres, però bueno (-) no home en Europa és l'Europa dels estats, ¿no? i qui va és Madrid (-) no es pas Barcelona (-) llavors clar, lo que es negociï a Europa (-) doncs es a funció de les necessitats seves, no les nostres (-)

Die Tatsache, dass das *Català* als Ausdruck katalanischer Identität angesehen wird, kommt in allen Interviews bei der Frage zur Sprachpräferenz und zu den damit assoziierten Wertvorstellungen zum Ausdruck. Die katalanischen Befragten fühlen sich vor allem deswegen als Katalanen, weil sie „auf Katalanisch denken, Katalanisch sprechen und Katalanisch träumen“ (vgl. Eva: „Claro, yo soy catalana y pienso en catalán”).

Der Sprachkonflikt in Katalonien steht in unmittelbarem Zusammenhang mit der genannten Thematik. Dieser politische Aspekt der katalanischen Identität wurde von den meisten Interviewpartnern in Verbindung mit der Frage zu Wertvorstellungen bezüglich ihrer Sprache thematisiert. In den überwiegenden Fällen brachten die Interviewten (vornehmlich Gruppe I und III) in diesem Zusammenhang ihren Unmut zum Ausdruck, da sie sich durch die massive Einwanderung von „Nichtkatalanen“ bedroht fühlen.

Anne: ¿Pero no crees que la gente que viene aquí (-) por ejemplo la gente (-) los inmigrantes de España mismo que no se adoptan?

Lali: No, a veure, és que aquí hi ha una cosa (---) la gent que venien de fora (-) d'Andalusia o d'Extremadura i així (-) la gent d'aquí (-) no sé per quina raó (-) vull dir evidentment clar, si algú no sap el teu idioma li parlaràs l'idioma que ell sap. Doncs (-) no és que els hi hagi acostumat malament, però (-) se'ls hi ha consentit massa jo crec, se'ls hi ha començat en castellà i tota la vida se'ls hi ha parlat castellà, (-) i una filòloga d'Estats Units (-) és un cas veritat o no [lacht] és molt fort perquè va estar estudiant llengües i (-) que parlaven minories perquè es clar, el català és (-) potser el deuen parlar (-) no sé (-) a veure poder tres milions de persones (-) és que no en tinc ni idea, però és una llengua minoritària (-) doncs (-) bueno, aquesta senyora es veu que va descobrir que el català era la llengua més difícil del món, perquè hi havia gent que feia 30 anys que estava aquí i encara no el sabia, sí els immigrants espanyols. Però si tu et vas a un país hauràs d'aprendre l'idioma per (-) per collons, perquè és que sinó no

sobreviuràs. I en canvi aquí (-) com que nosaltres hem sapigut els altres idiomes doncs potser (-) l'error ha sigut nostre i no hauria de ser així, però mira (-) va com va.

Den Interviewten der Gruppe IV und teilweise auch der Gruppe III stellen sich beim Sprachkonflikt zwei grundlegende Probleme: erstens, sich über die politischen Implikationen ihres Sprachgebrauchs klar zu werden und dementsprechend ein Verhalten an den Tag zu legen, von dem sie annehmen, es sei der Erhaltung und Verbreitung ihrer Sprache dienlich; das heißt im Klartext, immer und überall und ausschließlich katalanisch zu sprechen; zweitens, im zwischenmenschlichen Kontakt mit den Angehörigen der anderen Sprachgemeinschaft die Regeln allgemeiner Höflichkeit nicht zu verletzen (Berkenbusch 1988: 329). Dieses Dilemma, in dem sich die oben Genannten befinden, ist eine Bestätigung dafür, dass ihnen ein tiefsitzendes Bewusstsein katalanischer Identität zu Eigen ist.

Nimmt man die oben ausgeführten Sprachwahl- und Sprachstilkriterien sowie die thematischen Konklusionen zusammen, so erhält man ein realitätsnahes Konzept des Sprachgebrauchs in der katalanischen Kleinstadt Castelló d'Empúries.

4. Ausblick

Wie sich der Sprachgebrauch der Castellonins in den nächsten Jahren, sagen wir im Zeitraum einer Generation, entwickeln wird, hängt von zahlreichen Faktoren ab. Einerseits von Makrobedingungen, auf die der einzelne Sprecher keinen Einfluss haben wird, und von lokalen und persönlichen Mikrobedingungen. Dies wirft mehrere Fragen auf. Zunächst bezüglich der *Makrobedingungen*:

1. Wie wird sich die politische Situation in Spanien entwickeln? Wird das wirtschaftliche Gewicht Kataloniens – trotz des wirtschaftlichen Aufholprozesses in anderen spanischen autonomen Regionen – auch weiterhin so viel Gewicht haben, dass die katalanische „Minderheit“ ihren großen Einfluss auf die spanische Politik behält und damit im Rahmen ihrer Autonomie und Wirtschaftskraft die „Normalisierung“ und die massive Förderung der katalanischen Kultur weiter vorschreiben kann? Wird andererseits die verbesserte Wirtschafts- und Arbeitsmarktlage in Restspanien die innerspanische Migration nach Katalonien zum Erliegen bringen?
2. Wird auch die wirtschaftliche Lage in der Europäischen Union stabil bleiben, d.h. wird es der Lebensstandard der Europäer, und speziell der Mitteleuropäer, ihnen auch künftig erlauben, die katalanischen Tourismusangebote, und damit auch die von Castelló d'Empúries, im heutigen Masse zu frequentieren? Wird die zunehmende Lebenserwartung in diesen Ländern dazu führen, dass noch mehr „alte“

Mitteleuropäer ihren zweiten oder gar ersten Wohnsitz nach Castelló verlegen? Wird dies alles den von Castelló angestrebten „sanften Tourismus“ begünstigen? Ist dies der Fall, wird die dadurch ausgelöste Nachfrage nach Dienstleistungen aller Art sich auf die Diversifizierung von Beschäftigung, Ausbildung, Bildung und Arbeitsplatzangebot positiv niederschlagen? Tritt dies ein, würde der primär durch Sprache und Kultur definierten „Heimatverbundenheit“ der Interviewten und ihrer Kinder mit qualifizierten Arbeitsplätzen nachhaltig entsprochen.

3. Wird schließlich das Nord-Süd-Gefälle, bei anhaltendem Wohlstand in Katalonien / Castelló, aber gleichzeitig zur verstärkten Immigration von Afrikanern, d.h. von billigen Arbeitskräften, führen?

In einem zweiten Schritt gilt es, die *Mikrobedingungen*, die für den künftigen Sprachgebrauch in Castelló ausschlaggebend sein werden, zu hinterfragen:

1. Die heute „Alten“ von Castelló, die mehrere politische Sprachwechsel, u.a. das Verbot des Katalanischunterrichts und die Unterdrückung des Katalanischen generell, selbst erlebten und daraus ihren Impetus zur Verteidigung und Wiederbelebung des Katalanischen schöpften, werden nicht mehr da sein. Werden die „Jungen“, die dann die „Älteren“ sein werden, in ihrem Sprachgebrauch nachlässiger?¹
2. Da die heute jüngere Generation mit katalanischer Schulbildung und in einem selbstverständlichen katalanischen Kulturraum aufwuchs, ohne ihre Sprache verteidigen zu müssen, könnten sie durch äußere Einflüsse (etwa durch die dominanten kastilisch- und englischsprachigen elektronischen Medien) in ihrem Sprachverhalten beeinflusst werden?
3. Falls, wie oben hypothetisch angenommen, die Immigration aus Restspanien nach Castelló abnimmt, wird der Anteil der Spanischsprechenden in Castelló rapide abnehmen. Wenn andererseits die „Wohlstands-Immigration“ aus Mitteleuropa anhält oder gar zunimmt und parallel dazu die Immigration von Marokkanern und Schwarzafrikanern ebenfalls zunimmt, wird im Sprachgebrauch der Castellonins das *Code-Switching* zu einem wichtigen Werkzeug der Kommunikation werden. Konsequenzen daraus wären einerseits Duldung und Akzeptanz von Sprachminderheiten in ihrem Wohnort oder andererseits gezielte Sprachintegration der Immigranten durch das verstärkte Angebot von Katalanischkursen für diesen Personenkreis (wie sie bereits heute schon vom Kulturbüro in Castelló angeboten werden).

---

¹ Griley Martínez (2000: 64) zieht in diesem Zusammenhang die Möglichkeit in Betracht, dass im Zeitraum von 50 Jahren die Katalanen aufgrund der Globalisierungstendenzen und der damit verbundenen steigenden Bedeutung des Kastilischen eventuell keinen Sinn mehr darin sehen könnten, ihre Kinder zweisprachig zu erziehen.

4. Von den Castellonins würde, wenn die Entwicklung wie angenommen verlaufen sollte, künftig aber auch verstärkt die Beherrschung von Fremdsprachen abverlangt werden. Wie die gegenwärtige Tendenz zeigt, könnte die Zahl der temporär anwesenden Saison-Touristen aus Übersee – und, im Zuge der E.U.-Osterweiterung, aus Osteuropa – stark zunehmen.

In Anbetracht der genannten Makro- und Mikrobedingungen erscheint es mir aufgrund der Analyse des Sprachgebrauchs in der Kleinstadt Castelló d'Empúries angebracht, positive Schlüsse hinsichtlich des Spracherhalts einerseits und der Durchsetzung des Normalisierungsprozesses andererseits zu ziehen. Alle Anzeichen scheinen darauf hinauszulaufen, dass die Identität der Katalanen (und in besonderem Ausmaße derer, die im katalanischen „Kernland“ leben) im kollektiven Bewusstsein vor allem durch ihre Sprache tief verankert ist. Griley Martínez (2000: 64) kommt ebenfalls zu dem Schluss, dass „[...] el catalán superará estas dificultades, básicamente porque la voluntad de los catalanes, sin distinciones, es que la lengua persista.“

Transkriptionskonventionen

Da in den Interviews zum Sprachgebrauch der Schwerpunkt auf inhaltlichen Aspekten lag, wurde bei der Transkription kein ausführliches Notationsverfahren verwendet. Zusätzlich hervorgehoben wurden einerseits linguistische Besonderheiten in der Sprache der Interviewten (*Code-Switching*, Interferenzen) und andererseits Hervorhebungen und Pausen sowie ergänzende Kommentare, die im Zusammenhang mit dem Sprachgebrauch markierenswert erschienen. Die Interviewführerin erscheint im Haupttext als „Anne“.

KAPITÄLCHEN	<i>Code-Switches</i> und Interferenzen
(-) (--) etc.	Pausenangaben: ein Gedankenstrich entspricht in etwa einer Sekunde
Fettdruck	Hervorhebung / Betonung einer Silbe bzw. eines Wortes
(XXX)	Akustisch unverständliches Wort / unverständliche Passage
[lacht]	Ergänzungen zu nonverbalen Phänomenen oder inhaltliche Erklärungen
[...]	Auslassung irrelevanter Information
[nor'mal]	Phonetische Lautschrift zur Verdeutlichung von Interferenzen / <i>Code-Switches</i>

Bibliographie

Berkenbusch, Gabriele (1988): *Sprachpolitik und Sprachbewußtsein in Barcelona am Anfang dieses Jahrhunderts: Versuch einer Rekonstruktion auf der Grundlage mündlicher und schriftlicher Quellen am Beispiel des Erziehungswesens*, Frankfurt am Main: Lang, 137–165; 298–333.

- Bierbach, Christine (1991): „Urbanisierung und Sprachwandel: Els Antics de Can Porta“, *Zeitschrift für Katalanistik* 4, 75–158.
- (2000), „Cuatro idiomas para un Estado – ¿cuántos para una Región Autónoma? – Observaciones acerca del debate sobre plurilingüismo y política lingüística en España“, in Bossong / Báez de Aguilar González (eds.), 17–38.
- Bossong, Georg / Báez de Aguilar González, Francisco (eds. 2000): *Identidades lingüísticas en la España autonómica*, Frankfurt am Main: Veruert.
- Griley Martínez, Yvonne (2000): „Perspectivas de la política lingüística en Cataluña“, in Bossong / Báez de Aguilar González (eds.), 61–68.
- Guerra i Vilanova, Carme / Jordà i Vidal, Salvador (1986): *Estructura Econòmica del Turisme de Castelló d’Empúries*, Figueres: A.G. Canigó.
- Hassler, Gerda / Niederehe, Hans-Josef (2000): „Einleitung: Überlegungen und Bausteine zu einer Geschichte des Sprachbewusstseins“, in: dies. (eds.): *Geschichte des Sprachbewusstseins in den romanischen Ländern*, Münster: Nodus, 7–16.
- Hymes, Dell (1977): *Foundations in Sociolinguistics: An Ethnographic Approach*, London: Tavistock Publications, 3–66, 119–124.
- Labov, William (1972): „Das Studium der Sprache im sozialen Kontext“, in: Klein, Wolfgang / Wunderlich, Dieter (eds.): *Aspekte der Soziolinguistik*, Frankfurt am Main: Fischer Athenäum, 123–206.
- Mendelsohn, Martin K. (1991): *Ort und Sprache: Zur sozialen Situierung von Interaktion und Sprachgebrauch*, Hamburg: Fechner, 16–38, 145–183.
- Schlieben-Lange, Brigitte (³1991): *Soziolinguistik – Eine Einführung*, Stuttgart: Kohlhammer, 117–126.
- Strubell i Trueta, Miquel (2000): „La investigación sociolingüística en los Países Catalanes“, in Bossong / Báez de Aguilar González (eds.), 39–60.

Annelise Hartkopf (Mannheim)¹

---

¹ Dieser Aufsatz stellt eine Zusammenfassung der von Christine Bierbach (Mannheim) betreuten Magisterarbeit von Annelise Hartkopf dar, die im Jahr 2003 mit dem „Brigitte-Schlieben-Lange“-Preis für Katalanistik des DKV ausgezeichnet wurde.

PISSARRA

„Brigitte-Schlieben-Lange“-Preis für Katalanistik des DKV 4. Ausschreibung (2005)

Der Deutsche Katalanistenverband e.V. schreibt für 2005 zum vierten Mal einen Preis für eine auszeichnungswürdige Qualifikationsarbeit zur Katalanistik aus, der im Gedenken an die bedeutende katalanistische Sprachwissenschaftlerin Brigitte Schlieben-Lange benannt ist und durch welchen herausragende Studienleistungen junger Wissenschaftlerinnen und Wissenschaftler honoriert werden sollen.

Der Brigitte-Schlieben-Lange-Preis ist mit 500 Euro dotiert und wird für eine Staatsexamens-, Magister- oder Diplomarbeit vergeben, die bisher unveröffentlicht ist, an einer Hochschule des deutschsprachigen Raums eingereicht worden ist und sich mit einem Thema aus der Katalanistik (oder unter komparatistischem Einbezug katalanischer Sprache und Kultur) befasst. Dissertationen und Habilitationsschriften können nicht vorgeschlagen werden. Das Thema der zu prämierenden Arbeit muss den Forschungsschwerpunkten Brigitte Schlieben-Langes zuzurechnen sein, zu denen u.a. die Soziolinguistik, die deskriptive Linguistik, die Minderheitenforschung, die Sprachphilosophie und die Erforschung der Gattungs- und Diskurstraditionen zählten.

Vorschlagsberechtigt sind die betreuenden Hochschullehrerinnen und Hochschullehrer; auch Selbstvorschläge der Verfasserinnen und Verfasser sind zulässig. Für die 4. Ausschreibung des Brigitte-Schlieben-Lange-Preises für Katalanistik kommen Arbeiten in Betracht, die zwischen dem 1.1.2003 und dem 31.12.2004 angenommen worden sind. Zur Bewerbung sind einzureichen:

- ein Exemplar der zur Prämierung vorgeschlagenen Arbeit, das beim DKV verbleibt;
- ein tabellarischer Lebenslauf der Verfasserin / des Verfassers mit Angaben zur universitären Ausbildung, aus denen ein auch katalanistisch orientiertes Studieninteresse der Verfasserin / des Verfassers hervorgeht;
- ein Begleitschreiben oder – im Falle eines Selbstvorschlags – eine Bescheinigung der betreuenden Hochschullehrerin / des betreuenden Hochschullehrers über die Benotung, die für die vorgeschlagene Arbeit vergeben wurde, oder eine Zeugniskopie, aus der die Benotung der Arbeit ersichtlich ist.

Über die Vergabe des Preises entscheidet der Vorstand des Deutschen Katalanistenverbands e.V., wobei externe Gutachter hinzugezogen werden können.

Bewerbungsschluss für die vierte Vergabe des Brigitte-Schlieben-Lange-Preises für Katalanistik ist der 31. Juli 2005 (Datum des Poststempels). Die Entscheidung über die Vergabe wird den Bewerbern bis Ende 2005 mit-

geteilt. Mit dem Preis ist eine bis Ende 2006 kostenfreie Mitgliedschaft im Deutschen Katalanistenverband e.V. verbunden.

Bewerbungen sind (per Post) zu richten an: Geschäftsstelle des Deutschen Katalanistenverbandes e.V., Westfälische Wilhelms-Universität Münster, Romanisches Seminar, Bispinghof 3A, D-48143 Münster. Informationen im Internet unter <www.katalanistik.de/premis.htm>.

Der Vorstand

Forschungsstipendium „Rudolf Brummer“ des DKV 7. Ausschreibung (2005)

Der Deutsche Katalanistenverband e.V. schreibt für 2005 zum siebten Mal ein Stipendium für Forschungsvorhaben der Hochschulkatalanistik aus, das im Gedenken an einen der Ehrenpräsidenten des Verbandes, Rudolf Brummer, benannt ist.

Das Forschungsstipendium „Rudolf Brummer“ wurde vom Deutschen Katalanistenverband mit Unterstützung der Regierung von Katalonien (Generalitat de Catalunya, Departament de Governació i Administracions Públiques, Secretaria de Cooperació Exterior) eingerichtet und wird an eine Bewerberin / einen Bewerber zur Durchführung eines katalanistischen Forschungsprojekts aus den Bereichen der Sprach-, Literatur- oder Kulturwissenschaften vergeben, sofern ein nachhaltiger Bezug zur Katalanistik gegeben ist.¹ Durch das Forschungsstipendium „Rudolf Brummer“ sollen insbesondere Forschungen gefördert werden, die ein deutsch-katalanisches Thema zum Gegenstand haben oder eine vergleichende deutsch-katalanische Perspektive wählen.² Das Forschungsstipendium soll der Bewerberin / dem Bewerber einen Forschungsaufenthalt in den Katalanischen Ländern ermöglichen.

Bewerbungsberechtigt sind Doktorandinnen / Doktoranden, Habilitandinnen / Habilitanden und Hochschullehrerinnen / Hochschullehrer sowie, bei Anträgen mit eigenem Forschungsanspruch, auch Examenskandidatinnen und -kandidaten. Die Bewerberinnen / Bewerber sollten an einer deutschsprachigen Hochschule studieren bzw. tätig sein.³ Als Bewerbungsunterlagen sind einzureichen:

---

¹ Neben Forschungsprojekten aus der Romanistik kommen insbesondere Projekte aus den Bereichen der Geschichtswissenschaft, der Kunstgeschichte, der Kulturgeographie, der Soziologie, der Politikwissenschaft und der Philosophie für eine Förderung in Frage.

² Eine solchermaßen vergleichende thematische Ausrichtung ist aber nicht Voraussetzung einer Bewerbung.

³ Nicht bewerbungsberechtigt sind die Mitglieder des amtierenden Vorstands des Deutschen Katalanistenverbandes e.V. sowie deren Examenskandidaten

- eine aussagekräftige Projektskizze des Forschungsvorhabens, aus der hervorgeht, weswegen ein Forschungsaufenthalt in den Katalanischen Ländern sinnvoll ist;
- ein Lebenslauf mit Angaben zur universitären Ausbildung und zu wissenschaftlichen Vorarbeiten, aus denen das katalanistische Forschungsinteresse der Bewerberin / des Bewerbers ersichtlich wird.¹

Über die Vergabe des Forschungsstipendiums entscheidet der Vorstand des Deutschen Katalanistenverbands e.V., wobei externe Gutachter hinzugezogen werden können.

Das Forschungsstipendium „Rudolf Brummer“ ist mit 3 000 Euro dotiert.² Bewerbungsschluss für die siebte Vergabe des Stipendiums ist der 31. Juli 2005 (Datum des Poststempels). Die Entscheidung über die Vergabe wird den Bewerbern bis Ende 2005 mitgeteilt. Der Forschungsaufenthalt, zu dessen Finanzierung das Stipendium dient, sollte bis spätestens 30.6.2007 abgeschlossen sein. Mit dem Forschungsstipendium ist eine bis Ende 2006 kostenfreie Mitgliedschaft im Deutschen Katalanistenverband e.V. verbunden. Die Stipendiatin / der Stipendiat verpflichtet sich, dem Deutschen Katalanistenverband e.V. bis spätestens 31.12.2007 einen Bericht über den Verlauf des Forschungsaufenthaltes vorzulegen, der in den *Mitteilungen des Deutschen Katalanistenverbandes* veröffentlicht wird.

Bewerbungen sind (per Post) zu richten an: Geschäftsstelle des Deutschen Katalanistenverbands e.V., Westfälische Wilhelms-Universität Münster, Romanisches Seminar, Bispinghof 3A, D-48143 Münster. Informationen im Internet unter <www.katalanistik.de/premis.htm>.

Der Vorstand

Premis i beques de l'Institut d'Estudis Catalans – edició 2005

Premis Sant Jordi de l'Institut d'Estudis Catalans

Condicions generals

Els Premis Sant Jordi s'atorguen a persones i a obres que destaquen per llur vàlua científica o acadèmica. Si es tracta d'obres, les que vulguin aspirar als premis han d'ésser inèdites, llevat d'aquells en les bases dels quals s'indiqui el contrari, executades abans d'aquesta convocatòria i redactades en català. Cada

---

und Doktoranden.

¹ Bei der Bewerbung von Studierenden und Doktoranden kann ein Empfehlungsschreiben eines Hochschullehrers den Nachweis wissenschaftlicher Vorarbeiten ersetzen.

² Der DKV behält sich vor, diese Summe auf zwei Bewerberinnen / Bewerber aufzuteilen.

obra pot ésser presentada únicament a un dels premis. Les obres ja premiades en concursos anteriors o subvencionades per l'Institut no poden ésser considerades. Les obres, d'una extensió no inferior a cinquanta fulls de format ISO A4, s'han de presentar mecanografiades a un espai i mig i enquadrades.

Les obres aspirants a cada premi han d'ésser presentades mitjançant exemplar triplicat a la seu principal de l'Institut (carrer del Carme, 47, 08001 Barcelona), amb les indicacions següents: nom, adreça, telèfon i NIF de l'autor i premi a què aspira l'obra, i han d'anar acompanyades d'una declaració que el treball s'ajusta a aquestes condicions.

Fa l'adjudicació de cada premi l'Institut d'Estudis Catalans a proposta d'una ponència formada per membres de l'Institut o per especialistes que l'Institut creurà convenient de designar. El premi pot restar desert o no ésser adjudicat. No poden ésser concedits premis *ex aequo* ni accèssits, llevat dels premis en les bases dels quals s'indiqui el contrari. La dotació del premi pot estar subjecta a la retenció corresponent en concepte d'impost sobre la renda de les persones físiques (IRPF).

Si un premi resta desert o no és adjudicat, l'Institut pot, excepcionalment, destinar-ne l'import, totalment o parcial, a subvencionar un estudiós perquè prepari, sota la direcció d'un membre de l'Institut, un treball d'un tema semblant a l'anunciat. El pagament dels imports dels premis prescriu, en tot cas, el dia 22 de juliol de 2005. L'obra premiada resta propietat de l'autor. Si els autors ho desitgen, poden recollir els treballs no premiats dins el termini de dos mesos comptadors des de la data de lliurament del premi. L'Institut no es compromet a tenir-los a disposició dels autors després d'aquesta data. (La llista dels diferents Premis Sant Jordi es pot sol·licitar al secretari de l'associació: <secretari@katalanistik.de>.)

Premis per a estudiants

Les societats filials de l'Institut d'Estudis Catalans convoquen premis per a estudiants amb l'objectiu d'estimular la redacció de treballs d'iniciació a la recerca sobre les activitats pròpies de cada societat. Aquests premis es regeixen per les condicions generals següents.

Condicions generals

Poden prendre part en aquesta convocatòria estudiants universitaris i persones titulades des de l'1 de gener de 2001. Els treballs que vulguin aspirar al premi han d'ésser redactats en català i han d'haver estat elaborats abans d'aquesta convocatòria. Llevat dels premis en les bases dels quals s'indiqui el contrari, no es podran considerar treballs que ja han estat premiats anteriorment o subvencionats per l'Institut o per una altra institució. Els treballs s'han de presentar mecanografiats a un espai i mig en format ISO A4, han d'estar enquadrats i han d'anar acompanyats d'un certificat d'estudis. Les obres aspirants a cada premi han d'ésser presentades mitjançant exemplar triplicat a la seu prin-

cial de l'Institut (carrer del Carme, 47, 08001 Barcelona), amb les indicacions següents: nom, adreça, telèfon i NIF de l'autor i premi a què aspira l'obra, i han d'anar acompanyades d'una declaració que el treball s'ajusta a aquestes condicions.

En farà l'adjudicació la societat filial corresponent a proposta d'una ponència formada per tres membres designats per la Junta Directiva de la societat filial. La dotació del premi està subjecta a la retenció corresponent en concepte d'IRPF. L'Institut no s'obliga a retornar els treballs no premiats que no hagin estat recollits dins el termini de dos mesos comptadors des de la data de lliurament del premi. El pagament dels imports dels premis prescriu, en tot cas, el dia 22 de juliol de 2005. (La llista dels diferents premis per a estudiants es pot sol·licitar al secretari de l'associació: <secretari@katalanistik.de>.)

Borses d'estudi

Diversos organismes i fundacions convoquen, mitjançant l'Institut d'Estudis Catalans, borses d'estudi i ajuts amb l'objectiu d'estimular la realització de treballs de recerca en diferents àmbits científics. Aquestes borses d'estudi i ajuts es regeixen per les condicions específiques que tenen estipulades, i llur dotació està subjecta a la retenció corresponent en concepte d'IRPF.

Ajuts Fundació Mercè Rodoreda

Instituïts l'any 1994. Enguany es convoquen per desena vegada. Aquests ajuts són oferts a llicenciats o diplomats universitaris. La Fundació Mercè Rodoreda convoca quatre ajuts per a l'elaboració d'un treball en una de les línies següents:

- a) Estudi de la novel·la catalana feta entre els anys 1939 i 1983.
- b) Estudi de la recepció crítica de l'obra en general o d'alguna obra en particular de Mercè Rodoreda en un país o en un grup de països.
- c) Edició i estudi de l'epistolari de Mercè Rodoreda, preferentment d'un dels tres períodes següents:
  - 1939-1954
  - 1954-1972
  - 1972-1983.
- d) Estudi d'un tema lliure relacionat amb la vida o l'obra de Mercè Rodoreda. La Comissió Tècnica de la Fundació es reserva el dret de modificar el nombre d'ajuts de cadascuna de les modalitats. Aquesta Comissió té la potestat de no adjudicar tots els ajuts que es convoquen. L'import dels ajuts, dotats per la Fundació Mercè Rodoreda, és de tres mil euros (3.000 €) per ajut.

La Comissió Tècnica de la Fundació nomenarà un tutor per a cada un dels investigadors guardonats.

Cal adjuntar a la sol·licitud la documentació següent:

- 1) Una còpia del títol o un certificat oficial, acadèmic.
- 2) El *curriculum vitae*.
- 3) Una còpia del DNI o del passaport.
- 4) L'aval d'un professor universitari o d'escola superior o d'un membre de l'Institut d'Estudis Catalans que es responsabilitzi de la capacitat científica de la persona sol·licitant.
- 5) El pla del treball.
- 6) La declaració de la situació professional. En cas de no tenir-ne, declaració que no es perceben altres ingressos.

Borses d'estudi Generalitat de Catalunya

Instituïdes l'any 1986. Enguany es convoquen per dinovena vegada. Els aspirants a les borses han d'ésser investigadors estrangers llicenciats o graduats en facultats universitàries o escoles superiors entre els anys 1993 i 2004, inclusivament. El Consorci Català de Promoció Exterior de la Cultura (COPEC) ofereix quatre borses per a estades de tres mesos en un territori de llengua catalana a fi d'estudiar un tema relacionat amb la cultura catalana, si bé el període de validesa de la beca es podrà perllongar, com a màxim, per un altre període igual, per tal que els investigadors tinguin temps de redactar i lliurar l'informe final. L'import de cada una de les borses, dotades pel Consorci Català de Promoció Exterior de la Cultura de la Generalitat de Catalunya i la Fundació Caixa Sabadell, és de quatre mil dos-cents euros (4.200 €), que s'abonaran en quatre terminis: el primer 30% s'abonarà a l'inici del treball; el segon 30%, al cap de trenta dies, i el tercer 30%, al cap de seixanta dies, amb la presentació prèvia de l'informe del tutor. El 10% restant s'abonarà en el moment de lliurar l'informe final. L'Institut d'Estudis Catalans farà l'adjudicació de les borses a proposta d'una ponència formada per cinc membres: un de la Secció Històrico-Arqueològica, un de la Secció Filològica, un del Consorci Català de Promoció Exterior de la Cultura, un de l'Associació Internacional de Llengua i Literatura Catalanes i un de la Fundació Congrés de Cultura Catalana. L'Institut d'Estudis Catalans nomenarà un tutor per a cada un dels investigadors guardonats.

Cal adjuntar a la sol·licitud la documentació següent:

- 1) Una còpia del títol o un certificat oficial universitari.
- 2) Un *curriculum vitae* abreujat que inclogui la llista de treballs publicats o inèdits (no superior a dues pàgines).
- 3) L'aval d'un professor universitari o d'escola superior o d'un membre de l'Institut d'Estudis Catalans que es responsabilitzi de la capacitat científica de la persona sol·licitant.
- 4) El pla del treball projectat i la memòria sobre la manera de dur-lo a terme.
- 5) Una declaració de la persona sol·licitant en què es compromet, en el cas que li sigui atorgada la borsa, a fer l'estada de tres mesos en el termini màxim d'un any, a partir de la data d'adjudicació.

- 6) una altra declaració de la persona sol·licitant en què es comprometi a presentar, dins el mes següent a la data de terminació de l'estada, una memòria del treball realitzat.

Borses d'estudi Eusko-Ikaskuntza – Institut d'Estudis Catalans

Instituídes l'any 1997. Enguany es convoquen per vuitena vegada. L'Institut d'Estudis Catalans (IEC) i l'Eusko-Ikaskuntza – Sociedad de Estudios Vascos (EI-SEV) convoquen dues borses d'estudi destinades a investigadors joves interessats en l'estudi d'algun aspecte de la cultura catalana o de la cultura basca. Els aspirants a les borses d'estudi han d'ésser joves investigadors llicenciats o graduats en una facultat universitària o escola superior entre el 1993 i el 2004, ambdós inclusivament.

L'Institut d'Estudis Catalans i l'Eusko-Ikaskuntza – Sociedad de Estudios Vascos nomenaran un tutor de la borsa, que en farà el seguiment científic. L'adjudicació de les borses serà decidida per dos jurats nomenats per FIEC i FEI-SEV. Seran valorats positivament els projectes que presentin una anàlisi comparativa entre les dues cultures. L'import de cada borsa d'estudi és de tres mil sis-cents euros (3.600 €), destinats a cobrir les despeses d'una estada de tres mesos seguits en un territori de llengua catalana o de llengua basca amb la finalitat d'estudiar un tema relacionat amb la cultura catalana o amb la cultura basca. Tot i això, el període de validesa de la beca es podrà perllongar, com a màxim, per un altre període igual, per tal que els investigadors tinguin temps de redactar i lliurar l'informe final.

L'import de les borses s'abonarà en quatre terminis: el primer 30% s'abonarà a l'inici del treball; el segon 30%, al cap de trenta dies, i el tercer 30%, al cap de seixanta dies, els dos darrers amb la presentació prèvia de l'informe del tutor. El 10% restant s'abonarà en el moment de lliurar l'informe final.

Cal adjuntar a la sol·licitud la documentació següent:

- 1) una còpia del títol o un certificat oficial universitari.
- 2) Un *curriculum vitae* abreujat que inclogui la llista de treballs publicats o inèdits (no superior a dues pàgines).
- 3) L'aval d'un professor universitari o d'escola superior o d'un membre de l'Institut d'Estudis Catalans que es responsabilitzi de la capacitat científica de la persona sol·licitant.
- 4) El pla del treball projectat i la memòria sobre la manera de dur-lo a terme.
- 5) Una declaració de la persona sol·licitant en què es comprometi, en el cas que li sigui atorgada la borsa, a fer l'estada de tres mesos en el termini màxim d'un any, a partir de la data d'adjudicació.
- 6) Una altra declaració de la persona sol·licitant en què es comprometi a presentar, dins el mes següent a la data de terminació de l'estada, una memòria del treball realitzat.

Borses d'estudi Països Catalans

Instituídes l'any 2001. Enguany es convoquen per quarta vegada. La finalitat d'aquestes borses és promoure estudis que, en qualsevol àmbit científic, il·lustrin les relacions entre els diversos territoris del domini lingüístic català – entre dos territoris com a mínim–, sincrònicament o diacrònica. Es convoquen quatre borses repartides ; segons la vinculació territorial dels candidats. En el cas que alguna de les borses quedi deserta, pot ésser adjudicada a un altre candidat vinculat a un dels territoris amb borsa assignada. Els aspirants a les borses han d'ésser investigadors llicenciats o graduats en una facultat universitària o escola superior entre el 1993 i el 2004, ambdós inclusivament. Es previst que les borses siguin assignades, respectivament, a candidats vinculats: 1) a les Illes Balears; 2) al País Valencià; 3) a la Catalunya Nord; 4) a la Franja de Ponent, Andorra o l'Alguer.

Els estudis tindran una durada de sis mesos, finalitzats els quals s'haurà de lliurar un informe final en un termini màxim d'un mes.

L'import de cada una de les borses és de quatre mil euros (4.000 €), que s'abonaran en quatre terminis: el primer 30% s'abonarà a l'inici del treball; el segon 30%, al cap de tres mesos, i el tercer 30%, al cap de sis mesos, amb la presentació prèvia de l'informe del tutor. El 10% restant s'abonarà en el moment de lliurar l'informe final. L'Institut d'Estudis Catalans farà l'adjudicació de les borses a proposta d'una ponència formada per cinc membres: el secretari científic de l'IEC i quatre membres més proposats per l'IEC. Així mateix, nomenarà un tutor per a cada un dels investigadors guardonats.

Cal adjuntar a la sol·licitud la documentació següent:

- 1) Una còpia del títol o un certificat oficial universitari.
- 2) Un *curriculum vitae* abreujat que inclogui la llista de treballs publicats o inèdits (no superior a dues pàgines).
- 3) L'aval d'un professor universitari o d'escola superior o d'un membre de l'Institut d'Estudis Catalans que es responsabilitzi de la capacitat científica de la persona sol·licitant.
- 4) El pla del treball projectat i la memòria sobre la manera de dur-lo a terme.
- 5) Una declaració de la persona sol·licitant en què es comprometí, en el cas que li sigui atorgada la borsa, a començar l'estudi abans que es compleixin cinc mesos des de la data d'adjudicació.
- 6) Una acreditació de la vinculació al territori sol·licitat.

Institut d'Estudis Catalans (Barcelona)

Der *Premi Batista i Roca* an Angelika Maass

Im Frühjahr 2004 hat der Vorstand des DKV Angelika Maass – bekannt insbesondere als deutsche Übersetzerin der Werke von Mercè Rodoreda – für den *Premi Batista i Roca* vorgeschlagen, und wir freuen uns sehr, berichten zu können, dass die Jury sie als eine der Preisträgerinnen ausgewählt hat. Der Preis wird am 19. November 2004 im Beisein des katalanischen Parlamentspräsidenten, Ernest Benach, in Barcelona überreicht.

Angelika Maass ist 1952 im thüringischen Sonneberg zur Welt gekommen und in Montabaur (Westerwald) sowie später in Kleinandelfingen (Kanton Zürich, Schweiz) aufgewachsen. Sie lebt heute in Kilchberg bei Zürich.

Von 1971 bis 1980 hat sie in Zürich und Madrid spanische Literatur und Sprache, Literaturkritik und Philosophie sowie deutsche Literatur, Katalanisch und Persisch studiert. 1981 ist sie an der Universität Zürich mit der Dissertation „Azorín oder der Mensch im Zeichen der Ebene. Eine Auseinandersetzung mit dem Werk Azoríns am Beispiel von ‘La ruta de Don Quijote’“ promoviert worden. Diese Arbeit ist 1984 in erweiterter Form erschienen.

Seit den achtziger Jahren hält Angelika Maass Vorträge über Theater im Zusammenhang mit aktuellen Inszenierungen am Zürcher Schauspielhaus an der Volkshochschule der Stadt Zürich, nimmt Lehraufträge zu spanischer Literatur an der Universität Zürich wahr und ist Redakteurin im Feuilleton des *Landboten* (Winterthur), wo neben Zeitungsartikeln von „gängigem“ Umfang auch größere Beiträge, vor allem zu Literatur und Fotografie, erschienen sind.

Von 1985 bis 1987 war Angelika Maass Assistentin am Seminar für Literaturkritik der Universität Zürich bei Werner Weber. Sie ist Herausgeberin mehrerer Anthologien, und zwar der Meisternovellen von Conrad Ferdinand Meyer (Manesse Bibliothek der Weltliteratur 1987), *Und lass als Pfand, mein Liebling, dir das Meer*, Anthologie neuerer katalanischer Autoren (Vervuert, Frankfurt 1988) und Goethe-Briefe an Frauen (Deutsche Verlags-Anstalt, Stuttgart 1996) sowie der Festschrift für Werner Weber (Ammann, Zürich 1989). Für den Herbst 2004 ist die Publikation eines Gedichtbandes geplant.

Die erste Rodoreda-Übersetzung, *Viatges i flors – Reise ins Land der verlorenen Mädchen* hat Angelika Maass 1981 veröffentlicht. Es folgten, in chronologischer Reihenfolge, *Mirall trencat – Der zerbrochene Spiegel* (1982), *La meva Cristina – Der Fluss und das Boot* (1986), *Aloma – Aloma* (1991) und *La mort i la primavera – Der Tod und der Frühling* (1996), alle erschienen bei Suhrkamp in Frankfurt, zum Teil mit Kommentar und Nachwort. Auch vor der Verleihung des *Premi Batista i Roca* hat Angelika Maass bereits diverse Auszeichnungen für die als Übersetzerin von Mercè Rodoreda geleistete Arbeit erhalten, und zudem ist neben der eigentlichen Übersetzungstätigkeit das weitere Engagement für die Verbreitung der katalanischen Literatur und speziell der Werke von Rodoreda im deutschsprachigen Raum

hervorzuheben: Vorträge über Rodoreda und katalanische Literatur allgemein, Gutachten für Verlage sowie bis ins Jahr 2000 verschiedene (leider vergebliche) Anläufe, Suhrkamp dazu zu bewegen, auch Übersetzungen von *Jardí vora el mar* und *El carrer de les Camèlies* ins Programm aufzunehmen. Seit Frühjahr 2004 ist Angelika Maass mit der Übersetzung eines neueren katalanischen „Bestsellers“ beschäftigt, der bei S. Fischer in Frankfurt erscheinen soll.

Andreas Wesch

Katalanisch-Sprachlernmaterialien auf CD-ROM

In den *Mitteilungen* Nr. 33 (April 1997), S. 5–16, war unter dem Titel „Katalanisch lernen am Computer“ erstmalig eine systematische Zusammenstellung von Sprachlernprogrammen – zu jenem Zeitpunkt noch mehrheitlich auf Diskette – publiziert worden, die *offline*, also ohne Internet-Zugang das elektronisch gestützte Erlernen des Katalanischen erlauben oder erleichtern. Die meisten der seinerzeit vorgestellten Programme sind schon lange nicht mehr erhältlich und funktionieren auch unter den neueren Versionen des Betriebssystems Windows nicht mehr.

Andererseits sind in den letzten Jahren mehrere neue Sprachlernprogramme für Katalanisch (oder unter Berücksichtigung des Katalanischen) erschienen, nunmehr durchgängig auf CD-ROM, die im Folgenden kurz vorgestellt werden sollen:

■ *Divercat. Curs de llengua catalana. Nivell mitjà*. Barcelona u.a.: Universitat Autònoma de Barcelona / Servei Lingüístic et al. 1998. 1 CD-ROM.

■ *Galí. Guia per a l'autoaprenentatge de la llengua interactiu*. Barcelona u.a.: Generalitat de Catalunya / CDDP des Pyrénées Orientales / Centre de Recursos Pedagògics „Maria Montessori“, 1999. ISBN 84-393-5033-3. 1 CD-ROM.

■ *Valencià interactiu. Nivell inicial*. Alzira / València: Edicions Bromera et al., 2000. 1 CD-ROM.

■ *7 Siebe – Ein Einstieg in die Welt der romanischen Sprachen*. Hagen: FernUniversität Gesamthochschule Hagen, 2002. 1 CD-ROM.

■ *Parlem! Let's talk! Materials de llengua catalana per a estudiants d'intercanvi / Catalan-language materials for exchange students*. Barcelona: UAB –

Gabinet de Llengua Catalana / Generalitat de Catalunya – Consell Interuniversitari de Catalunya, o.J. 1 CD-ROM.

■ *Diàleg multimedia. Curs de català bàsic*. Barcelona: Centre de Normalització Lingüística de Barcelona, 2001/2002. 3 CD-ROM.

Claus D. Pusch

Odissea – un joc intercultural de recerca per e-mail

Internet ha anat guanyant terreny en molts àmbits de la nostra vida quotidiana. Cada cop fem servir més el correu electrònic i la web s'està convertint en una font d'informació indispensable. L'ensenyament i l'aprenentatge tampoc no estan exempts de la influència d'aquest mitjà.

Els professors de llengües estrangeres disposem d'un ampli ventall de possibilitats a l'hora d'explotar la Xarxa: Hi trobem informacions de nombroses organitzacions, adaptacions didàctiques de textos, fitxes de treball, bancs de dades i molts altres recursos. Aquest desenvolupament fa possible, d'una banda, la utilització de continguts molt actuals i permet que l'intercanvi cultural amb interlocutors “de fora” sigui més intens. D'altra banda, afavoreix la dinamització dels processos d'aprenentatge de grups. La comunicació esdevé més autèntica.

Odissea <<http://www.odysseus.org>> és un joc de recerca intercultural i constitueix un exemple de com integrar Internet a les classes de llengua: fent servir el correu electrònic com a eina de comunicació i la web com a eina de consulta. L'extensa oferta de tasques i temes varia en funció de l'edat dels alumnes, les característiques, el nivell de llengua i la cultura de partida del grup d'aprenentatge.

L'experiència ens diu que “la primera impressió és la que compta” i és per això que recomanem als professors que, després de cada sessió d'*Odissea*, prenguin nota de seguida de les observacions més importants.

Jugar a *Odissea* suposa, així ens ho demostra l'experiència amb més de 25.000 alumnes, una tasca fàcil, emocionant i sempre plena de sorpreses.

Us desitgem molta sort i, sobretot, passeu-vos-ho molt bé.

Participants: De 3 a 4 classes per cada grup de joc.

Regles del joc: A cada classe se li assigna un pseudònim. Un cop a la setmana les classes intercanvien missatges de correu electrònic. Cap de les classes participants sap d'on són ni a quin racó del món es troben les altres classes amb les quals s'escriu. L'objectiu del joc consisteix, justament, a esbrinar-ho. Alguns dels temes ja vénen donats (p.ex. “Un personatge famós de la meua

ciutat”). Si no s’aconsegueix endevinar la ciutat, el resultat es revelarà a la 4a setmana. Al final, les classes que han participat fan una valoració de com ha funcionat el joc.

Odissea es troba a internet a l’adreça <<http://www.odysseus.org>>.

Cristina Ribé / Verònica Sánchez (Berlin)

Das Katalanische die älteste aller romanischen Sprachen? Chronik einer Cyber-Farce

Im Frühjahr dieses Jahres fanden zahlreiche Katalanistinnen und Katalanisten (und wahrscheinlich nicht nur diese) eine Nachricht in ihren elektronischen Briefkästen vor, die Sensationelles zu Gehör brachte: unter der Überschrift „El Castellano, dialecto del catalán“ las man – durchgehend in kastilischer Sprache übrigens –, dass die „Romanische Abteilung de la Universidad de Friburgo“ in einer Anfang 2003 fertig gestellten, aber wegen der „grandes presiones políticas que genera“ bis dato geheim gehaltenen Studie den Beweis erbracht habe, dass das Spanische aus dem Katalanischen hervorgegangen sei („que el origen de la lengua castellana es el catalán“).

Eine Gruppe deutscher Linguisten und Historiker unter der Leitung eines gewissen „Mark Vlamynck, historiador del Romanistische Abteilung“, habe demnach in der Biblioteca Vaticana eine Reihe von Texten aus der Mitte des 9. Jahrhunderts entdeckt, in der Schreiber am Hofe von Ramon IV., Graf von Barcelona, darlegen, dass die in Kastilien Ansässigen zum Gebrauch des Katalanischen übergegangen seien („las gents de la Castella usen ja nosos vocablas“). Die Kastilier hätten bereitwillig die Sprache des übermächtigen und weiter entwickelten katalanischen Nachbarn angenommen. Der „Freiburger Historiker Mark Vlamynck“ wird wie folgt zitiert: „La preponderancia de la cultura catalana y su mayor grado de desarrollo, supuso en las zonas de contacto y superposición, un fenómeno de asimilación de los rasgos culturales.“ Wer nun, aufgeschreckt oder beeindruckt von dieser wissenschaftlichen Sensation, Weiteres in Erfahrung bringen wollte, wurde in der (anonymen, nur mit der Aufforderung zur Weiterverteilung per E-mail versehenen) Nachricht auf ein paar Internetlinks verwiesen, von denen einer zur Vatikanischen Bibliothek, der zweite zum Institut für Rechtsgeschichte der Albert-Ludwigs-Universität Freiburg und der dritte zur Wissenschaftlichen Gesellschaft derselben Uni, einem Förderverein für wissenschaftliche Projekte und Exkursionen, führte.

Der Schreiber des vorliegenden Kommentars – selbst Mitglied der besagten Universität, die Heimstatt für die brillanten Forschungen gewesen sein soll, in deren Folge die Geschichte der romanischen Sprachen hätte neu

geschrieben werden müssen – bekam die besagte Nachricht mehrfach; zunächst anonym nach dem Schneeball-Prinzip, wie es bei vielen Internet-Hoax-Rundmails der Fall ist, dann aber immer öfter von diversen Absendern, die dem Autor wohl bekannt waren, da sie meistens aus dem katalanistischen Freundes- und Kollegenkreis stammten. Es war in der Tat erstaunlich festzustellen, wieviele Leute in der Folge anfragten, was es denn mit dieser Sensationsmeldung auf sich habe, wer Mark Vlamynck wäre und ob denn das Ganze wahr sei. Und unter diesen Vielen waren viele, die es eigentlich besser hätten wissen müssen.

Die eigentlich wissen sollten, dass „a mediados del siglo IX“ uns mit den Straßburger Eiden der erste Text einer romanischen Sprache – aber eben keiner iberoromanischen Sprache, sondern des Französischen – entgegen tritt (wenn man von einigen eher bruchstückhaften Zeugnissen, die kaum Textcharakter haben, absieht, welche für die Herausbildungsphase des frühen Italienisch belegt sind), welcher noch so lateinisch ist, dass „katalanische“ Texte aus derselben Epoche, so elaboriert romanisch wie im Beispielsatz „las gents de la Castella usen ja nosos vocablas“, höchst unwahrscheinlich und unplausibel sein dürften.

Doch nicht nur mit allgemein-romanistischer Grundbildung hätte man den „hoax“, die auf elektronischem Wege verbreitete, vielleicht als Späßchen gemeinte Fehlinformation sofort als völlig abwegig und unbegründet abtun können. Auch ein Blick auf die in der Nachricht empfohlenen Links hätte gleich gezeigt, dass die Inhalte der verlinkten Webseiten mit der grandiosen „Studie ‘Der Ursprung des Spanischen‘“ ganz und gar nichts zu tun haben; ein schneller Check im E-mail-Verzeichnis der Universität Freiburg hätte zu Tage gefördert, dass es keinen „historiador Mark Vlamynck“ in Freiburg gibt, und eine wenig aufwändige Suche auf derselben Webseite hätte gezeigt, dass es an der südbadischen Universität (und auch an der Hochschule in der gleichnamigen Schweizer Stadt) gar keine „Romanistische Abteilung“ gibt, jedenfalls nicht da, wo „lingüistas e historiadores“ arbeiten.

Angesichts dieser offenkundigen Indizien für die völlige Unseriosität der E-mail-Botschaft ist es erstaunlich, wieviele „Leute vom Fach“ allen Ernstes nachgefragt haben, was denn an der Story dran sein könnte. Ja der Autor dieser Zeilen wollte seinen Ohren nicht trauen, als plötzlich bei ihm im Büro das Telefon klingelte und sich eine Barceloniner Tageszeitung nach der „Romanistischen Abteilung“ und der „Studie“ zum „Ursprung des Spanischen“ erkundigen wollte. Ungläubig blickte selbiger Autor auf einen ihm zugesandten Ausschnitt aus der ebenfalls in Barcelona erscheinenden Tageszeitung *Avui* – es muss sich um eine Nummer von Ende April gehandelt haben –, in dem die bekannte Schriftstellerin Isabel-Clara Simó unter der Rubrik „De fil de vint“ die „notícia [...] tan espectacular“ zum Anlass für einen 49-zeiligen Text nahm, in dem sie zwar recht hintergründig und mit ironisierendem Unterton über die Zukunft der spanischen Autonomiestatute sinnierte, in dem sie aber immerhin 30 der 49 Zeilen einer ausführlichen Wiedergabe und Para-

phrasierung ebiger Internet-Desinformation widmete und der Leser nicht so genau weiß, ob diese 30 Zeilen auch ironisierend gemeint sind oder nicht.

Tatsache ist, dass man spätestens mit dem Erscheinen dieses *Avui*-Beitrags an der Universität Freiburg und am Romanischen Seminar das Späßchen, das möglicherweise mit der anonymen Rundmail intendiert war, nicht mehr so spaßig fand. Nun gut, inzwischen haben sich die Wogen geglättet, die idiotische Nachricht von der Freiburger „Studie“ hat sich im WWW totgelaufen, und die Chronologie der Herausbildung der romanischen Sprachen ist die alte geblieben. Im Nachhinein kann man sich nur wundern, welche Breitenwirkung diese Cyber-Farce gezeitigt hat. Wenn der anonyme Autor der Ausgangsbotschaft mit seinem Streich die Leichtgläubigkeit (und teilweise die historisch-sprachgeschichtlich Unbedarftheit) der romanistisch-katalanistischen Zunft vorführen wollte, so muss man zugeben, dass ihm das voll und ganz gelungen ist!

Claus D. Pusch

Novetats dels casals i centres catalans

Das *Centre Cultural Català* Köln ist jetzt unter <<http://www.centrecatala.org>> mit einem eigenen Webauftritt im Internet vertreten. Per Mail ist der Kölner Katalanenverein unter <centrecatala@netcologne.de> zu erreichen.

Aportació de la Federació Internacional d'Entitats Catalanes (FIEC) a la ponència redactora de la proposta de la reforma de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya

Abans de fer-vos avinent la nostra aportació, volem agrair-vos que ens hàgiu permès comparèixer davant d'aquesta ponència redactora de la proposta de la reforma de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya, igualment com ho heu fet amb altres entitats representatives de la societat civil.

I volem agrair-ho especialment perquè creiem que un dels aspectes més oblidats en la redacció del vigent Estatut d'Autonomia fou la Catalunya Exterior, àmbit que agrupa a un col·lectiu xifrat en 400.000 persones, de les quals 102.567 estan inscrites al CERA (Censo Electoral de Residentes Ausentes), i així poder exercir el seu dret de vot, a 1r de març de 2004.

Fins a l'any 1996 no s'aprovà la Llei 18/1996, de 27 de desembre, de relacions amb les comunitats catalanes de l'exterior, completada pel reglament 118/1998, de 26 de maig de 1998. Amb aquesta llei es va donar, per primera vegada a la història, un reconeixement formal i jurídic de la presència catalana en el món. En els darrers anys, l'acció pressupostària i de govern ha iniciat el

reconeixement de la Catalunya Exterior, però el camí a recórrer és, encara, molt llarg.

En la compareixença que la Federació Internacional d'Entitats Catalanes (FIEC) va fer a la Comissió Permanent de Legislatura sobre Unió Europea i d'Actuacions Exteriors, Cooperació i Solidaritat, el 9 d'abril de 2002, s'exposaven una sèrie de propostes per començar a equiparar la Catalunya Exterior amb la Catalunya Interior. D'aquella compareixença se'n pot extreure la conclusió que fa falta una àmplia actuació institucional per assolir l'esmentat equiparament.

Específicament, en relació a la redacció del nou Estatut d'Autonomia de Catalunya el primer que us proposem es una cosa molt senzilla i òbvia i és que es reconegui la condició de català de fora, és a dir, d'aquelles persones que per les circumstàncies històriques o de present han decidit, de manera permanent o provisional, desenvolupar la seva activitat a l'exterior del territori físic de Catalunya.

En l'actual preàmbul de l'Estatut no hi ha cap referència als catalans que viuen fora del país actualment o els que històricament han contribuït, en els temps foscos, a mantenir viva la flama de la llengua i la cultura catalana. De fet, en el preàmbul s'exclou a la Catalunya Exterior quan es diu "... i que assegurí una qualitat de vida digna per a tots els qui viuen, resideixen i treballen a Catalunya".

Considerem, en conseqüència, que hi hauria d'haver en el preàmbul del nou Estatut una referència explícita a la Catalunya Exterior.

Pel que fa a la condició política de català, l'actual Estatut s'hi refereix en el seu article 6.2. S'esmenta sempre a les persones de nacionalitat espanyola però oblida algun tipus de reconeixement als catalans que, per les circumstàncies històriques o polítiques, han perdut o han decidit adoptar una ciutadania diferent de l'espanyola. Són milers les persones, especialment en el subcontinent llatinoamericà, que es troben en aquesta situació.

Proposem que el nou Estatut reconegui la condició de català a les persones de ciutadania espanyola però també doni algun tipus de reconeixement a les que no tenen actualment l'esmentada ciutadania.

També caldria esmenar l'actual redactat de l'apartat 6.2 en el sentit que hi ha catalans que viuen a l'Estat espanyol però fora de Catalunya (Madrid n'és l'exemple més significatiu) i que si marxen a viure a l'exterior de l'Estat no tindran la condició de catalans, atès el fet que el darrer veïnatge administratiu a l'Estat espanyol l'hauran tingut fora de Catalunya. Caldrà, doncs, preveure aquests casos.

Un altre aspecte fonamental perquè la Catalunya Exterior estigui plenament integrada amb la resta del país és la seva participació electoral. Es fa del tot necessari que en la propera llei electoral de Catalunya es creï una circumscripció específica per a la Catalunya Exterior, com ja tenen altres països europeus pels seus conacionals residents a l'estranger. L'elecció directa de diputats propis de la Catalunya Exterior enriquiria el treball del Parlament i

permetria una presència més directa de la Catalunya Exterior aquí la cambra catalana. D'acord amb propostes de diversos grups polítics s'ha pensat en una forquilla d'entre 1 i 3 diputats per a representar a la Catalunya Exterior.

Considerem també fonamental garantir l'ensenyament de la llengua catalana als catalans de l'exterior. La llengua i la cultura són l'eix vertebral de la identitat catalana i és per això que des dels diversos organismes encarregats de l'ensenyament i promoció de la llengua catalana s'hauria de potenciar l'ensenyament del català. Una Llei específica del Parlament hauria de regular l'ensenyament de la llengua catalana a l'exterior, tant referida als catalans que viuen a l'exterior com pels estudiosos de la llengua catalana.

Un altre aspecte molt necessari de regular és el que fa referència a les prestacions socials. Per circumstàncies històriques, hi ha moltes persones que es troben en països en situació econòmica inestable o difícil i que no poden accedir a prestacions socials regulars, pel fet de no residir a Catalunya. Caldria obrir la porta directament, o indirectament (via constitució d'alguna fundació pública amb participació privada) a donar suport a aquest col·lectiu.

Quant a les entitats catalanes que desenvolupen la seva activitat fora de Catalunya i, d'acord amb la legislació actual, a més d'estar registrades en el país on estan ubicades, ho estan també a Catalunya. En conseqüència, haurien de poder actuar també com a entitats catalanes de l'interior a tots els efectes, la qual cosa implica l'eliminació, per a aquest col·lectiu, de l'obligatorietat de tenir la seva seu a Catalunya, el que per raons òbvies no és possible.

En síntesi, us proposem que en la redacció del nou Estatut d'Autonomia de Catalunya, en cadascun dels articles, es tingui present l'existència i realitat de la Catalunya Exterior. Tant des d'un punt de vista simbòlic com pràctic. Individualment i col·lectivament.

FIEC (Barcelona)

Tagungsankündigungen (in chronologischer Reihenfolge)

Wenn Sie an dieser Stelle einen ausführlicheren Hinweis auf eine von Ihnen (mit-)organisierte Tagung veröffentlichen möchten, bitten wir Sie um Zusendung des abzurückenden Textes per E-mail-Anhang oder als gute Scanner-Vorlage. Bei Hinweisen ohne ausdrücklichen Textentwurf (also z.B. bei Zusendung des unkommentierten Ausschreibungsprospekts) werden nur Datum, Titel / Thema und eine Kontaktadresse angegeben. Spezifisch katalanistische Tagungen sind in der Zusammenstellung durch das DKV-Symbol der „quatre barres“ hervorgehoben.

50th Annual Conference of the Anglo-Catalan Society / 11th Colloquium of the North American Catalan Society: “New Directions for Catalan Studies”, Eton, 17.–19. Dezember 2004

Information: Josep-Anton Fernàndez <j.a.fernandez@qmul.ac.uk>.

3rd Workshop on Occitan Linguistics / 3n Obrador de Linguistica Occitana (OLO-3-2005), Toulouse, 29. Januar 2005

La tresena edicion de l'Obrador de Linguistica Occitana se debanarà a Tolosa lo 29 de genièr de 2005. L'Obrador es dubèrt a totes los que vòlon intervenir sus una question de linguistica occitana (lexic, sintaxi, morfologia, fonologia, dialectologia, ...). Cap de tèma i es pas impausat. Aquel encontre pòt èsser l'escasença de presentar un trabalh acabat o en cors d'elaboracion.

Veranstaltungsort: CROM, 56, carr. de Taur (rue du Taur), F-31000 Tolosa (Toulouse). *Information und Anmeldung:* Joan Barceló, E-mail <joan_barcelo2000@yahoo.fr>, Arvèi Lieutard <arvei.lieutard@libertysurf.fr>, Patric Sauzet <patrick.sauzet@wanadoo.fr>, Internet: <<http://www.revistadoc.org>>.

Deutscher Hispanistenverband (DHV): 15. Deutscher Hispanistentag „Grenzen, Grenzkonstruktionen und Grenzüberschreitungen“ Bremen, 1.–4. März 2005

Information und Anmeldung: Universität Bremen, Fachbereich 10: Sprach- und Literaturwissenschaft Sekretariat Hispanistik, Postfach 33 04 40, D-28334 Bremen, Tel: (+49) 4 21 / 2 18-20 72, Fax: (+49) 4 21 / 2 18-42 83, E-mail: <hispanistentag@uni-bremen.de>.

XXIII Congreso de la Asociación Española de Lingüística Aplicada Palma de Mallorca, 10.–12. März 2005

Information und Anmeldung: Sandra Peña, Universidad Nacional de Educación a Distancia (UNED), Facultad de Filología, Dpto. Filologías Extranjeras y sus Lingüísticas, Paseo Senda del Rey 7, E-28040 Madrid, E-mail <spena@flog.uned.es>.

Terceres Jornades d'Estudi de Víctor Català L'Escala, 17.–19. März 2005

Commemoració del centenari de la publicació de la novel·la “Solitud” (1905–2005) de Caterina Albert Paradís (Víctor Català).

Information und Anmeldung: Comissió Organitzadora del Centenari de 'Solitud', Sr. Pere Guanter, Àrea de Cultura de l'Ajuntament de l'Escala, E-17130 L'Escala (Girona), Tel. +34 / 9 72 / 77 15 56, Fax +34 / 9 72 / 77 07 62, E-mail <cultura@lescala-empuries.com>, Internet: <www.lescala-empuries.com/victorcatala>.

5th International Symposium on Biligualism Barcelona, 20.–23. März 2005

The 5th International Symposium on Bilingualism (ISB5) will be organized in Barcelona (Spain) by the Universitat Autònoma de Barcelona in collaboration with the Universitat Pompeu Fabra and the Universitat de Barcelona. This forum includes all areas of language and linguistics related to the field of Bilingualism. For further information contact <isb@uab.es> or check the web at <<http://isb5.uab.es>>.

The focus of this colloquium will be on methodological issues when comparing different measures of language proficiency across languages with structural differences. Many studies on bilingual language proficiency focus only on one language. This is a serious methodological flaw since the complexity of bilingual proficiency is not taken into account. The proposed colloquium will bring together researcher who will contribute towards a better understanding of what Grosjean (1997: 165) has called the complementarity principle: the fact that bilinguals use their languages for different purposes and in different domains of life. Therefore both languages have to be taken into account. However, research on immigrant bilinguals in Europe face the challenge that the language pairs under investigation show large structural differences in many cases (e.g. French / Arabic, Dutch / Turkish, Russian / German and other pairs). How can we make sure that the measures of proficiency in these language pairs are comparable? We invite contributions of researchers who address this problem in their work, be it within quantitative or qualitative research frameworks.

Information und Anmeldung: Melissa Moyer, E-mail: <isb5@uab.es>, Internet: <<http://isb5.uab.es>>.

15th Colloquium on Generative Grammar (CGG-15) Barcelona, 4.–6. April 2005

Linguists working in the theoretical framework of Generative Grammar are invited to participate. Abstracts are invited on any topic related to the fundamentals of Generative Grammar at all levels. Abstracts can be written in any Romance language or English. The language used in the abstracts and during the conference should be the same. Each paper presentation will be 30 min-

utes, plus 10 minutes for discussion. We will also accept a limited number of abstracts for two poster sessions. If the authors want to submit their works as either paper presentations or posters only, they should state it clear in their e-mail message to the organizers. Submissions are limited to one singly authored and one jointly authored abstract per author. Call deadline: 15/11/2004.

Information: Maria-Rosa Lloret, Universitat de Barcelona, E-mail <cgg15@ub.edu>.

21. Forum Junge Romanistik: “Rand-Betrachtungen” Dresden, 18.–21. Mai 2005

Information: per E-mail an <fjr2005@mailbox.tu-dresden.de>.

11e Colloque sur le Moyen Français: “La linguistique textuelle en moyen français” Université Antwerpen, 19.–21. Mai 2005

Les propositions de communication, qui ne dépasseront pas les 500 mots, devront nous parvenir avant le 30 septembre 2004 sur deux feuilles distinctes (ou deux pages distinctes dans un fichier attaché): l’une, anonyme, comportera le titre de la communication et le résumé; l’autre comportera le titre et les coordonnées de l’auteur (ou des auteurs) (nom, institution, courriel, adresse postale). Les propositions seront adressées à l’une des adresses suivantes :

- Par courriel à: <Anne.Vanderheyden@ua.ac.be>
- Par la poste à: Anne Vanderheyden, Université d’Anvers, Prinsstraat 13, B-2000 Anvers (Belgique)

Pour des renseignements supplémentaires, consultez le site <<http://www.ua.ac.be/lemoyenfrancais>>. La réponse aux propositions sera envoyée avant le 31 octobre 2004.

Colòqui AULF “Política linguística e ensenhament de las Lengas de França”, Toulouse, 26.–27. Mai 2005

La tòca de l’AULF, « Association Universitaire des langues de France », fondada en novembre de 2002 a París, es d’ajudar a valorizar e difusar la conoissença de las “Lengas de França” dins l’universitat, e de favorizar son ensenhament coma lengas vivas.

Las dichas “Lengas de França” son las lengas parladas en França que, de qualque biais, se pòdon pas considerar estrangèiras. I cal comptar las lengas istoricas de la França metropolitana (coma lo basic, lo breton, l’occitan etc.), de lengas portadas per de migracions a d’epòcas diversas, las lengas dels

territòris d'otramar. La diversitat linguistica de França es longtemps estada ignorada, denegada e mai combatuda. Ara finís que recep qualque brigat de reconoisença A costat de la transformacion de la “Délégation générale à la langue Française” en “Délégation générale à la langue française et *aux langues de France*”, es mai que mai la plaça creissenta donada a qualqu'unas d'aquelas lengas dins l'ensenhament – ni per esitacions o regressions (plan rudas tot còp) – que marca un cambi de l'actitud oficiala. Seria pas qu'un afar de pedagogia o se s'inscriu dins una perspectiva mai larga? Ensenhar, fa o val una politica linguistica?

A partir d'aquelas questions, l'AULF organizarà a Tolosa los 26 e 27 de mai 2005 un collòqui consagrat al tèma : Politica linguistica e ensenhament de las *Lengas de França*

Lo collòqui aculhís de comunicacions suls tèmas següents :

- Variacion, nòrma, estandardizacion : quinas formas linguisticas s'ensenhan e quinas se devon ensenhar ?
- Quines son los actors de la politica linguistica en França ? L'Estat (e quina instàncias dins l'Estat), Euròpa, los poders locals e regionals, las vilas, las associacions ? Cossí aqueles entragisson ?
- Cossí las Lengas de França se religan a la societat que las parla ? Se se pòt o cal referir aquelas lengas a de territòris e/o de comunitats ?

Vos pregam de mandar tres exemplars, amb dos dels tres anonims, d'un projècte de comunicacion d'una a doas paginas (5000 car. lo pus mai) a « Collòque AULF » a cò de CROM 56, carrièra del Taur, F-31000 Tolosa, abans lo 15/12/2004.

Col·loqui Internacional “Anàlisi del discurs sociolingüístic actual català i occità”, Universitat Wien, 2.–3. Juni 2005

Information: Bàrbara Roviró, Geschäftsstelle des DKV, Universitat Münster, Romanisches Seminar, Bispinghof 3A, D-48143 Münster, E-mail <roviro@katalanistik.de>, Internet <www.katalanistik.de/colloqui.htm>.

Colloque International “L'éveil des nationalités et les revendications linguistiques en Europe (1830–1930)” Université Paul-Valéry, site de Béziers, 2.–3. Juni 2005

Le XIXe siècle s'est caracterise en Europe par l'éclosion de “Renaissances” culturelles et linguistiques que l'on ne peut pas séparer de l'émergence de sentiments nationalitaires, voire de nationalismes.

Dans ce colloque il s'agira d'analyser plusieurs de ces renaissances (certaines ne se sont développées qu'au XXe siècle) qui ont concerne des langues non officielles et dont la finalité était d'agir sur la conscience collective

afin de (re)construire l'identité nationale, en évaluant le poids de la question linguistique dans cette (re)construction. Cette réflexion collective tentera par ailleurs d'éclairer les rapports (directs ou indirects) qui ont pu exister entre différents mouvements porteurs de revendications nationalitaires.

Des approches comparatives devraient enfin permettre d'établir un bilan des succès et des échecs de ces mouvements, singulièrement en ce qui concerne leur dimension sociolinguistique.

La langue principale de travail sera le français.

Calendrier: Date limite de réception des propositions de communication avec résumé: 31 octobre 2004 / Deuxième circulaire (liste des communications retenues et programme provisoire): 10 janvier 2005 / Troisième circulaire: mars 2005.

Organisation: Université Paul-Valéry; Atelier de Recherche en Sociolinguistique et d'étude de représentations (Laboratoire DIPRALANG – EA 739); Centre d'Etudes Occitanes / REDOC; Université de Santiago de Compostela / Département de Filoloxía Galega; Institut de Sociolingüística Catalana; Association Internationale d'Etudes Occitanes.

Information und Anmeldung: Carmen Alén Garabato, Université Paul-Valéry, Dpt. de Sciences du Langage, Route de Mende, F-34199 Montpellier Cedex 5.

**Colloque International: „Le français parlé des médias“
Universität Stockholm, 9.–12. Juni 2005**

Information per Mail bei <Mathias.broth@frita.su.se>; Anmeldung per Mail unter <fpmsymp@congrex.se>.

**Phonetics and Phonology in Iberia (PaPI 2005)
Universitat Autònoma de Barcelona, 20.–21. Juni 2005**

Information und Anmeldung: PaPI2005, Pilar Prieto, Universitat Autònoma de Barcelona, Departament de Filologia Catalana, Edifici B, E-08193 Bellaterra (Barcelona), E-mail <cg.papi2005@uab.es>, WWW: <<http://seneca.uab.es/papi>>.

**2nd International Conference on Internet and Language (ICIL 2005)
Universitat Jaume I, Castelló de la Plana, 14.–16. Juli 2005**

Information und Anmeldung: Ma. José Esteve Ramos, Universitat Jaume I, Dept. d'Estudis Anglesos, E-12071 Castelló de la Plana, E-mail <reesteve@ang.uji.es>, Internet <www3.uji.es/~postegui/indexcongreso.htm>.

New Reflections on Grammaticalization (NRG3)**Santiago de Compostela, 17.–20. Juli 2005**

Information und Anmeldung: Universidade de Santiago de Compostela, Facultade de Filoloxía, Department of English, Avda. Castelao s/n, E-15782 Santiago de Compostela, Fax 00 34 / 9 81 / 57 46 46, E-mail <grammar3@usc.es>, WWW: <<http://www.usc.es/ia303/Gramma3/NRG3.htm>>.

**XIV Coloquio Anglogermano sobre Calderón: „Calderón y el pensamiento ideológico y cultural de su época“
Heidelberg, 24.–28. Juli 2005**

Information: Internet <www.ruhr-uni-bochum.de/calderon>, E-mail <catedra.tietz@rub.de>.

**16e Congrès des Romanistes Scandinaves
Kopenhagen / Roskilde, 24.–27. August 2005**

Information: E-mail <kirstenkragh@hum.ku.dk>, Internet: <www.ruc.dk/isok/Konferencer/romanist-konference/>.

**Association Internationale d'Etudes Occitanes (AIEO):
8e Congrès International „Dans le concert européen, la voix occitane“
Bordeaux, 12.–17. September 2005**

Information und Anmeldung: Guy Latry, Université Michel de Montaigne Bordeaux III, UFR de Lettres, Section d'occitan, VIIIe Congrès AIEO, Domaine universitaire, F-33607 Pessac cedex, Tel. + 33 / 5 57 12 41 64, E-mail <guy.latry@u-bordeaux3.fr>.

**Deutscher Lusitanistenverband e.V.: 6. Deutscher Lusitanistentag
Leipzig, 15.–18. September 2005**

Information und Anmeldung: Prof. Dr. Eberhard Gärtner / Dr. Christine Hundt, Universität Leipzig, Institut für Romanistik, Beethovenstraße 15, D-04107 Leipzig, Fax 03 41 / 9 73 74 48, E-mail <lusitanistentag@lusitanistenverband.de>, Internet <www.lusitanistenverband.de>.

**Deutscher Romanistenverband (DRV):
29. Deutscher Romanistentag „Europa und die romanische Welt“
Saarbrücken, 25.–29. September 2005**

Information: Prof. Dr. Karlheinz Stierle, Universität Konstanz, Fachbereich Literaturwissenschaft, D-78457 Konstanz, E-mail <Karlheinz.Stierle@uni-konstanz.de>.

**Societat Verdaguer: VI Col·loqui sobre Verdaguer:
„Verdaguer: llengua, retòrica i poètica“
Vic, 10.–12. November 2005**

L'herència de Verdaguer està plenament assumida en la vida de les lletres catalanes. Tant si es tracta de poesia com de prosa l'obra de Verdaguer és considerada fundacional. En el segle XIX va fer viable una literatura catalana culta. Al llarg del segle XX va il·luminar, malgrat totes les dificultats, una veritable època d'or. Avui, començat el segle XXI, encara és per als escriptors i els usuaris del català un dels principals referents de la tradició literària contemporània. Per dir-ho en termes generalment acceptats, poetes de primer ordre com Maragall, Carner, Foix, Riba, Sagarra, Espriu, Vinyoli, Ferrater, Martí i Pol, tenen un fonament inicial en l'obra de Verdaguer. I, si parléssim de prosa, els noms desbordarien una llista que comencés en Ruyra i comprengués Pla, Calders, Rodoreda.

Tot i així, “la llengua de Verdaguer” ha esdevingut entre els crítics i els erudits un tòpic més al·ludit que no pas estudiat. I, quan és estudiada, ho és més com un repertori de recursos taxonòmics que no com la trama i l'ordit d'una obra d'art de la literatura catalana. És en les seves grans obres de poesia i de prosa on rau el caràcter fundacional de la llengua de Verdaguer.

La funció poètica i la funció retòrica donen ànima a la llengua. D'una banda, com que amb el llenguatge no podem reproduir la realitat del món, creem uns altres mons: fem el que anomenem, d'Aristòtil ençà, mimesi o imitació, d'on brolla tota poesia. D'altra banda, com que amb la veritat, és a dir amb la identitat de paraula i fets, no persuadim ni creem bellesa, el llenguatge ha generat la funció retòrica

El VI Col·loqui sobre Verdaguer es proposa d'estudiar l'ascendent del llegat verdaguerià, lingüístic, retòric i poètic, la seva riquesa i la seva vitalitat, en la tradició literària catalana.

Per tot això el VI Col·loqui s'organitza en els següents àmbits temàtics:

1. Els codis disponibles. Les fonts i els models. Les reflexions sobre la llengua literària. El Romanticisme i la llengua literària. Gramàtiques. Retòriques. Diccionaris.
2. El pensament i les actituds de Verdaguer. Les relacions de Verdaguer: Balari i Jovany, Aguiló, Collell, Milà i Fontanals, Matheu, Rubió i Ors, Llorens i Barba, Coll i Vehí, etc.
3. L'escriptura de Verdaguer. L'anàlisi de la creació literària verdagueriana. Pragmàtica de la literatura de Verdaguer. L'ús de la prosa i l'ús de la poesia. Registres lingüístics. Estudi del lèxic verdaguerià. Qüestions

de dialectologia en Verdaguer. Morfologia i sintaxi. Mètrica. Prosòdia. Fonètica. Estil. Usos gràfics de Verdaguer.

4. La projecció de l'escriptura de Verdaguer. El llegat de Verdaguer en el llenguatge literari, en la lexicografia catalana, en la gramatografia i en la preceptiva. La fortuna de Verdaguer en el debat literari.

Informació i inscripció: Universitat de Vic, Societat Verdaguer, C/ de la Laura, 13, E-08500 Vic, tel. 93 / 8 81 60 24, fax 93 / 8 81 43 07, E-mail <societat.verdaguer@uvic.es>, Internet: <www.societatverdaguer.org>.

**20. Deutscher Katalanistentag / 20è Col·loqui Germano-Català:
“Català – universal – particular”, Tübingen, 23.–26. Februar 2006**

Information und Anmeldung: Prof. Dr. Johannes Kabatek, Eberhard-Karls-Universität, Romanisches Seminar, Wilhelmstraße 52, D-72075 Tübingen, E-mail <kabatek@uni-tuebingen.de>, Internet <www.katalanistik.de/colloqui.htm>.

**3. Freiburger Arbeitstagung zur Romanistischen Korpuslinguistik:
„Korpora und Pragmatik“
Freiburg im Breisgau, 14.–17. September 2006**

Information und Anmeldung: Dr. Claus D. Pusch, Albert-Ludwigs-Universität, Romanisches Seminar, Werthmannplatz 3, D-79085 Freiburg im Breisgau, Fax 07 61 / 2 03 31 95, E-mail <info@corpora-romanica.net>, Internet: <www.corpora-romanica.net>.

BIBLIOGRAFIA

Publicacions dels nostres socis

- Gergen, Thomas (2003a): „Controverses juridiques autour de la Loi catalane de Politique Linguistique (LPL) du 7 janvier 1998“; in: Hoareau-Dodinau, J. / Texier, P. (Hg.): *Résolution des conflits. Jalons pour une anthropologie historique du droit* (Cahiers de l'Institut d'Anthropologie Juridique C.I.A.J. No. 7 = Actes des XXIe Journées d'Histoire du Droit du 28 au 29 juin 2001 à Limoges), Limoges, S. 213–226.
- Gergen, Thomas (2003b): Gottesfriede und Treuga Dei im Spiegel zeitgenössischer Rechtspraxis und Dichtung in Frankreich und Spanien; in: *Magazin Forschung der Universität des Saarlandes* 2, S. 15–23.
- Gergen, Thomas (2004a): *Pratique juridique de la paix et trêve de Dieu à partir du concile de Charroux (989–1250). Juristische Praxis der Pax und Treuga Dei ausgehend vom Konzil von Charroux (989–1250)* (Rechtshistorische Reihe; 285), Frankfurt / Main: Peter Lang (thèse en droit / juristische Dissertation).
- Gergen, Thomas (2004b): „Gottesfrieden und Gewalt gegen Bischöfe – Überlegungen zu den Rechtsgrundlagen des Sanktionensystems“; in: *Cuadernos de Historia del Derecho* 11 (Universidad Complutense Madrid).
- Hoinckes, Ulrich (2003): „Katalanisch“; in: Roelcke, Torsten (Hg.): *Variationstypologie / Variation Typology. Ein sprachtypologisches Handbuch der europäischen Sprachen in Geschichte und Gegenwart / A typological handbook of European languages past and present*. Berlin / New York: De Gruyter, S. 480–504.
- Steinkrüger, Patrick O. (2004): *Das Katalanische in der frühen Neuzeit. Untersuchungen zur Grammatikalisierung von Auxiliaren und Kapoulae in Selbstzeugnissen der Epoche* (Lincom Studies in Romance Linguistics; 43), München: Lincom Europa.
- Torrent-Lenzen, Aina (2003): „Formulacions metadiscursives en les obres de Pompeu Fabra de 1891 i de 1898: Criteris per a determinar llur valor històricolingüística“; in: *Actes del Dotzè Col·loqui Internacional de Llengua i Literatura Catalanes, Paris 2000*, Vol. III (Biblioteca Abat Oliba), Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, S. 367–385.

Panorama de les revistes de catalanística

An dieser Stelle werden die Inhaltsverzeichnisse der jeweils aktuellen Ausgaben katalanistischer Fachzeitschriften abgedruckt, soweit sie uns zugänglich sind. Außerdem werden Angaben zu Bezugsmöglichkeiten gemacht. Mit den Informationen können Sie aber auch einzelne Artikel per Auswärtigem Leihverkehr (Fernleihe) bestellen.

Caplletra. Revista Internacional de Filologia 35 (2003) (València)

ISSN 0214-8188, 192 S.

Herausgegeben vom Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana.

Volum monogràfic sobre *Adquisició de llengües*, herausgegeben von Llorenç Comajoan und Manuel Pérez Saldanya.

Llorenç Comajoan, Manuel Pérez Saldanya: Presentació	9
Llorenç Comajoan: Adquisició de primeres i segones llengües:	
perspectiva històrica i qüestions actuals	15
Miquel Siguan: Tres perspectives en l'estudi del llenguatge infantil	47
Joana Rosselló, Mireia Llinàs, Aurora Bel: A l'entorn de l'adquisició	
de la sintaxi i del seu estudi	59
Josep Quer: L'adquisició infantil de les llengües de signes	79
Kathleen Bardovi-Harlig: La intersecció entre la pragmàtica i	
l'adquisició de segones llengües	93
Cristina Sanz: Adquisició de terceres llengües: estat de la qüestió	111
Llorenç Comajoan, Manuel Pérez Saldanya: Grammaticalització i	
adquisició de llengües: l'adquisició de la morfologia de passat en	
aprenents de català com a llengua estrangera	123
Lluïsa Gràcia, Elisabet Serrat: Immigració i adquisició de segones	
llengües	153
Ressenyes	169
Abstracts	187

Redaktionsanschrift: Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana, Avda. Blasco Ibáñez, 28, E-46010 València.

Bezug: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Ausiàs Marc, 92-98, E-08013 Barcelona, Fax +34 / 93 / 2 47 35 94, E-mail <comandes@pamsa.com>. Preis der Einzelnummer: 15 €.

Catalan Review. International Journal of Catalan Culture 17:1 (2003)

(Barcelona)

ISSN 0213-5949, 160 S.

Herausgegeben von der North American Catalan Society.

Álvaro A. Ayo: Memories of Iberian Identities: Joan Maragall's Catalan Room of his Own	9
Carmen García de la Rasilla: Dalí and the Mechanics of Scandal	33
Thomas R. Hart: Rhyme and Reason in Jaume Roig's <i>Spill</i>	57
Sergi Mainer: Identity under Treat: Origin Myths as a Device of National Affirmation in Catalonia and Scotland	67
Lluís Meseguer: Escriptura lírica i cançó popular	79
Lisa Splittgerber: Na Lebra, the Naughty Nun in Francesc de la Via's <i>Llibre de Fra Bernat</i>	93
Cultural Information from Catalan-Speaking Lands: 2002 (II)	111
Reviews	139

Redaktionsanschrift (für Europa): August Bover, Universitat de Barcelona, Departament de Filologia Catalana, Gran Via de les Corts Catalanes 585, E-08071 Barcelona.

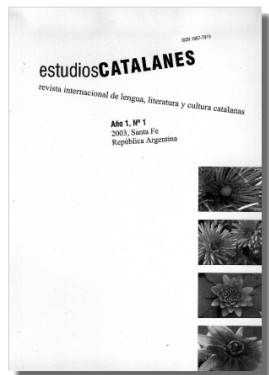
Bezug: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Ausiàs Marc, 92-98 interior, E-08013 Barcelona, Fax +34 / 93 / 2 47 35 94, E-mail <comandes@pamsa.com>. Preis pro Jahrgang (2 Nummern bzw. eine Doppelnummer): 40 US-\$.

Estudios Catalanes. Revista internacional de lengua, literatura y cultura catalanes 1 (2003) (Santa Fe)

ISSN 1667-7919, 176 S.

Herausgegeben von Alberto J. Miyara.

Miquel Strubell: Building a multilingual Europe: Discourse or rhetoric? .	9
Òscar Bladas Martí: Les restriccions pragmàtiques de les rutines de parla. Alguns exemples del català col.loquial	31
Nicolau Dols: El comportament de la vocal alta posterior en el català de Mallorca	41
Jordi Ginebra: L'autoritat en l'ús de la llengua catalana: el cànon de Pompeu Fabra	53
Tere Izquierdo Salom, Miquel-Àngel Pradilla Cardona: La planificació del corpus en l'àmbit geogràfic del tortosí	65
Maite Monllao i Ramón: Perífrasis verbonominals: definició, característiques i criteris operatius per reconèixer-les	75
Brauli Montoya Abat, Ana Jofre Cabello: La atrofia en las lenguas inmigradas. El caso del catalán de los mallorquines en la Argentina ...	95
Joana Rosselló: Preliminars per a una gramàtica de la còpula basada en trets	109
Xavier Rull: Els plurals reforçats en català	123
Carsten Sinner: El concepte de comunitat en la lingüística	133
Traducciones: Poemas de Miquel Martí i Pol y Marta Pessarrodona	152

Redaktionsanschrift: Prof. Alberto J. Miyara, Universidad Nacional del Litoral, Facultad de Humanidades y Ciencias, Bv. Pellegrini 2750, S3000ADQ Santa Fe (República Argentina), E-mail <ajmiyara@fceia.unr.edu.ar>.

Bezug: Universidad Nacional de Litoral, Facultad de Humanidades y Ciencias, Ciudad Universitaria Paraje „El Pozo“, 3000 Santa Fe (República Argentina).

Revue d'Etudes Catalanes (REC) 5 (2002) (Montpellier) [erschienen 2003]
ISSN beantragt, 172 S.

Elisée Trenc: Le rôle des Catalans dans l'avant-garde artistique et littéraire française. 1900 – 1920	5
Aymat Catafau, Jean-Paul Escudero: Julià Bernat Alart (1824-1880), un català de França: de la història del Rosselló i Cerdanya a la filologia catalana	15
Jean-Noël Sanchez: L'Arxiu i l'Archipel. Les Philippines et l'Archivium Historicum Societatis Iesu Cataloniae	27
Emilienne Rotureau: La guerre civile dans la jeune littérature catalane des années 70: la victoire franquiste et ses conséquences	43
Montserrat Amores: Els relats de bruixes. Un intent de classificació	59
Jep Gouzy: Contes inèdits	89
Comptes rendus	129

Redaktionsanschrift: Centre d'Etudes et de Recherches Catalanes, Université Paul-Valéry, Route de Mende, F-34199 Montpellier. Bezug: Université Paul Valéry, Service des Publications, Route de Mende, F-34199 Montpellier Cedex 5, Fax +33 / 4 67 14 23 32. Preis der Einzelnummer: 18 €.

Zeitschrift für Katalanistik (ZfK) 17 (2004) (Freiburg i. Br. / Tübingen)
ISSN 0932-2221, 312 S.

Herausgegeben von Johannes Kabatek, Claus D. Pusch, Tilbert Dídac Stegmann und Gerhard Wild.

Dossier: „Die Pyrenäen / El Pirineu“

Roger Friedlein: El Pirineu / Die Pyrenäen: Einführung in das Schwerpunktthema	3
--	---

Barbara Borngässer: Die mittelalterliche Kunst des Pyrenäenraums und die Selbstfindung Kataloniens	7
Sarah Bösch: Rhetorik im Dienst nationaler Mythenbildung. Zu Vertextungsstrategien und Funktionen des Pyrenäenmotivs in Jacint Verdaguers <i>Canigó</i>	29
Roger Friedlein: Der Naturraum der Pyrenäen als Epochenmerkmal für den Modernismus (Caterina Albert: <i>Solitud</i> , 1904–5)	45
Jordi Suïls Subirà: El Pirineu i la construcció nacional: El fet literari gascó a l'inici del segle XX i la seua relació amb l'àmbit català (Camelat, Sarrieu, Condò)	69
Carsten Sinner: Sprachen und Sprachkontakt in Andorra: ein Überblick ..	91
Marc-Olivier Hinzelin: Die Stellung der Objektpronomina in frühen okzitanischen und katalanischen Texten im Vergleich	111
<i>Aufsätze · Articles</i>	
Martí Duran: Una mostra primerenca de la influència de Goethe sobre Maragall: la sèrie <i>Claror</i>	131
Nikolas Jaspert: Die deutschsprachige Mittelalterforschung und Katalonien: Geschichte, Schwerpunkte, Erträge	155
<i>Dokumentation · Documentació</i>	
Alexander Fidora / Tilbert Dídac Stegmann: Conversa amb Raimon Panikkar, Tavertet 22/04/2003	227
Carla Weidmann: Lehrveranstaltungen katalanischer Thematik an den Hochschulen des deutschen Sprachbereichs im Sommersemester 2003 und im Wintersemester 2003/2004	237
Buchbesprechungen · Recensions	249
Zusammenfassungen · Resums · Abstracts	295

Redaktionsanschrift: Albert-Ludwigs-Universität Freiburg, Romanisches Seminar, Zeitschrift für Katalanistik, Werthmannplatz 3, D-79085 Freiburg im Breisgau, E-mail <zfk@katalanistik.de>.

Bezug: Verlag TFM – Teo Ferrer de Mesquita, Postfach 10 08 39, D-60008 Frankfurt am Main, E-mail <info@tfm-online.de>, Internet <<http://www.tfm-online.de>>. Preis der Einzelnummer: 30 €. DKV-Mitglieder können die letzten Ausgaben der *ZfK* gegen eine ermäßigte Schutzgebühr von 10 € direkt bei der Redaktion in Freiburg erhalten.

Die *ZfK* ist auch im Internet zu finden unter <www.katalanistik.de/zfk>.

Antike Mythologie und iberoromanische Literaturen – Literaturwissenschaftliche Akten des 18. Katalanistentags erschienen

Unter der Leitung von Roger Friedlein und Sebastian Neumeister (beide Berlin) fand im Rahmen des 18. Deutschen Katalanistentags (München, Oktober 2001) eine literaturwissenschaftliche Sektion statt, die den Titel „Varietat del mite: la recepció de la mitologia clàssica en les literatures iberoromàniques entre l’Edat mitjana i la Modernitat“ trug und 16 Forscherinnen und Forscher aus Deutschland, den Katalanischen Ländern, anderen Teilen Spaniens und Italien versammelte.¹ Unter der Herausgeberschaft der Sektionsleiter ist nun – unter dem leicht veränderten Titel „Vestigia fabularum. La mitologia antiga a les literatures catalana i castellana entre l’Edat mitjana i la moderna“ – der Aktenband dieser Sektion erschienen, der vom Verlag Publicacions de l’Abadia de Montserrat als 98. Band in die angesehene Reihe „Textos i Estudis de Cultura Catalana“ aufgenommen wurde.

Dieser Sammelband beschäftigt sich, so führen die Herausgeber im Vorwort aus, mit der Frage, wie die Geschichten der antiken Götter und Helden – mithin heidnischer Erzählstoff – in den Kanon und die literarischen Genera des christlichen Mittelalters und der Neuzeit im katalanischen und spanischen Sprachraum Eingang und Aufnahme fanden. Konkret thematisieren Friedlein / Neumeister vier Fragekomplexe, nämlich zum einen die Rezeptions- und Tradierungsgeschichte im engeren Sinne, zum zweiten die Lesarten und Interpretationen, die die rezipierenden Autoren der untersuchten Epochen vornehmen, zum dritten die neuen Funktionen und Wirkungsabsichten, die die mythologischen Motive im christlich geprägten literarischen Kontext annehmen, und schließlich viertens die kulturgeschichtlichen Nachwirkungen der Rezeption antiker Mythologie generell.

Insgesamt 13 der in München gehaltenen Vorträge finden sich in diesem Sammelband, dessen Publikation vom Institut Ramon Llull (Barcelona), von der Freien Universität Berlin und vom DKV finanziell unterstützt wurde, in ausgearbeiteter Form und geordnet nach drei thematischen Schwerpunkten vereint. Näheres ist dem u.a. Inhaltsverzeichnis zu entnehmen. Der Band, der – im Vergleich zu in Deutschland erscheinenden Fachbüchern – zu einem recht moderaten Preis von 18,50 € erworben werden kann, ist direkt beim

¹ Die Zusammenfassungen der Vorträge sind in den *Mitteilungen* Nr. 40 (Juli 2001), S. 33–42, veröffentlicht worden.

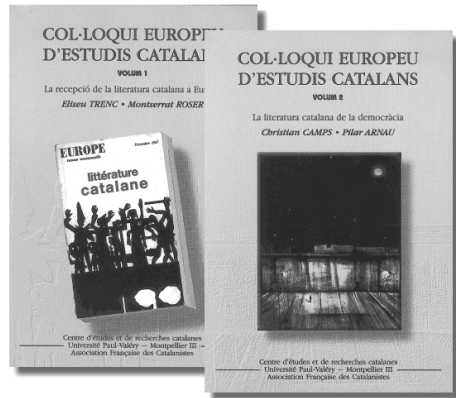
Verlag oder z.B. bei der katalanischen Internet-Buchhandlung von Proa Espais unter <<http://www.llibres.com>> erhältlich.

Roger Friedlein / Sebastian Neumeister: Introducció	5
<i>I. Matèries i personatges mitològics</i>	11
Joan M. Perujo Melgar: Difusió de motius de la llegenda de Troia: traducció i reinterpretació	13
Héctor Gonzàlves i Escolano: Els models cavallerescos en el <i>Curial i Güelfa</i>	31
Gerhard Ackermann: Orfeu a la literatura catalana	49
<i>II. La mitologia en els gèneres literaris</i>	63
Roger Friedlein: Mitologia antiga i forma dialògica en <i>Lo Somni</i> de Bernat Metge (1398)	65
Folke Gernert: La recepció de la mitología en los libros de caballerías: el <i>Baldo</i> (1542)	85
Giuseppe Grilli: Els herois de la Guerra de Troia i el seu retorn a la literatura en les novel·les de cavalleries	95
Albert Rossich: Les faules mitològiques burlesques als segles XVII– XVIII	113
Carlos María Solare: „[...] porque otras naciones vean competidos sus primores“: El teatro musical español del Barroco como reflejo de la actualidad política	143
Carlos Vañlo: El <i>Teatro de los dioses de la gentilidad</i> de fray Baltasar de Vitoria y la poesía española del Siglo de Oro	161
<i>III. Els tipus de recepció i les seves funcions</i>	177
Valentí Fàbrega i Escatllar: El mite de Mirra en la versió de Roís de Corella	179
Hanno Ehrlicher: Tras la huellas del „licenciado Nasón“. <i>La Fábula de Píramo y Tisbe</i> o cómo se malinterpreta el conceptismo gongorino	191
Frank Savelsberg: La presencia de figuras y temas mitológicos en la poesía satírico-burlesca de Francisco de Quevedo y Villegas (con especial atención a las invectivas personales contra Luis de Góngora y Argote)	213
Sebastian Neumeister: Mestizaje simbólico: el <i>Teatro de virtudes políticas</i> de Carlos de Sigüenza y Góngora	223
Bibliografia	235

■ Roger Friedlein / Sebastian Neumeister (eds.): *Vestigia fabularum. La mitologia antiga a les literatures catalana i castellana entre l'Edat mitjana i la moderna* (Textos i Estudis de Cultura Catalana; 98). Barcelona: Curial Edicions Catalanes / Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2004. 254 S. ISBN 84-8415-589-7. Informationen unter <<http://www.pamsa.com>>.

Akten des 1er Col·loqui Europeu d'Estudis Catalans erschienen

Vom 3.–5. Oktober 2002 fand an der Universität Paul-Valéry in Montpellier / Frankreich das erste Col·loqui Europeu d'Estudis Catalans statt, das vom Centre d'Etudes et de Recherches Catalanes Montpellier, der Association Française des Catalanistes und dem DKV gemeinsam veranstaltet und von Pilar Arnau und Christian

Camps organisiert worden war; das Heft 42 (September 2002) unserer *Mitteilungen* enthielt die Abstracts der dort gehaltenen Vorträge; in den *Mitteilungen* Nr. 43 (Mai 2003), S. 37–41, wurde ausführlich über die Tagung berichtet.

Dieses Jahr nun sind bereits die Akten der beiden Sektionen, die in Montpellier abgehalten wurden, im Hausverlag der südfranzösischen Universität erschienen; das doppelbändige Werk trägt den Titel der Tagung, Band 1 – von Eliseu Trenc (Paris), dem Präsidenten der Association Française des Catalanistes, und Montserrat Roser (Canterbury), der Präsidentin der Anglo-Catalan Society, herausgegeben – den Untertitel „La recepció de la literatura catalana a Europa“. Band 2, der unter der Herausgeberschaft von Christian Camps und Pilar Arnau steht, ist dem Thema „La literatura catalana de la democràcia“ gewidmet. Beide Bände beinhalten eine breite Auswahl der in der languedokischen Metropole gehaltenen Vorträge in überarbeiteter Form, ergänzt um einführende Kapitel der jeweiligen Herausgeber. Was dem Leser sofort auffällt, ist die akkurate Darbietung und Gestaltung der beiden Bände. Die Aufsätze wurden in vorbildlicher Weise formal homogenisiert, die Bände sind sorgfältig gesetzt und gefallen – auch dies nur eine Äußerlichkeit, aber keine unwichtige – durch ihre phantasievollen, aufwändig im Vierfarbdruck gehaltenen Umschläge – und dies bei einem äußerst moderaten Verkaufspreis von 20 € pro Band. In der Tat laufen die beiden Aktenbände hinsichtlich ihrer Gestaltung vielen hierzulande verlegten – und zu weit höheren Preisen angebotenen – Fachbuchprodukten mit Leichtigkeit den Rang ab.

Die beiden Aktenbände des 1er Col·loqui Europeu d'Estudis Catalans können nur zusammen und nur direkt vom Universitätsverlag Montpellier bezogen werden. Einer Teilaufgabe dieser *Mitteilungen* liegt ein entsprechender Bestellschein bei.

Da das erste Col·loqui Europeu auf sehr großen Zuspruch gestoßen ist (was sicher auch der idealen Lage des attraktiven okzitanischen Tagungsortes zu verdanken war), planen die Organisationen, im Jahr 2005 ein Folgekollo-

quium, diesmal im benachbarten Béziers, zu veranstalten. Wir werden in den *Mitteilungen* darüber berichten.

■ Eliseu Trenc / Montserrat Roser (eds.): *Col·loqui Europeu d'Estudis Catalans. Volum 1: La recepció de la literatura catalana a Europa*. Montpellier: Centre d'Etudes et de Recherches Catalanes – Université Paul-Valéry / Association Française des Catalanistes, 2004. 312 S. ISBN 2-84269-624-7.

Eliseu Trenc, Montserrat Roser: Introducció	1
<i>Ambaixadors de la cultura catalana:</i>	
Montserrat Roser i Puig: La missió cultural de Joan Gili, Josep Trueta i Josep Maria Batista i Roca a Anglaterra durant la dictadura	7
Eliseu Trenc: Ferran Canyameres, “passeur culturel” entre Catalunya i França	25
Ramon Farrés: Antoni Pous i la represa de la recepció de la literatura catalana a Alemanya	39
<i>Recepció individual:</i>	
Marie-Noëlle Costa: La recepció de l' <i>Espill</i> (1460) de Jaume Roig, avui a França	51
Manuel Llanas, Ramon Pinyol: Les traduccions no castellanes de l'obra de Verdaguer, Oller i Guimerà fins a 1939	69
Donatella Siviero: “Es tontísimo que usted escriba en catalán”: Narcís Oller escriptor europeu (malgrat Galdós)	95
Maridès Soler: La projecció internacional de la catalanitat de <i>El Poema de Pessebre</i> de Joan Alavedra musicat per Pau Casals	111
Helena Alonso Capdevila: La recepció de les avantguardes literàries: el cas de Joan Salvat-Papasseit	123
Núria Masramon Oliver: Valéry Larbaud, traductor d'Eugeni d'Ors	135
Elisenda Marcer: Gabriel Ferrater i Anglaterra o Helena Valentí a l'ombra del record	145
Xavier Pla: La recepció de “Gloire incertaine” de Joan Sales, història d'una traducció	153
Frederic Barberà: La recepció de la narrativa de Baltasar Porcel fora de l'àmbit català	167
Mercè Biosca, Hèctor Moret: La projecció i la recepció exteriors de l'obra de Jesús Moncada	179
Montserrat Prudon: Joc de “buscaitroba” o jocs malabars brossians	195
Tilbert Dídac Stegmann: La sabata del poeta: Joan Brossa a Alemanya ...	213
<i>Recepció col·lectiva:</i>	
Joan Mahiques i Climent: La recepció de la literatura catalana a Montpeller en el segle XIX	229
Mathilde Bensoussan: La recepció de la literatura catalana a França	241
Empar Devís Herraiz: La repercussió de la narrativa catalana contemporània a Itàlia: anys 80 i 90	249

Kálmán Faluba, Károly Morvay: El coneixement de la literatura catalana a Hongria	261
Anna Sawicka: Catalunya vista des de Polònia de la postguerra a través de la seva literatura	277
Jan Schejbal: Recepció de la literatura catalana als Països Txecs	297

■ Christian Camps / Pilar Arnau (eds.): *Col·loqui Europeu d'Estudis Catalans. Volum 2: La literatura catalana de la democràcia*. Montpeller: Centre d'Etudes et de Recherches Catalanes – Université Paul-Valéry Montpeller III / Association Française des Catalanistes, 2004. 320 S. ISBN 2-84269-625-5 (nur Band 2) / 2-84269-628-X (Bd. 1 + 2).

Christian Camps, Pilar Arnau: Introducció	1
Vicent Alonso: ... <i>Olivetti, Moulinex, Chaffoteaux et Maury</i> o l'escepticisme	7
Lluís Alpera: Un suggestiu epígon estellesià: el poemari <i>Suite de València</i> de Marisol Gonzàlez i Felip	19
Pilar Arnau i Segarra: Noves tendències de la novel·lística mallorquina als anys 80: assaig de sistematització	39
Cristina Badosa i Mont: La novel·la perpinyanesa contemporània	53
Joan Borja i Sanz: El discurs narratiu de Ferran Torrent: una propina per a la novel·la catalana contemporània	61
Denise Boyer: De l'enigma a l'art de la fuga: les digressions a la poesia de Narcís Comadira dels darrers vint anys	85
Laia Climent: La literatura catalana femenina a partir dels vuitanta: el mestratge de Maria-Mercè Marçal	95
Carles Cortés Orts: L'evolució del retrat psicologista en el tombant del segle. La narrativa de M. Mercè Roca	111
Maria Dasca Batalla: Aproximació a la novel·lística de Jesús Moncada ... a partir de la dècada dels 70 (1970–2000)	127
M. Àngels Francés Díez: Dels abandonats pels déus i pels homes: <i>La veu melódica</i> , de Montserrat Roig	155
Alfons Gregori i Gomis: La veu d'Enric Casasses: gènere i distorsió en la poesia catalana contemporània	171
Barbara Luczak: Història i ficció a <i>Dins el darrer blau</i> de Carme Riera ..	189
Víctor Martínez-Gil: La narrativa catalana del textualisme a l'hipertext ..	203
Artur Quintana i Font: Héctor Moret i l'actual literatura catalana a l'Aragó	217
Sandrine Ribes: L'evolució de la sàtira de la dictadura a l'obra d'en Jesús Moncada	229
J.L. Roig: Elogi de la imperfecció: la poesia catalana en el temps de les ONG	241

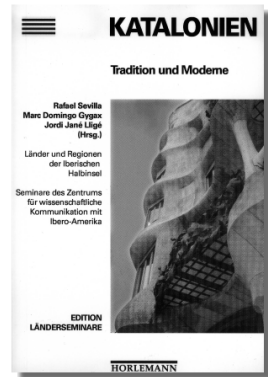
Gabriel Sansano: La por de l'altre. Pobres, immigrants i marginats en el teatre de Manuel Molins	251
Maria Sirera i Conca: <i>El cant de la joventut</i> , de Montserrat Roig: escriptura i memòria	265
Magí Sunyer: El teatre de Joan Cavallé: de l'experimentació a la comèdia	275
Catherine Xerri: Josep Maria Benet i Jornet i Sergi Belbel: una renovació del teatre català	287
Marie-Claire Zimmermann: "Austera i accessible": la paraula poètica de Carles Duarte o una obra en marxa des de 1984	301

Bezug beider Bände bei: Publications Montpellier 3, Université Paul Valéry / Service de publications, Route de Mende, F-34199 Montpellier Cedex 5, Fax (+ 33) 4 67 14 23 32, E-mail <publications@univ-montpl.fr>.

Claus D. Pusch

Sammelband „Katalonien. Tradition und Moderne“

Im Frühsommer 2003 fand im Studienhaus Blaubeuren der Universität Tübingen ein mehrtägiges Kolloquium „Katalonien – Wissenschaft, Kultur und Wirtschaft“ statt, dessen Organisation in den Händen des Tübinger Zentrums für wissenschaftliche Kommunikation mit Ibero-Amerika (CCC) und seines Direktors Rafael Sevilla lag (vgl. die ausführlich Darstellung in den *Mitteilungen* Nr. 43 [Mai 2003], S. 71–74). Nur wenig mehr als ein Jahr später sind nun die Beiträge dieses Kolloquiums in der Reihe „Edition Länderseminare“, die das CCC im Verlag Horlemann herausgibt, unter der Herausgeberschaft von Rafael Sevilla, Marc Domingo Gygax und Jordi Jané Lligé erschienen. Der handliche Band unter dem Titel „Katalonien. Tradition und Moderne“ greift dabei die vergleichend-verbindende Perspektive, die den Arbeitssitzungen des Symposiums eigen war, auf; da er sich jedoch primär an das deutschsprachige Publikum wendet, wurden sämtliche Beiträge – teilweise aus dem Katalanischen oder Spanischen übersetzt – in deutscher Sprache publiziert.

Die sieben Kapitel des Bandes sind so unterschiedlichen Themen wie Identität und Nationalismus, Forschungszusammenarbeit, Architektur und Musik oder Multikulturalismus gewidmet. Ein eigenes Kapitel gilt Antoni Pous (1932–1976), dem wichtigen Mittler zwischen Katalonien und Deutschland,

der in den 1960-er und 70-er Jahren u.a. als Lektor an der Universität Tübingen wirkte und dort 1970 die ‚Jocs florals de la llengua catalana‘ organisierte. Unter den diversen Beiträgen sei insbesondere auf den sehr umfassenden und ausgezeichnet dokumentierten Text ‚Das Katalanische in Deutschland‘ hingewiesen, den unser Präsident Andreas Wesch beisteuerte.

Nachfolgend ist das Inhaltsverzeichnis dieses vielseitigen und anregenden Sammelbandes wiedergegeben:

Jordi Pujol: Vorwort	7
Horst Mehrländer: Zum Geleit	9
Rafael Sevilla / Marc Domingo Gygax / Jordi Jané Lligé: Einführung und Zusammenfassung	15
<i>I – Moderne, Identität, Nationalismus</i>	
Salvador Giner: Katalonien: die Tradition der Moderne	28
Josep R. Llobera: Katalonien am Scheideweg: regionale, nationale oder postnationale Identität?	45
C. Ulises Moulines: Zur Frage des Nationalismus im allgemeinen (mit einem Seitenblick auf Katalonien)	59
Xavier Rubert de Ventós: Reflexionen zum Katalanismus heute	68
<i>II – Wirtschaftlicher und politischer Wandel</i>	
Joan Majó Cruzate: Katalonien als Wirtschaftsstandort: Barcelona und die Neuen Technologien	80
Santi Umberti: Europäische Regionen als Wirtschaftsstandort – Ein Kommentar aus deutscher Sicht	84
Jordi Suriñach Caralt: Wirtschaftliche Perspektiven Kataloniens im europäischen Kontext – Eine vergleichende Untersuchung mit Baden-Württemberg	105
Michael Gerner: Die wirtschaftlichen Beziehungen zwischen Baden- Württemberg und Katalonien im Rahmen der Vier-Motoren- Zusammenarbeit	117
Matthias Chardon: Zur Rolle der Autonomen Gemeinschaften in der spanischen Europapolitik – Ein Vergleich mit der Bundesrepublik Deutschland	134
Ramiro Xavier Vera-Fluixá: Kulturelle Identität und Regionalpolitik am Beispiel Kataloniens	144
<i>III – Hochschulen, Forschung, Zusammenarbeit</i>	
Ricard Torrents: Aktuelle Herausforderungen an den Universitäten in Katalonien – Auf dem Wege zum europäischen Hochschulraum	155
Andreu Mas-Colell: Europäische Wege Kataloniens: die Forschung	174
Manuel Cardona: Wissenschaftliche Beziehungen Katalonien- Deutschland – besonders mit Baden-Württemberg	186

IV – Multikulturalität

Salvador Cardús: Multikulturelle Gesellschaft in Katalonien – Aufzeichnungen für eine Analyse der gegenwärtigen katalanischen Gesellschaft	194
Dieter Oberndörfer: Zuwanderung und ausländische Eliten in Deutschland	203

V – Architektur und Musik in Barcelona

Oriol Bohigas: Für ein Zweites Modell Barcelona	210
Xavier Pujol: 25 Jahre Musik in Barcelona: positive Bilanz mit Einschränkungen	217

VI – Sprache und Literatur

Isidor Marí: Die katalanische Sprache in Katalonien heute	224
Andreas Wesch: Das Katalanische in Deutschland	241
Tilbert Dídac Stegmann: Das Katalanische in Europa und in der Welt	256
Manel Ollé: Zur Universalität der katalanischen Literatur	261
Carles Duarte i Monserrat: Die moderne katalanische Dichtung	269

VII – Antoni Pous (Manlleu 1932 – Barcelona 1976) in memoriam

Ramon Farrés: Antoni Pous: Dichter, Übersetzer und Wegbereiter für die Studien katalanischer Literatur in der deutschsprachigen Welt	280
Ricard Torrents: Eine Brücke zwischen Kulturen: Antoni Pous in Tübingen (1964–1976)	289
Anhang: Reiseeindrücke katalanischer Dichter in Deutschland	301

■ Rafael Sevilla / Marc Domingo Gygax / Jordi Jané Lligé (Hrsg.): *Katalonien. Tradition und Moderne* (Länder und Regionen der Iberischen Halbinsel; Seminare des Zentrums für wissenschaftliche Kommunikation mit Ibero-Amerika / Edition Länderseminare). Bad Honnef: Horlemann, 2004. 312 S. ISBN 3-89502-194-6. Info: <<http://www.horlemann-verlag.de>>.

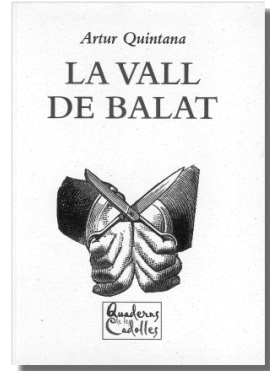
Claus D. Pusch

Libres i més llibres...

Erinnerungen an die (Wieder-)Entdeckung der Franja...

Artur Quintana, sicher den meisten DKV-Mitgliedern als Dialektologe, Philologe, Literaturwissenschaftler, Historiker, Katalanischdozent an der Universität Heidelberg oder von vielen Kolloquien und Katalanistentagen bekannt, hat in der in Calaceit und Fraga publizierten Buchreihe „Quaderns de les Cadolles“ einen kleinen Band veröffentlicht, in der er ‚seine‘ Entdeckung der Franja de Ponent, des katalanischsprachigen Aragoniens, erzählt. Das Buch hat tatsächlich einen gewissen Memoiren-Charakter, und Quintana berichtet in neun Ka-

piteln, wie er im Zusammenhang mit seinem Disser-tationsprojekt mit dem aragonesischen Katala-nisch in Berührung kam, wie er seine Forschungen vorantrieb, welche zahllosen weiteren Projekten sich für ihn daraus ergaben, und liefert auf diesem Weg ein sehr anschauliches und überaus lesenswertes so-ziolinguistisches Panorama Ostaragoniens von der 2. Hälfte der 1960-er Jahre (der Darstellungszeitraum setzt allerdings bereits in den späten 1940-er Jahren ein) bis in die Gegenwart. In einem Personenver-zeichnis am Ende des Bändchens werden die zahl-reichen Weggenossen und andere Personen und Per-sönlichkeiten, die Quintanas Franja-Forschungen in Zusammenhang stehen, vorgestellt und z.T. unterhaltsam charakterisiert. Überhaupt erweist sich dieses Buch als eine sehr kurzweilige Lektüre, egal ob man es nun als dialektologisch-ethnolinguistischen Feldforschungsbericht oder als teilweise pittoresk-romaneske, teilweise kritische Lebenserinnerungen liest.

■ Artur Quintana: *La Vall de Balat. Memòria de l'Aragó 1948–2003*. Calaceit / Fraga: Associació Cultural del Matarranya / Institut d'Estudis del Baix Cinca, 2003. 96 S. ISBN 84-88477-35-X.

Antrag auf Mitgliedschaft im Deutschen Katalanistenverband e.V.

Hiermit beantrage ich die Mitgliedschaft im Deutschen Katalanistenverband. Die gültige Satzung (vgl. den Text in den *Mitteilungen des Deutschen Katalanistenverbandes* 41, S. 4-8, oder im WWW unter <<http://www.katalanistik.de>>) habe ich zur Kenntnis genommen.

Name:

Vorname:

Berufsbezeichnung / akademischer Grad:

Straße:

PLZ und Ort:

Tel.:

Fax:

E-mail:

Dienstanschrift:

Universität:

Fachbereich / Institut:

Straße / Postfach:

PLZ und Ort:

Ich erkläre mich bereit, den jeweils gültigen Mitgliedsbeitrag — derzeit jährlich 25 Euro* — zu zahlen. Die Zahlung erfolgt durch:

 Einzugsermächtigung Überweisung

Bei Zahlung des Mitgliedsbeitrags durch Einzugsermächtigung bitte den entsprechenden Vordruck ausfüllen (vgl. S. 115).

Ort und Datum:

Unterschrift:

* 12,50 € für Studierende und Arbeitslose.

Bitte zurücksenden an die Geschäftsstelle des Deutschen Katalanistenverbands, Westfälische Wilhelms-Universität, Romanisches Seminar, Bispinghof 3A, D-48143 Münster.

Änderungsmitteilung an den Deutschen Katalanistenverband

Hiermit möchte ich,

Name: _____ Vorname: _____

den DKV von meiner neuen Adresse / Bankverbindung in Kenntnis setzen.

Bisherige Privatadresse:

Neue Adresse(n):

Straße:

PLZ und Ort:

Tel.:

Fax:

E-mail:

Dienstanschrift:

Universität:

Fachbereich/Institut:

Straße / Postfach:

PLZ und Ort:

Ort und Datum:

Unterschrift:

***

Neue Bankverbindung:

Geldinstitut:

BLZ:

Kontonummer:

Mit meiner zweiten Unterschrift erteile ich dem Schatzmeister des DKV weiterhin eine Einzugsermächtigung für den jährlichen Mitgliedsbeitrag.

Ort und Datum:

Unterschrift:

Bitte zurücksenden an die Geschäftsstelle des Deutschen Katalanistenverbands, Westfälische Wilhelms-Universität, Romanisches Seminar, Bispinghof 3A, D-48143 Münster.

Einzugsermächtigung zugunsten des Deutschen Katalanistenverbands e.V.

Name:

Vorname:

Straße:

PLZ und Wohnort:

ermächtigt den Deutschen Katalanistenverband e.V., den jeweils gültigen jährlichen Mitgliedsbeitrag von seinem / ihrem Konto (im Bereich der Bundesrepublik Deutschland) abzubuchen.

Konto-Nr.:

BLZ:

Geldinstitut:

Diese Einzugsermächtigung kann jederzeit widerrufen werden. Die zu entrichtenden Zahlungen sind über eine Lastschrift einzuziehen. Weist das Konto nicht die erforderliche Deckung auf, besteht seitens des angegebenen kontoführenden Geldinstituts keine Verpflichtung zur Einlösung.

Ort und Datum:

Unterschrift:

Bankverbindung der DKV:

Konto-Nr. 23 35 00 – 602 (IBAN DE44 5001 0060 0233 5006 02)

Postbank Frankfurt am Main

BLZ 500 100 60 (SWIFT / BIC: PBNKDEFF)

Bitte zurücksenden an die Schatzmeisterin des Deutschen Katalanistenverbands, Prof. Dr. Aina Torrent-Lenzen, Fachhochschule Köln, Mainzer Straße 5, D-50678 Köln, Fax 02 21 / 82 75 39 91.

Deutscher Katalanistenverband e.V. Associació Germano-Catalana

Amtierender Vorstand (2003-2006):

- Präsident: Prof. Dr. Andreas Wesch, Universität zu Köln, Romanisches Seminar, Albertus-Magnus-Platz, D-50923 Köln, Tel.: 02 21 / 4 70 48 21, Fax: 02 21 / 4 70 51 28, E-mail <wesch@katalanistik.de>
- Vizepräsidentin: Bärbara Roviró M.A., Universität Bremen, Fachbereich 10 Sprach- und Literaturwissenschaft, Postfach 33 04 40, D-28334 Bremen, E-mail <roviro@katalanistik.de>
- Vizepräsident: Prof. Dr. Ulrich Hoinkes, Christian-Albrechts-Universität Kiel, Romanisches Seminar, Leibnizstraße 10, D-24098 Kiel, Fax: 02 51 / 8 32 11 93, E-mail <hoinkes@katalanistik.de>
- Schatzmeisterin: Prof. Dr. Aina Torrent-Lenzen, Fachhochschule Köln, Mainzer Straße 5, D-50678 Köln, Tel.: 02 21 / 82 75 32 95, Fax: 02 21 / 82 75 39 91, E-mail <torrent_lenzen@katalanistik.de>
- Schriftführer: Dr. Claus Dieter Pusch, Albert-Ludwigs-Universität Freiburg, Romanisches Seminar, Werthmannplatz 3, D-79085 Freiburg im Breisgau, Tel.: 07 61 / 2 03 31 72, Fax: 07 61 / 2 03 31 95, E-mail <pusch@katalanistik.de>

Ehrenpräsidenten: Prof. Dr. Antoni M. Badia i Margarit, Prof. Dr. Heinrich Bihler, Prof. Dr. Günther Haensch, Prof. Dr. Johannes Höhle, Prof. Dr. Georg Kremnitz, Prof. Dr. Tilbert Dídac Stegmann; frühere Ehrenpräsidenten: Ramon Aramon i Serra, Rudolf Brummer, Heinrich Kuen, Francesc de B. Moll.

Kontoverbindung: Postbank Frankfurt a. M., Konto-Nr. 2335 00-602
(IBAN: DE44 5001 0060 0233 5006 02),
BLZ 500 100 60 (BIC / SWIFT: PBNKDEFF)

Die *Mitteilungen des Deutschen Katalanistenverbandes* erscheinen seit der Nr. 1 (Februar 1985); die Ausgaben 1-34 erschienen unter dem Titel *Mitteilungen der Deutsch-Katalanischen Gesellschaft* (ISSN 0939-0170). Namentlich gezeichnete Beiträge geben die Ansichten ihrer Verfasser wieder. Die Redaktion behält sich vor, Beiträge zu kürzen.

Mitteilungen des Deutschen Katalanistenverbandes Nr. 45 (Dezember 2004) – ISSN 1615-1313

- © Deutscher Katalanistenverband e. V.
Westfälische Wilhelms-Universität Münster – Romanisches Seminar
Bispinghof 3A, D-48143 Münster
Tel.: 02 51 / 8 32 45 16 / Fax: 02 51 / 8 32 11 93
<<http://www.katalanistik.de>>
Sitz und Gerichtsstand: Frankfurt am Main (Amtsgericht Frankfurt am Main: 73 VR 9077)
Reconegut per la Generalitat de Catalunya (Acord del 21 de novembre del 2000)
Redaktion und Satz dieser Ausgabe: Claus D. Pusch
Druck: Druckservice Uwe Grube, D-63697 Hirzenhain-Glashütten, Fax 0 60 45 / 95 32 49
Auflage: 450 Exemplare
Gedruckt auf säurefreiem und alterungsbeständigem Papier

Aquesta publicació s'ha realitzat amb el suport de la Secretaria de Cooperació Exterior de la Generalitat de Catalunya.

